TÜRK İŞ
TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU YAYIN ORGANI
ISSN 1300-6843
EYLÜL - EKİM · SAYI : 330

"ÖZELLEŞTİRMEYE VE İŞÇİ KIYIMINA HAYIR! SOSYAL DEVLETE EVET!"

Seka İşçisi Kararlı:
"KAZANACAĞIZ!"

TÜRK-İŞ

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU
Aylık Yayın Organı

TÜRK-İŞ YÖNETİM KURULU
Bayram MERAL
Genel Başkan
Şemsi DENİZER
Genel Sekreter
Sabri ÖZDEŞ
Genel Mali Sekreter
Salih KILIÇ
Genel Eğitim Sekreteri
Tamer ERALAN
Genel Teşkilatlandırma Sekreteri

SAHİBİ
TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU
TÜRK-İŞ ADINA
Genel Başkan
BAYRAM MERAL

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
ENİS BAĞDADİOĞLU

YAYINI HAZIRLAYANLAR
HASAN TAHSİN BENLİ
ÖZCAN KARABULUT

FOTOĞRAFLAR
NECDET UZMAN

YÖNETİM YERİ
TÜRK-İŞ Genel Merkezi
Bayındır Sk. No: 10
Yenişehir / ANKARA
Tel : 433 31 25 (4 Hat) (Santral)
Fax : 433 68 09 - 433 85 80
Basın Bürosu : 433 38 24

Dergimizde yayınlanan yazılar yazarların düşüncesini yansıtır.

ABONE
Yurtiçi 6 aylık 40.000.- TL., Yıllık 80.000.- TL.
Yurtdışı 6 aylık 60.000.- TL., Yıllık 120.000.- TL.

DERGİMİZ BASIN AHLAK YASALARINA UYAR

Dizgi - Baskı :
DEMİRCİOĞLU MATBAACILIK
Tel: 433 36 38 - Telefax: 434 14 71 • ANKARA

BASKI TARİHİ : 04.11.1998

AYIN İÇİNDEN

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral Aydınlık Dergisi tarafından 9-11 Ekim 1998 günlerinde düzenlenen "Cumhuriyetin 75. Yılında Batı ve İrtica" toplantısına katılarak panel yönetti. Panele gazeteci-yazar Cüneyt Arcayürek, Prof. Dr. Korkut Boratav ve İlter Ertuğrul katıldı.

Orta Asya-Azerbaycan ve Türkiye Danışma Konseyi Genel Sekreteri Emilbek Abakirov ve Bağımsız Devletler Topluluğu Konfederasyonu Yönetim Kurulundan Ermek Jakselekov 23 Ekim 1998 tarihinde TÜRK-İŞ'i ziyaret ederek Genel Sekreter Şemsi Denizer ile görüştü.

ICFTU Asya-Pasifik Masası sorumlusu bayan P. Kamalam 21 Ekim 1998 günü TÜRK-İŞ Genel Merkezi'ni ziyaret ederek Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç ile görüştü.

BAŞKANDAN

BAYRAM MERAL
TÜRK-İŞ
GENEL BAŞKANI

CUMHURİYET İŞÇİ SINIFIMIZA EMANETTİR

Türkiye Cumhuriyeti, dünyada emperyalizme karşı başarılı ilk ulusal kurtuluş savaşı sonucunda kuruldu. Türkiye Cumhuriyeti'nin başarıları da, dünyanın birçok sömürge ve yarısömürge ülkesine örnek oldu. Milli Kurtuluş Savaşı'nın eşsiz kahramanı, Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu ve ulu önderi Mustafa Kemal Atatürk, işçi sınıfının henüz gelişmediği koşullarda, Cumhuriyet'i gençliğe emanet etmişti. ***Bugün Cumhuriyet öncelikle ve özellikle işçi sınıfımıza emanettir.*** *TÜRK-İŞ bu emaneti onuru gibi korumuştur ve her ne pahasına olursa olsun, korumaya devam edecektir.*

Osmanlı Devleti döneminde ülkemiz iyice zayıflamıştı; halkımız büyük bir sefalet, umutsuzluk ve çaresizlik içindeydi. İşçi hak ve özgürlükleri yoktu. Sendikal hak ve özgürlükler söz konusu değildi.

Cumhuriyet, Padişahın ve Halifenin "Kul"unu, çağdaş bir devletin eşit haklara sahip vatandaşı haline getirdi.

Cumhuriyet, yokedilmek istenilen ve aşağılanan Türk ulusunu yarattı, ayağa kaldırdı, dünyanın önde gelen uluslarından biri yaptı.

Cumhuriyet, işçi haklarının ve sendikal hak ve özgürlüklerin temel önşartı ve dayanağı olan, laik ve demokratik sosyal hukuk devleti anlayışını yerleştirdi ve tüm çalışanlara önemli haklar sağladı.

Cumhuriyet, parlamenter demokratik düzeni getirerek, tüm vatandaşların ve özellikle de işçilerin, siyasi güçlerini kullanarak, haklarını ve özgürlüklerini geliştirebilmelerini sağladı.

İşçi sınıfımız ve sendikacılık hareketimiz, Cumhuriyet içinde doğdu, gelişti, güçlendi.

Tüm bu ve benzeri nedenlerle, TÜRK-İŞ, Türkiye Cumhuriyeti'nin, Misakı Milli sınırları içindeki üniter devlet yapısının bütünlüğünün ve bağımsızlığının, laik ve demokratik sosyal hukuk devletinin, ulu önder Mustafa Kemal Atatürk'ün ilkelerinin ve temsil ettiği çağdaşlaşma ve aydınlanma ülküsünün, Cumhuriyetin kazanımlarının ve parlamenter demokratik düzenin temel güvencesi ve dayanağıdır.

TÜRK-İŞ, bu nedenlerle, ulusötesi sermayenin ve IMF ve Dünya Bankası gibi uluslararası kuruluşların gücünün arttığı koşullarda, ulusal Devletimize duyulan ihtiyacın daha da arttığının bilincindedir ve ulusötesi sermayenin hakimiyetine karşı 1919'un ruhuyla ve Cumhuriyeti kuran ilk kuşağın coşkusuyla, Devletimize ve Cumhuriyetin kazanımlarına daha da güçlü bir biçimde sahip çıkılması gerektiğine inanmaktadır ve bunun gereklerini yerine getirmektedir.

İşçi sınıfımız ve sendikacılık hareketimiz, varlığını ve gücünü Türkiye Cumhuriyeti'ne borçludur.

TÜRK-İŞ, Türkiye Cumhuriyeti'ni, bölücülere, irticaya, çetelere ve teröristlere karşı, onuru, namusu, canı gibi korumuştur, korumaktadır ve korumaya devam edecektir.

Mustafa Kemal Atatürk bugün hayatta olsaydı, bu kararlılığı ve gücüyle, Cumhuriyet'i öncelikle işçi sınıfımıza emanet ederdi. Bunun sorumluluğu içinde hareket ediyoruz ve edeceğiz.

BUGÜN SALONLAR, YARIN ALANLAR!

ÖZELLEŞTİRMEYE ve İŞÇİ KIYIMINA HAYIR! SOSYAL DEVLETE EVET!

- TÜRK-İŞ'in düzenlediği "Özelleştirmeye ve İşçi Kıyımına Hayır! Sosyal Devlete Evet!" kapalı salon toplantısı 15 Ekim 1998 günü Selim Sırrı Tarcan Spor Salonunda yapıldı.
- *Türkiye'nin dört bir yanından TÜRK-İŞ üyesi Sendikalarımız Genel Merkez yöneticileri, Şube Başkanları ve Yöneticileri, İşyeri Sendika Temsilcileri ve Baştemsilcileri ve üyelerinden oluşan yaklaşık ikibin kişi tek vücut, tek yürekti.*
- Toplantı sonunda, katılanlar Genel Başkanlarımız ile birlikte Anıtkabir'e yürüyerek, vurguna, talana, yolsuzluğa, haksız kazanca, Cumhuriyetin kazanımlarının peşkeş çekilmesine karşı mücadele edeceklerine dair Atamıza söz verdiler.

BAYRAM MERAL:

"Halkımız, çetelerle, mafyalarla içiçe geçmiş bazı siyasilerden ümidini kesmiştir. Ümit kapısı aramaktadır. Halkın aradığı ümit ve güven kapılarından birisi, TÜRK-İŞ'tir, yani sizlersiniz. Dün halkın hislerine tercümanlık yaparak meydanları doldurdunuz. Gür sesinizle halkımızın hislerine tercümanlık yaptınız. Halk bugün de sıkıntılarının ve sorunlarının çözümü için sizin o gür sesinizi duymak istemektedir. Meydanlar, siz yiğit arkadaşlarımm gür sesini beklemektedir. Bu gür ses, halkımızın sesidir. Halkımız size güveniyor. Bizler size güveniyoruz"

TÜRK-İŞ'in düzenlediği "Özelleştirmeye ve İşçi Kıyımına Hayır! Sosyal Devlete Evet!" kapalı salon toplantısı 15 Ekim 1998 günü Ankara Selim Sırrı Tarcan Spor salonunda yapıldı.

Toplantıya Türkiye'nin dört bir yanından Sendikalarımızın Genel Merkez Yöneticileri, Şube Başkanları ve yöneticileri, baştemsilci ve temsilciler ile üyelerimizden oluşan yaklaşık ikibin kişi sabahın erken saatlerinden başlayarak özelleştirme karşıtı sloganlar atarak salonu doldurdular.

Toplantının açılışını yapan TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç bu toplantının özelleştirmeye karşı verilecek mücadelede bir dönüm noktası olduğunu söyleyerek katılanlara TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu adına teşekkür etti.

Saygı duruşu ve İstiklal Marşı'nın ardından kürsüye direnişte bulunan SEKA işçileri adına bayan işçi Havva Tunç geldi. Havva Tunç burada yaptığı konuşmada SEKA'daki gelişmeleri anlatarak işçilerin aşına ve işine sahip çıktığını söyledi. Tunç, hertürlü olumsuz koşullara rağmen sonuna kadar, kazanana kadar direneceklerini söyledi.

Havva Tunç'un konuşmasının ardından TÜRK-İŞ Araştırma Müdürü Prof. Dr. Oğuz Oyan tarafından hazırlanan "Özelleştirmeye Karşı KİT'leri ve Sosyal Devleti Korumak ve Geliştirmek" raporu sinevizyon gösterisi ile sunuldu.

Sinovizyon gösterisinin ardından kürsüye TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral geldi. Meral, toplantıya katılanlara hoşgeldiniz dedikten sonra başladığı konuşmasında ülkemizin önemli sorunlarına değinerek başta siyasiler olmak üzere tüm kesimleri göreve çağırdı.

Meral toplantıda şu konuşmayı yaptı :

"Başkanlar Kurulumuzun Değerli Üyeleri,

Değerli Konuklar,

Toplantının sunuşunu TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç yaptı.

Basınımızın ve Televizyon Kanallarının Değerli Çalışanları,

Sendikalarımızın ve Şubelerinin Değerli Yöneticileri,

Değerli İşyeri Sendika Temsilcisi ve Baştemsilcisi Arkadaşlarım,

Sevgili Üyelerimiz,

Başkanlar Kurulumuzun 30 Eylül 1998 günlü toplantısında alınan karar uyarınca düzenlenen, "Özelleştirmeye ve İşçi Kıyımına Hayır, Sosyal Devlete Evet" Toplantımıza hoş geldiniz. Türkiye'nin dört bir tarafından, yüzlerce, binlerce kilometre yol gelerek, Türkiye Cumhuriyeti'nin, halkımızın ve işçi sınıfımızın temel sorunlarının ele alınacağı bu toplantıyı onurlandırdınız. Hepinize hoşgeldiniz diyor, hepinizi en derin saygı ve sevgilerimle selamlıyorum.

Türkiye Cumhuriyeti, Devleti ve Milletiyle, tarihinin en büyük tehlikeleriyle karşı karşıyadır ve en kapsamlı değişimlerinden birini yaşamaktadır. Türkiye, sosyal, siyasal ve ekonomik bunalımın eşiğine kadar gelmiş, Türkiye Cumhuriyeti Devletine, ülkemizin bütünlüğüne ve bağımsızlığına, parlamenter demokrasiye, laik ve demokratik sosyal hukuk devletine sahip çıkan güçlerin sağduyulu çabaları sayesinde bu bunalımdan kurtulma sürecine girmiştir. TÜRK-İŞ, Anayasamızın 2. maddesinde yer alan Cumhuriyetimizin temel niteliklerine ve Türkiye'ye sahip çıkarak, tarihi bir görev yerine getirmiştir ve getirmeye devam edecektir. Türkiye Cumhuriyeti'nin bütünlüğü ve bağımsızlığı ve laik ve demokratik sosyal hukuk

Toplantıda SEKA işçileri adına Havva Tunç bir konuşma yaptı.

Bayram Meral konuşmasında hakim ve savcıları göreve çağırdı.

devleti, bölücü, irticacı, çeteci ve terörist güçlerin saldırısıyla karşı karşıya kalmıştır. TÜRK-İŞ iç ve dış düşmanlara karşı, tam bir birlik ve bütünlük içinde, ülkemizin, halkımızın ve işçi sınıfımızın çıkarlarını savunmuştur ve savunacaktır. TÜRK-İŞ, Türkiye'ye ve Türk halkının sorunlarına sahip çıkmaktadır. TÜRK-İŞ, hükümetlerin, siyasi partilerimizin, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin Değerli Üyelerinin ve tüm siyasilerimizin de aynı şekilde davranmalarını istemektedir.

TÜRK-İŞ, yıllardır, özelleştirmenin bir yağma ve talan olduğunu her vesileyle söylemiştir. Bu sözlerimizi bazıları dinlemiş, bazıları gülüp geçmiştir. Bugün, son olarak Türk Ticaret Bankası ve Petrol Ofisi'nin özelleştirilmesi konusunda basına yansıyan bilgiler, ne kadar haklı olduğumuzu bir kere daha göstermektedir. Bu gibi usulsüzlükler, başta enerji olmak üzere, bütün özelleştirmelerde yıllardır devam etmektedir. Bugünkü özelleştirme bir bataklıktır. Yıllardır bizim haklı isyanımıza kulak vermeyen siyasiler, bu bataklığın üzerini örtmeye çalışmışlardır. Bugün bu bataklık, halkımızı rahatsız edecek, Türkiye Cumhuriyeti'ni tehlikeye sokacak kadar kokmaya başlamıştır. Bugün de bu bataklığın üzerini örtmeye çalışanlar olacaktır. Demokrasi için, parlamenterliğin onurunu korumak için, sayın milletvekillerini ve Yüce Meclisimizi göreve çağırıyorum. Bu bataklığın üzerinin bir kez daha örtülmesine izin vermeyin. Bugüne kadar yapılan tüm özelleştirmeleri incelemeye alın. Bu vebalin altında kalmayın. Aksi takdirde bunun lekesini alınlarınızda tüm yaşamınız boyunca taşırsınız.

Bugüne kadarki özelleştirme uygulamaları nedeniyle, işsizlik artmıştır, üretimde ve üretkenlikte azalmalar olmuştur. Sosyal devlet yıpratılmış, eğitim ve sağlık hizmetleri ve SSK, çökertilmiştir. Yatırımlar durmuştur. 1998 bütçesinde yatırımlara ayrılan pay yüzde 6,8, faizlere ayrılan pay ise yüzde 40 civarındadır. Devletimizin, yani bizim, fabrikalarımız, arsalarımız, binalarımız, tesislerimiz, yok pahasına, belirli çevrelere yağmalatılmıştır. Özelleştirme uygulamaları, Türkiye'nin ciddi dış tehditlerle karşı karşıya bulunduğu bir dönemde, ulusal savunmamızın ve ulusal ekonomimizin temellerini dinamitlemektedir. Bu uygulamaların durdurulmasını istiyoruz. Bu mücadeleyi veren sendikalarımızı ve işyerlerini onuru gibi koruyan ve yerli ve yabancı talancıları işyerlerine sokmayan, işyerlerine sahip çıkarak kapatılmalarını önleyen, işyerlerini terketmeyen ve üretimi sürdüren işçilerimizi huzurunuzda kutluyor, haklı ve meşru mücadelelerini desteklediğimizi tekrar açıklıyorum.

Bugün vurguncunun ve talancının işini kolaylaştırmak amacıyla, özelleştirmede Danıştay denetimini öngören Anayasa hükmünü değiştirmek için girişimde bulunan siyasi partileri TÜRK-İŞ dikkatle izlemektedir. Buradan uyarıyoruz. Bu siyasi partiler, Devletimize ve yüce milletimize büyük zararlar verecek bu sevdadan vazgeçmelidir.

Sorunların çözüm yeri öncelikle Yüce Meclisimizdir. Ancak halkımız, sorunlarına eğilmeyen, yalan söyleyen, talanla ve vurgunla bütünleşen bazı siyasilerden bıkmıştır. Halkımız, çetelerle, vurgunculara ve Cumhuriyet düşmanlarıyla içli dışlı siyasilere güven duymamaktadır. Bu tür siyasiler, halkımızın ve bizim

Toplantıya TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu üyelerinin büyük bölümü de katıldı.

gözümüzde büyük itibar kaybına uğramıştır. Demokrasiye ve parlamenter sisteme yürekten inanan TÜRK-İŞ'e, bu itibarın yeniden kazanılması açısından, büyük görevler düşmektedir. Halkımız TÜRK-İŞ'e güvenmektedir, ona inanmaktadır, onun öncülüğünü kabul etmektedir. TÜRK-İŞ, bu nedenle, bu siyasi olumsuzluklara ve gidişe seyirci kalmamalı, siyasete ağırlık vermeli ve siyasete ağırlığını koymalıdır ve koyacaktır. Sorunlarımız ancak bu yolla çözülebilecektir. Dün meydanları dolduran, hiç kimsenin burnunu kanatmayan ve burnu kanamayan TÜRK-İŞ topluluğuna bugün yeni görevler düşmektedir. Ülkemizin içinde bulunduğu sıkıntıların azaltılması için halkımızın karşı karşıya bulunduğu sorunların aşılabilmesi için, demokratik ve laik sosyal hukuk devletinin korunması ve güçlendirilebilmesi için, TÜRK-İŞ'e büyük görevler düşmektedir. İşsizin, memurun, emekli-dul-yetimin, küçük esnafın ve sanatkarın, topraksız veya küçük toprak sahibi köylünün dertlerine derman bulunabilmesi için, siyasilerimizin bu dertlere eğilmesini sağlamak için, TÜRK-İŞ'e büyük görevler düşmektedir. Özelleştirme adı altında yıllardır sürdürülen yağmayı ve talanı durdurmada, vurguna, haksız kazanca, yalana, rüşvete, yolsuzluklara engel olmada, adaletli bir vergi sistemini getirmede, TÜRK-İŞ'e büyük görevler düşmektedir. Türkiye'yi Orta Doğu'nun tek laik ve demokratik devleti yapan ve laik ve demokratik sosyal hukuk devletinin kurulmasının mimarlığını ve önderliğini üstlenen ulu önder Mustafa Kemal Atatürk'ün temellerini attığı düzeni yıkmaya çalışanlara karşı, ufak şahsi hesaplarla seyirci kalan, uyuşuk, korkak, düşündüğünü konuşamayan bazı siyasilere görevlerini hatırlatmak için TÜRK-İŞ'e büyük görevler düşmektedir. TÜRK-İŞ bu görevlerini, Başkanlar Kurullarında alınan kararlarımız doğrultusunda siyasi alandaki gücünü etkili bir biçimde kullanarak yerine getirecektir.

Sayın Başbakan bir konuşmasında bu ülkenin bir çakılına göz dikenin gözünü oyacağını söylemiştir. Bu ifadesi nedeniyle kendisini yürekten kutluyoruz. Bu ülkenin birliğini ve bütünlüğünü bozmaya çalışan, bir çakıltaşına gözünü diken kim olursa olsun, herkesten önce karşısında TÜRK-İŞ'i bulacaktır. Yalnız burada bizim de siyasilere söyleyecek sözümüz vardır. Bu ülkenin birikimlerini, parasının kaynağı bilinmeyen bazı kişilere yok pahasına yağmalatarak, aşımızın ve işimizin elimizden alınmasına sebebiyet veren siyasilerin biz gözlerini oymayız. Onların gözleri ve bir parça insafları olsa, bu yağmaya, talana karşı, birilerinin uyarısına gerek kalmadan, gereken tedbiri alırlardı. Ekmeğimize göz dikenlerin, çetelerle işbirliği yaparak bu ülkeyi yağmalatanların, vatanı kurtaran Atatürk'e dil uzatmaya cüret edenler karşısında sessiz kalanların gözlerini oymayacağız. Onlara meydanları dar edeceğiz. Onları, bu gök kubbenin altında rahat bırakmayacağız. Koltuklarında oturduklarına pişman edeceğiz. Bu şekilde davrananlar, kafalarını seçimlerde sert kayaya çarpacaklardır.

Toplantı sonuç bildirgesini TÜRK-İŞ Genel Sekreteri Şemsi Denizer açıkladı.

Türk halkı, bunca zamma, bunca işsizliğe, bunca yolsuzluğa, bunca adaletsizliğe, bunca yalana rağmen isyan etmiyorsa, hükümet etme sorumluluğunu üstlenenler bunun kıymetini bilmelidir. Eğer milli gelirin yüzde 55'inin nüfusun yüzde 20'si tarafından alınmasına, gelir dağılımındaki adaletsizliğin her geçen gün artmasına, milli gelirdeki payı yüzde 24 olan ücretlilerin gelir vergisinin yüzde 52'sini ödemesine, işsizliğin ve yoksulluğun her geçen gün artmasına, binbir yolsuzluğa ve talana rağmen, bu Türk halkı ayaklanmıyorsa, hükümet edenler ve yağmadan pay alanlar, bunun sonsuza kadar böyle devam edeceğini sanmamalıdır.

TÜRK-İŞ'in talepleri açıktır.

- 12 Eylül mevzuatı demokratikleştirilmelidir.
- Siyasi Partiler Yasası ve Seçim Yasası değiştirilmelidir.
- Enflasyon ve işsizlik azaltılmalı, yeni yatırımlar yapılmalı, hayvancılığın ve tarımın desteklenmesiyle göç önlenmelidir.
- Sosyal hukuk devleti anlayışı hayata geçirilmelidir.
- İş güvencesi sağlanmalı ve işsizlik sigortası getirilmelidir.
- Taşeron mafyası önlenmelidir.
- Yolsuzluğa, hırsızlığa, rüşvete, haksız kazanca son verilmelidir.
- Çalışma mevzuatımız, onaylanmış ILO Sözleşmeleri ile uyumlu hale getirilmelidir.
- SSK özerk ve demokratik bir yapıya kavuşturulmalı ve SSK sağlık tesislerindeki işkence sona erdirilmelidir.
- Başta belediye işçileri olmak üzere, tüm işçi alacakları ödenmelidir.
- Serbest bölgelerde işçi hakları ve sendikal özgürlükler tanınmalıdır.

- İşçi kıyımına son verilmeli, sendikal örgütlenmenin önündeki engeller kaldırılmalıdır.
- İşçi-memur ayrımındaki usulsüzlüklere son verilmeli, bu sorun uluslararası uygulamalar ışığında ve yasalardaki hükümler doğrultusunda çözümlenmelidir.
- Zorunlu tasarruf fonu ve konut edindirme fonundaki paramız bize verilmelidir.
- 1999 kamu kesimi toplu iş sözleşmelerinde, IMF'nin ve Dünya Bankası'nın değil, vatansever işçilerimizin sesine kulak verilmeli, eşel mobil uygulamasından doğan kayıplar telafi edilmelidir.
- SEKA'nın kapatılması ve özelleştirilmesi gibi uygulamalara son verilmelidir.
- Özelleştirme uygulamaları durdurularak, kamu kesiminin sorunları diyalog temelinde çözülmelidir.

Genel Kurullarımızda ve Başkanlar Kurulu toplantılarımızda oybirliğiyle kabul edilen bu taleplerimiz konusunda TÜRK-İŞ ciddidir; bu konuda tam bir birlik ve bütünlük vardır. Bu haklı taleplerimizi ciddiye almayan siyasiler, seçim sandıklarının karanlıklarına gömülecektir.

Amacımız, Türkiye Cumhuriyeti'nin bütünlüğünün ve bağımsızlığının korunması, laik ve demokratik sosyal hukuk devletinin güçlendirilmesi, Atatürk ilkelerinin ve onun temsil ettiği aydınlanma ve çağdaşlaşma düşüncesinin hakim kılınması ve parlamenter demokratik düzenin en iyi şekilde işlemesinin sağlanmasıdır.

TÜRK-İŞ sorun yaratmamıştır ve yaratmamaktadır. Ancak eğer başkalarının yarattığı sorunlar, ülkemiz açısından sakınca yaratıyorsa, halkımızın sıkıntılarını artırıyorsa, ekmeğini alınteriyle kazananların hayatını cehenneme çeviriyorsa, TÜRK-İŞ sessiz kalmamıştır, kalmamaktadır, kalmayacaktır. TÜRK-İŞ, Sizlerin, temsil ettiğiniz milyonlarca üyemizin ve bizi destekleyen yüce halkımızın gücüyle, Türkiye'ye sahip çıkmayı kararlı bir biçimde sürdürecek, meşru ve demokratik gücünü çeşitli biçimlerde yeniden hissettirecektir.

Buradan bir de Türk savcılarına, Türk hakimlerine sesleniyorum. Bizim nezdimizde, Yüce Allah'ın adaletinden sonra adaletine sığınabileceğimiz sizler varsınız. Bugün ülkemizde üzüntüyle izlediğimiz haksız kazancı, yağmayı, talanı, yalanı, yolsuzluğu, rüşveti, hırsızlığı, sizler de görüyorsunuz, biliyorsunuz. Sizin görevlerinizin bir bölümünün mafya tarafından yerine getirildiğini de üzüntüyle izliyorsunuz. Ekonomik yönden hangi koşullarda yaşadığınızı ve çalıştığınızı biliyoruz. Hangi baskılara maruz kaldığınızın, ülkemizde gerçek bir yargı bağımsızlığından söz etmenin imkansız olduğunun farkındayız. Sizleri ve bizleri ekonomik sıkıntı içine sokanlar, bu ülkenin nimetlerini bir avuç yerli ve yabancı vurguncuya yağmalatanlardır, peşkeş çekenlerdir. Bu cennet ülkeyi milyonlarca insanımız için cehenneme çevirenler, bu vurgunculardır, hırsızlardır, uyuşturucu kaçakçılarıdır, çete mensuplarıdır, kutsal dinimizi şahsi çıkarları için kullanmaya cüret edenlerdir. Bunlara karşı Türk adaletini seferber edin. "Türkiye'de Türk savcıları ve hakimleri vardır" dedirtin. Hukukun üstünlüğünü bir kez daha kanıtlayın. Halkımızın hukuk devletine olan güvenindeki sarsılmaya son verin. Ülkemize ve mesleğinize karşı bu kutsal görevi yerine getirdiğiniz sürece, karşılaşacağınız her zorlukta, yanınızda bizi bulacaksınız. Bu konuda size güveniyoruz ve güvence veriyoruz.

TÜRK-İŞ Ata'nın huzurunda.

Sözlerimi bitirirken son bir noktaya değinmek istiyorum. Halkımız, çetelerle, mafyalarla içiçe geçmiş bazı siyasilerden ümidini kesmiştir. Ümit kapısı aramaktadır. Halkın aradığı ümit ve güven kapılarından birisi, TÜRK-İŞ'tir, yani sizlersiniz. Dün halkın hislerine tercümanlık yaparak meydanları doldurdunuz. Gür sesinizle halkımızın hislerine tercümanlık yaptınız. Halk bugün de sıkıntılarının ve sorunlarının çözümü için sizin o gür sesinizi duymak istemektedir. Meydanlar, siz yiğit arkadaşlarının gür sesini beklemektedir. Bu gür ses, halkımızın sesidir. Halkımız size güveniyor. Bizler size güveniyoruz.

Bu inançla, toplantımızın hayırlı ve uğurlu olmasını diliyor, hepinize en derin saygı ve sevgilerimi sunuyorum."

Meral'in konuşmasının ardından, hazırlanan toplantı sonuç bildirgesi TÜRK-İŞ Genel Sekreteri Şemsi Denizer tarafından okundu.

Sonuç bildirgesinin okunması ve tüm salon tarafından oybirliği ile kabulünün ardından topluca Anıtkabir'e doğru yürüyüşe geçildi. Güzergah boyunca slogan atarak yürüyen işçiler topluca Anıtkabir'e ulaştılar. Yüce Atatürk'ün mozolesine TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral'in çelenk koymasının ardından toplantı sona erdi.

"ÖZELLEŞTİRMEYE VE İŞÇİ KIYIMINA HAYIR SOSYAL DEVLETE EVET" TOPLANTISI SONUÇ BİLDİRGESİ

(ANKARA, 15 EKİM 1998)

15 Ekim 1998 günü Ankara'da Selim Sırrı Tarcan Kapalı Spor Salonu'nda Türkiye'nin dört bir tarafından gelerek toplanan TÜRK-İŞ üyesi Sendikaların Genel Merkez Yöneticileri, Şube Başkanları ve Yöneticileri, İşyeri Sendika Temsilcileri ve Baştemsilcileri ve Üyeleri, ülkemizin, halkımızın ve işçi sınıfımızın acil sorunlarını, taleplerini ve uyarılarını, kamuoyuna, Hükümete, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin Değerli Üyelerine ve siyasi partilerimize bir kez daha duyurmaktadır.

TÜRK-İŞ, Türkiye Cumhuriyeti'nin üniter devlet yapısının bütünlüğünün ve bağımsızlığının, Atatürk ilkelerinin ve temsil ettiği aydınlanma ve çağdaşlaşma ülküsünün, laik ve demokratik sosyal hukuk devletinin, insan haklarının ve parlamenter demokratik düzenin yılmaz savunucusudur ve bu temel ilkeleri, nereden ve hangi gerekçeyle gelirse gelsin, her türlü saldırıya karşı korumaya kararlıdır.

Ülkemiz aleyhinde işleyen, sosyal devleti yoketmeyi amaçlayan, ulusal ekonomimizin ve ulusal savunmamızın temel dayanakları olan kamu kurum ve kuruluşlarına büyük zarar veren, ülkemizin bütünlüğü ve bağımsızlığı açılarından büyük sakıncalar taşıyan, üretimde ve istihdamda azalmalara neden olan, teknolojiyi geliştirmeyen, yatırımları durduran, kamu eğitim ve sağlık hizmetlerini ve SSK'yı çökerken, kamu mallarını uluslararası ve yerli sermayeye ve servetinin kaynağı belirsiz kuşkulu kişilere yağmalatan, taşeronlaşmaya, kaçak işçiliğin yaygınlaşmasına ve sendikasızlaşmaya yol açan özelleştirme uygulamaları durdurulmalıdır. Anayasa Mahkemesi kararı uyarınca yerel mahkemelerce verilen özelleştirme iptal ve yürütmeyi durdurma kararları uygulanmalı, hukuk devleti anlayışının gereği yerine getirilmelidir. Kamu kurum ve kuruluşlarının sorunları, birçok Batı ülkesinde olduğu gibi, işçi-işveren-hükümet temsilcilerinden oluşan kurullarda diyalog yoluyla çözümlenmelidir.

Bir dönem 12 Eylül hukukuyla ülke yönetmenin ayıp olduğunu söyleyenler, bugün hâlâ 12 Eylül hukukuyla ülke yönetmenin zevkini yaşamaktadır. Demokratikleşme sağlanmalı, Siyasi Partiler Yasası ve Seçim Yasası demokratikleştirilmeli, çalışma mevzuatımız onaylanmış ILO Sözleşmeleri ile uyumlu hale getirilmelidir. İş güvencesi sağlanmalı, işsizlik sigortası kurulmalı, sendikal örgütlenmenin önündeki engeller kaldırılmalıdır. Kaçak işçilikle ve kayıt-dışı ekonomiyle etkili bir biçimde mücadele edilmelidir. Enflasyon kontrol altına alınmalı, gelir dağılımı adaletsizliği düzeltilmelidir. Ülkemizin tüm bölgelerinde ve özellikle de yatırımların az olduğu bölgelerde verimli istihdam yaratıcı kamu yatırımları artırılarak ve tarım e hayvancılık desteklenerek, her türlü toplumsal sorunun kaynağını oluşturan işsizliği artırıcı iç göçe engel olunmalıdır. Başta belediye işçileri olmak üzere, tüm işçilerin ücret, ikramiye, fazla mesai ve diğer sosyal yardım alacakları ödenmelidir. Serbest bölgelerde işçi hakları ve sendikal hak ve özgürlükler tam olarak sağlanmalıdır. İşçi-memur ayrımına uluslararası uygulamalar ve yürürlükteki mevzuat çerçevesinde çözüm getirilmelidir. Zorunlu tasarruf fonu ve konut edindirme fonundaki para hak sahiplerine dağıtılmalıdır. SSK hizmetleri bir işkenceye dönmüştür. SSK hastanelerinin özel sektöre kiralanması uygulamasına son verilmeli, SSK alacakları tahsil edilmeli, SSK özerk ve demokratik bir yapıya kavuşturulmalıdır. Ekonomik bunalım bahane edilerek birçok işyerinde işçi kıyımı sürmektedir. Bu kıyım durdurulmalıdır. SEKA ve benzeri işyerlerindeki hukukdışı ve sorumsuz uygulamalara son verilmelidir. TÜRK-İŞ, SEKA işçilerinin ulusal çıkarlarımız doğrultusundaki meşru ve demokratik eylemlerini tüm gücüyle desteklemektedir.

Siyasilerimizin ve Hükümetin sermaye kesimine karşı duyduğu sorumluluğu yadırgamıyoruz. Ancak bilinmesi gerekir ki, sorumlulukları yalnızca sermayeye değil, en az sermaye kadar çalışan büyük halk kitlesine karşıdır. Bu sorumluluklarını da yerine getirmek mecburiyetindedirler. Siyasilerimiz ve Hükümet, IMF ve Dünya Bankası dayatmalarına değil, halkımızın sesine kulak vermelidir.

Bu temel sorunlarımız ve taleplerimiz karşısında gereken duyarlılığı göstermeyen ve sözlerini yerine getirmeyen hükümetler ve siyasi partiler, 1995 Genel Seçimlerinde olduğu gibi, halkımıza teşhir edilecektir. Ülkemizin, halkımızın ve çalışanların geleceğini yoketmeye çalışan siyasilere meydanlar dar edilecek ve seçim sandıklarında gereken ders verilecektir. Başkanlar Kurulumuzun kararları doğrultusunda, bölgesel toplantılar ve gerektiğinde yürüyüşler yapılarak, gelişmeler, hükümetin, icraatı ve siyasi partilerimizin tavır ve tutumları halkımıza anlatılacaktır.

MERAL : *"TÜRK-İŞ seçimlerde gereken tavrı ortaya koyacaktır"*

- **TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu 30 Eylül 1998 günü Ankara'da toplandı.**

- **Toplantıda "Özelleştirmeye Karşı Sosyal Devleti Koruma Komisyonu"nun hazırladığı rapor değerlendirildi.**

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu 30 Eylül 1998 günü toplandı. Daha önceki toplantıda kurulan "Özelleştirmeye Karşı Sosyal Devleti Koruma Komisyonu"nun raporu değerlendirildi.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral toplantının açılışında yaptığı konuşmada şu görüşlere yer verdi:

"TÜRK-İŞ, Devletimizi ele geçirmeye çalışmış olan çetelerin üzerine daha da kararlı bir biçimde gidilmesini istemekte, Devletimizin ve Hükümetimizin bu konuda attığı adımları yürekten desteklemektedir. Çetelerin siyasal ve toplumsal yaşama hakim olduğu bir ülkede demokrasiden ve sendikal hak ve özgürlüklerden söz edilemez. Susurluk kazası ile açılan yaradan sızan iltihabın vücudun nerelerini sarmış olduğu gün geçtikçe daha iyi görülmektedir. Türkiye'de baklava çalan çocuklar ve açlıktan ekmek çalmak zorunda kalan insanlar yıllarca hapis cezasına çarptırılmaktadır. Yeterli bakımı yapılmamış araçlarla çalışmaya zorlanan işçiler kaza yaptığında milyarlarca lira tazminat ödemek zorunda bırakılmaktadır. Ama yıllarca büyük hırsızların, çetecilerin, mafyanın üzerine gidilmemiştir.

Siyasiler "dedi ki, demiş ki"yi bir kenara bırakarak, temiz siyaset için, kim pis işlere karışmışsa, kim bulunduğu mevkinin imkanlarını şahsi çıkarları için çetelere kullandırtmışsa, kim kanunları çiğnemişse ve kimler ona yardımcı olmuşsa veya görevlerini yerine getirmeyip bunları yakalamamışsa, tespit edilmelidir,

halkımıza ilan edilmelidir, bağımsız yargı önünde hesap vermelidir. Türkiye, yapanın yanına kaldığı bir ülke olmamalıdır.

Türkiye'nin yeterince sorunu vardır. Okullara siyaset sokarak, öğrencileri siyasi mücadelenin bir aracı olarak kullanarak, bu ülkenin hiçbir sorunu çözülmez; sorunlara yeni sorunlar eklenir. Türkiye'de laik ve demokratik Cumhuriyet'e yönelik ciddi tehditlerin bulunduğu konusunda kimsenin kuşkusu yoktur. İnançlarımıza ve geleneklerimize sonsuz saygımız vardır. Bu ülkede yaşayan herkes, Anayasamızın 2. maddesinde ve Sendikalarımızın tüzüklerinde yer alan, laik ve demokratik sosyal hukuk devleti anlayışına sahip çıkmak zorundadır. Tüm vatandaşlarımız, din ve vicdan özgürlüğünden, demokratik ve laik Cumhuriyetin kuralları çerçevesinde yararlanmalıdır. Türkiye'nin birlik ve bütünlüğe her zamankinden daha da fazla ihtiyacının olduğu bu günlerde, özellikle öğrencilerimizin siyasi amaçlarla kullanılması girişimlerine karşı ikna yöntemine ağırlık veren kararlı bir tavrın sürdürülmesinden yanayız.

Devletimizin kararlı tavrı sayesinde bölücü hareketler ve terör örgütleri büyük darbe yemiştir. Türkiye'de iç sorun yaratmak isteyen bazı komşularımız ve diğer bazı dış güçler karşısında halkımızın birlik ve bütünlüğünün daha da pekiştirilmesi gerekmektedir. Gündemimizdeki önemli diğer bir konu, ulusal ve demokratik devleti zayıflatacak, ulusal egemenliği ve demokrasiyi ciddi biçimde zedeleyerek, ulusötesi sermayenin dünyadaki hakimiyetini pekiştirecek Çok Taraflı Yatırım Anlaşmasıdır. Çok Taraflı Yatırım Anlaşması 19-20 Ekim günleri Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı Bakanlar Kurulu toplantısında görüşülecektir. TÜRK-İŞ, işçi sınıfına ve ulusal çıkarlarımıza zarar verecek Çok Taraflı Yatırım Anlaşmasına karşı olma tavrını sürdürmektedir.

Ülkemizde bugünkü görev, Türkiye Cumhuriyeti'nin ve laik ve demokratik sosyal hukuk devletinin karşısındaki çetelerin, irticacı güçlerin, bölücü hareketlerin ve terör örgütlerinin güç aldığı işsizlikle, yoksullukla, gelir dağılımı adaletsizliğiyle mücadele etmektir. İşçi sınıfımızın ve halkımızın sorunları sürmektedir. Dört kişilik bir ailenin bir aylık mutfak masrafı 74 milyon lira olmuştur. Enflasyonda sağlanan birkaç puanlık düşmeler, dar ve sabit gelirlilerin hiçbir sorununa çözüm olmamaktadır. Hükümet, Ekonomik ve Sosyal Konsey'i ülkemizin ve halkımızın sorunlarının çözümünün diyalog temelinde görüşüldüğü bir platform haline getirmemiştir. Sunduğu hizmetlerde her geçen gün daha da geriye götürülen SSK'nın özel sektörden alacakları 321 trilyon lirayı, kamu kuruluşlarından alacakları 47 trilyon lirayı bulmuştur. Demokratikleşme konusunda hiçbir ciddi adım atılmamıştır. İş güvencesi ve işsizlik sigortası hâlâ gündemde değildir.

Gündemimizin önemli maddelerinden biri özelleştirmedir. Bugüne kadar yapılan özelleştirmeler sonucunda, işsizlik artmış, belirli kesimlere büyük rantlar sağlanmıştır. Bunda, yıllardır ülkemizi sömüren ve ulusötesi şirketlerle yakın bağı olan kişilerin büyük sorumluluğu vardır. Dün silahıyla topraklarımızı işgal etmeye kalkanlar, bugün paralarıyla topraklarımıza hakim olmaya çalışmaktadır. Bizi üzen budur. Dünyada serbest piyasa ekonomisi büyük bir bunalım geçirmektedir.

Buradan siyasilere bir kez daha sesleniyoruz. Ulusötesi sermayeye, IMF'ye, Dünya Bankasına değil, halkımızın öz benliğine güvenin, sırtınızı ona dayayın, kalkınmamızı onun sağlam temelleri üzerine inşa edin. Bu halk, dünyanın emperyalizme karşı ilk başarılı milli mücadelesini vermiş, cumhuriyeti ve demokrasiyi kurmuş, yorganını tenceresini satarak devletine vergisini ödemiş bir halktır. Cumhuriyeti bugünlere bu halk getirmiştir. Kamu kurum ve kuruluşlarını satmak marifet değildir. Bu kuruluşlarda teknolojiyi yenilemek, istihdamı ve üretim artırmak marifettir. Bu müesseseleri satarak övünmeyin. Bunlara yeni müesseseler ekleyerek, iş bekleyen milyonlarca insanımıza ekmek kapısı açarak övünün. Ülkemize ve

halkımıza karşı sorumluluğunuz bunu gerektirmektedir.

Başkanlar Kurulumuzun bugünkü toplantısında, 30 Temmuz günü oluşturulan Komisyonunun hazırladığı raporu ele alacağız. Gündemimizin önemli diğer bir maddesi, 1998 yılı kamu kesimi toplu iş sözleşmeleridir. Başkanlar Kurulumuz, geçmiş dönemlerin deneyimlerinin ışığında, 1998 yılının son aylarından itibaren izlenecek politikayı belirleyecektir.

Seçim Yasası ve Siyasi Partiler Yasası demokratikleştirilmeden yapılacak seçimlerin, halkımızın iradesinin Meclis'e ne kadar yansımasını sağlayacağı konusunda ciddi kuşkularımız vardır. 18 Nisan 1999 günü yapılması kararlaştırılan seçimlerde TÜRK-İŞ'in alacağı tavır da gündemimizde önemli bir yer tutmaktadır.

Diğer taraftan, Gelir Vergisi Genel Tebliği ile vergi reformuna ilişkin yasanın geçici 5. maddesinde yer alan son derece önemli düzenlemedeki bir eksiklik giderilmiştir. Başkanlar Kurulumuz, kaçak işçilikle mücadele sürecinde sendikal örgütlenmeyi güçlendirme konusunda atılacak adımları da değerlendirecektir.

Son mahkeme kararıyla olağanüstü genel kurulun TÜRK-İŞ'in gündeminden çıkmış olması, bu çalışmalarımızı daha da kolaylaştıracaktır.

TÜRK-İŞ, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin yeni çalışma dönemine başlamasından önce, temel taleplerini ilgililere bir kez daha duyurmak istemektedir.

- Başta 1982 Anayasası olmak üzere, tüm mevzuatımızda demokratikleşme sağlanmalı, çalışma mevzuatımız onaylanmış ILO Sözleşmeleri ile uyumlu hale getirilmeli; serbest bölgelerde işçi haklarının gaspedilmesine engel olunmalıdır.

- Siyasi Partiler Kanunu ve Seçim Kanunu değiştirilmeli, milletvekili dokunulmazlığı yasama görevi ile sınırlandırılmalı, yargının bağımsızlığı sağlanmalıdır.

- Enflasyon önlenmeli; tarım ve hayvancılık desteklenerek göçe engel olunmalı; tüm ülkede ve özellikle Doğu ve Güneydoğu'da istihdam yaratıcı yatırımlar yapılmalı ve teşvik edilmelidir.

- İş güvencesi yasası çıkarılmalı, işsizlik sigortası uygulaması getirilmelidir.

- Sosyal devlete sahip çıkılmalı, yoksulluğu ve gelir dağılımı adaletsizliğini önleyici tedbirler alınmalıdır.

- Zorunlu tasarruf ve konut edindirme yardımı fonlarının kanundışı bir biçimde istismar edilmesine son verilmelidir.

- Rüşvetin, yolsuzlukların, haksız kazancın ve israfın önlenmesi için kararlı bir mücadele verilmelidir.

- SSK'nın alacakları tahsil edilmeli, Devletimizin sosyal güvenliğin finansmanına prim ödeyerek katılması sağlanmalı, SSK özerk ve demokratik bir yapıya kavuşturulmalıdır.

- İşçi-memur kargaşasına son verilerek, 1897 sayılı Yasa ve 28 Kasım 1976 günlü Resmi Gazete'de yayınlanmış Komisyon Raporu doğrultusunda işlem yapılmalıdır.

- Başta belediye işçileri olmak üzere, tüm işçilerin alacakları ödenmelidir.

- Özelleştirme konusunda mahkemelerin verdiği iptal ve yürütmeyi durdurma kararları uygulanmalıdır.

Bu taleplerimiz yalnızca işçilerin değil, tüm halkımızın arzusudur. Bu doğrultuda atılacak adımlar, ülkemizin huzurunun ve halkımızın mutluluğunun pekiştirilmesine önemli katkılarda bulunacaktır.

Toplantımızın işçi sınıfımıza, TÜRK-İŞ'e, halkımıza ve ülkemize hayırlı ve uğurlu olacağı inancıyla, hepinize en derin saygı ve sevgilerimi sunuyorum".

TÜRK-İŞ BAŞKANLAR KURULU BİLDİRİSİ

(ANKARA, 30 EYLÜL 1998)

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu, Sevr Antlaşmasını yeniden canlandırarak ülkemizi bölmeyi amaçlayan uluslararası güçlerin aleti durumundaki terör örgütü üyelerinin ve yandaşlarının İtalyan Parlamentosu'nda toplantı yapmalarına izin verilmesi nedeniyle İtalyan Hükümeti'ni şiddetle protesto etmekte; süper güçlerin bölgemizdeki uzun vadeli programlarına karşı, tüm ulusumuzun daha duyarlı olmasını ve Türkiye Cumhuriyeti'nin üniter devlet yapısının bütünlüğünün ve bağımsızlığının ve laik ve demokratik sosyal hukuk devletinin korunması ve güçlendirilmesi için daha da fazla çaba harcanmasını istemektedir.

Kamu kurum ve kuruluşlarımız, ekonomik kalkınmanın ve bağımsızlığın, sosyal devletin ve ulusal bütünlüğümüzün temel dayanaklarıdır. TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu, özelleştirmenin durdurulmasını, kamu kurum ve kuruluşlarının çağdaş teknolojiyle donatılmasını ve özerk ve demokratik bir yapıya kavuşturulmasını talep etmektedir. TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu, özelleştirme konusundaki gerçeklerin kamuoyuna duyurulması ve gerektiğinde her türlü meşru ve demokratik mücadelenin verilmesi ve işçi sınıfımızın ülke çapında üretimden gelen gücünün ve halkımızın özellikle siyasi gücünün harekete geçirilebilmesi ve etkili bir biçimde kullanılması için, "Özelleştirmeye Karşı Sosyal Devleti Koruma Komisyonu"nun önerilerini de dikkate alarak, her türlü yayını ve ilgili tüm kişi ve kuruluşlarla görüşme ve toplantıyı yapacaktır. Başkanlar Kurulumuz, yüzbinlerce tütün üreticisini ve milyonlarca tüketiciyi koruyan TEKEL'in 1997 yılında 46 trilyon lira kâr etmiş olmasına rağmen, özelleştirilerek ve yabancılaştırılarak uluslararası sigara tekellerine devredilmek istenmesini protesto etmekte, BAT sözleşmesinden vazgeçilmesini istemekte, TEKGIDA-İŞ Sendikamızın ve tüm Sendikalarımızın özelleştirmeye karşı verdiği meşru ve demokratik mücadeleyi tüm gücüyle desteklemekte ve bu meşru mücadeleyi bütünleştirerek daha da geliştirme kararlılığını ifade etmektedir.

SSK'ya ilişkin sorunlar gün geçtikçe daha da artmaktadır. SSK hastanelerinin özel sektöre kiralanmasına ve benzer uygulamalara son verilmeli, SSK alacakları tahsil edilmeli, SSK özerk ve demokratik bir yapıya kavuşturulmalı, Devletimiz sosyal güvenliğin finansmanına prim ödeyerek katılmalı, sigortalıların, emekli dul ve yetimlerin ve bakmakla yükümlü oldukları kişilerin SSK sağlık tesislerinde mağdur edilmesi engellenmelidir. TÜRK-İŞ, SSK'ya ilişkin artan sorunları ve keyfi uygulamaları görüşmek üzere yetkilileri TÜRK-İŞ'e davet edecektir.

Başkanlar Kurulumuz, Hükümetimizin Çok Taraflı Yatırım Anlaşmasını imzalamamasını talep etmektedir.

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu, işçi sınıfımızın ve tüm dar ve sabit gelirli insanlarımızın, siyasi tavırlarını belirlerken, TÜRK-İŞ tarafından ifade edilen ve ulusal çıkarlarımız doğrultusundaki temel talepler konusunda siyasi partilerin program ve uygulamalarını esas almalarını istemektedir.

1999 yılı kamu kesimi toplu sözleşme yetki işlemleri, yasanın izin verdiği ön süre içinde başlatılacak ve görüşmeler, her zaman olduğu gibi, işbirliği ve koordinasyon içinde sürdürülecek ve sonuçlandırılacaktır.

Başkanlar Kurulumuz, TÜRK METAL Sendikamızın MESS ile bağıtlamış olduğu grup toplu iş sözleşmesi sonrasında belirli çevrelerin çabaları sonucunda ortaya çıkan sorunların en kısa sürede çözülmesi için tüm Sendikalarımızın gereken desteği vereceğini açıklamaktadır.

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu, başta Belediye-İş Sendikamızın 5 trilyon lira alacağı olan 10 bin üyesi olmak üzere, tüm işçilerin alacaklarının derhal ödenmesini istemekte; Mardin merkez ve ilçe belediyelerinde 15 - 28 aydır ücretlerini ve 10 yıldır sosyal haklarını alamayan 2407 işçi adına 19 yönetici ve temsilcinin Mardin'de gerçekleştirdikleri 8,5 günlük açlık grevinin arzulanan amaca ulaşması için gereken çabanın gösterilmesini talep etmektedir.

Sosyal devletin korunması ve özelleştirme konusuda bilgi verilmesi amacıyla, Sendikalarımızın Genel Merkez Yöneticilerinin, tüm Şube Başkanlarının ve Ankara ve civar illerden Şube Yöneticilerinin ve işyeri sendika temsilcilerinin katılımıyla Ankara'da Selim Sırrı Tarcan Kapalı Spor Salonu'nda 15 Ekim 1998 Perşembe günü geniş katılımlı bir toplantı yapılacak; daha sonra bölgesel toplantılar düzenlenecek ve ardından da siyasi partilerin genel başkanları programlarını anlatmaları için TÜRK-İŞ'e davet edilecektir.

"SİGORTALI ÇALIŞ, SİGORTALI ÇALIŞTIR"

Çalışma Bakanlığı ve İşçi Konfederasyonlarının "Sigortalı Çalış, Sigortalı Çalıştır" kampanyası başladı

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın işçi ve işveren konfederasyonlarının desteği ile başlattığı "Sigortalı Çalış, Sigortalı Çalıştır" kampanyası ve yaygın denetim programı 20 Eylül 1998 günü Merter'de düzenlenen bir mitingle başladı.

Mitinge, Başbakan Yardımcısı ve DSP Genel Başkanı Bülent Ecevit, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Nami Çağan, TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, Hak-İş Genel Başkanı Salim Uslu ve DİSK Genel Başkanı Rıdvan Budak katıldı.

TÜRK-İŞ'e bağlı Teksif, Petrol-İş, Tümtis ve Deri-İş Sendikalarımıza bağlı işçilerimizin yoğun olarak katıldığı mitingde bir konuşma yapan Başbakan Yardımcısı ve DSP Genel Başkanı Bülent Ecevit "dünyadaki ekonomik krizi en az zamanla kapattık. Önümüzdeki yıl dış borçlar nedeniyle zor geçecek. Ancak bütün sıkıntıları halkımızla birlikte aşacağız" dedi.

Ecevit, Anayasa'nın 82. maddesi olan ve sendika başkanları, yönetim kurulu üyeleri ve avukatlarının milletvekili olamamasını öngören maddeyi bütün çabalara rağmen kaldıramadıklarını söyleyerek, "Başbakanın da desteğiyle seçimlerden önce bu maddeyi kaldırmak istiyoruz" dedi.

Ecevit, en önemli sorunlardan birinin kayıt dışı ekonomi olduğunu da vurgulayarak, "Türkiye'de ne kadar kayıtlı işçi varsa hemen hemen bir o kadar da kayıtdışı işçi vardır. Yani işçilere tanınan hiçbir haktan yararlanamayan, fazla ücret elde edemeyen, sendikalaşma hakkını kullanamayan, sigortalılaşma hakkını kullanamayan milyonlarca işçi var. Bu ayıptan Türkiye'yi kurtarmak üzere bu kampanyayı başlatmış bulunuyoruz" dedi.

Mitingde bir konuşma yapan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Nami Çağan ise "Bugün başlattığımız Sigortalı Çalış, Sigortalı Çalıştır kampanyası ve yaygın denetim programının amacı, sigortasız çalıştırılan amacı, sigortasız çalıştırılan işçiler ile sigortaya bildirilmeyen işyerlerinin SSK kapsamına alınmalarını sağlamaktır. Hedefimiz, işçilerimizin sosyal güvenceye kavuşturulması ve yükümlülüklerini yerine getiren düzenli işyerleri aleyhine oluşan haksız rekabet ortamına son verilmesidir" dedi.

Bakan Çağan, bu yolla, bir yandan SSK'nın prim gelirleri artarken, devletin vergi gelirlerinin arttırılması ve ülkede ekonominin sağlıklı, dengeli bir biçimde gelişmesine katkı sağlanacağını bildirdi.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral de mitingde yaptığı konuşmada "işçi-işveren ve hükümet böylesine önemli bir konuda birarayа geldi. Bu tablo bozulmamalıdır" dedi.

Meral, ülkenin en önemli sorunlarından birinin kayıtdışı ekonomi ve kayıt-dışı istihdam olduğunu söyleyerek bu girişimin bu önemli sorunun aşılmasında önemli bir adım olduğunu söyledi.

Meral, "Vergi Yasası'nda ek 5. madde ile getirilen düzenlemenin önemi büyüktür. Bu başarı TÜRK-İŞ'indir" dedi.

YARGI, HAKKIMIZI TESLİM ETTİ

POAŞ Özelleştirmesine Yürütmeyi Durdurma

MERAL:

"Özelleştirmelerde yargı kararlarına uyulmalıdır"

YILDIRIM:

"Özelleştirmeye karşı mücadelemiz sürecek"

SOYSAL:

"Çalışanlar büyük başarı kazandılar"

Petrol Ofisi A.Ş.'nin özelleştirilmesi ile ilgili olarak Petrol-İş Sendikamızın Ankara 6. İdare Mahkemesi'nde açtığı yürütmeyi durdurma davasının Sendikamız lehine sonuçlanması üzerine TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, Petrol-İş Genel Başkanı Bayram Yıldırım ve KİGEM Başkanı, Zonguldak Bağımsız Milletvekili Prof. Dr. Mümtaz Soysal 20 Ekim 1998 günü ortak bir basın toplantısı düzenlediler.

Toplantıda bir konuşma yapan Bayram Meral 1998'i yargı yılı ilan eden hükümetin KİT'lerin özelleştirilmesini durdurulmasına ilişkinyargı kararlarına uymasasını istedi.

KİT'lerin zarar etmediğini belirten Meral, buna karşın devlet yetkililerinin KİT'leri birilerine "peşkeş çekmek" istediklerini savundu. Ülke değerlerini ve birikimlerini yağma ettirmenin ve birilerine peşkeş çekmenin kısa sürede yarar getireceğini, ancak uzun sürede yarar getirmeyeceğini belirten Meral, "Siyasilerle oturup ülkenin sorunlarını, halkın yararına neyi yapabileceğimizi konuşalım" dedi.

Siyasetçilerin günlük politikalar izleyip ileriyi düşünmediklerini belirten Meral, güven verici, istikrarlı bir politika izlenmesini istediklerini kaydetti.

Meral, "1998 yılını yargı yılı ilan eden hükümetin yargı kararlarına uymasını istiyorum. Hukukun üstünlüğüne inanıyorsan, yargı bağımsızlığına inanıyorsan, bu kararlara uyarsın. uymazsan bUnun hesabını meydanlarda ve sandıkta verirsin" şeklinde konuştu.

KİGEM Başkanı ve Zonguldak Milletvekili Mümtaz Soysal da Türkiye'nin "aklını başına toplayarak" halkın malına ve birikimine sahip çıkması gerektiğini bildirdi.

Ülkede yaşanan sorunun KİT'lerin özelleştirilmesi değil, Cumhuriyet'in çürütülmesi olduğunu ileri süren Soysal, gelecek nesillere sağlam bir ülke bırakmak için, Cumhuriyeti diriltmek gerektiğini söyledi.

KİT'leri düzeltme görevinin kamunun olduğunu anlatan Mümtüz Soysal, "Özelleştirmeye karşı verilen savaşı hep kazanacağız. KİT'lerin elde tutulmasını çalışanlar sağlamıştır" diye konuştu.

Mümtüz Soysal, özelleştirme uygulamaları karşısında hukukun büyük bir baskıyla karşı karşıya olduğunu anlatarak, çok paraların döndüğü özelleştirme uygulamalarında yargının bağımsızlığını koruduğunu söyledi.

Petrol-İş Sendikası Genel Başkanı Bayram Yıldırım ise Ankara POAŞ'ın özelleştirilmesine ilişkin tüm işlemlerin durdurması yönündeki kararı sevinçle karşıladıklarını belirterek hükümetin bu kararlara hemen uyması gerektiğini belirtti.

Yıldırım, KİT'lerin 1999 yılı net kârının 1.5 katrilyon, gelecek yıl net kârlarının da en az 2.5 katrilyon lira olması beklendiğini anlatarak, "Sorun KİT'lerin satışı sorunu değil, sorun özelleştirmenin ve Cumhuriyetin değer yargılarının birilerine peşkeş çekilmek istenmesi sorunudur" dedi.

SEKA İŞÇİSİ KARARLI : "KAZANACAĞIZ"

SEKA'DA DİRENİŞ SÜRÜYOR

SEKA işçilerinin 2 Ekim 1998 günü başlattıkları direniş sürüyor.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Meral, "SEKA yağmalanmak isteniyor"

Selüloz-İş Genel Başkanı Davut Bozkan, "Aileleri ile birlikte 10 bin insan açlığa itiliyor"

Özelleştirme Yüksek Kurulu'nun kararı uyarınca kapatılması gündemde olan SEKA'da 2 Ekim 1998 gününden itibaren işçilerin başlattıkları direniş sürüyor. Ülkenin dört bir yanında bütün SEKA çalışanları işçisiyle, memuruyla, eşleri ve çocuklarıyla direnişlerini sürdürüyorlar.

SEKA İzmit Müessesesinin yanısıra Balıkesir, Afyon, Çaycuma, Dalaman, Aksu ve Akdeniz işyerlerinde de devam eden direnişte üretim sürüyor, işçiler işyerlerini terketmiyor.

İşte SEKA Gerçeği

1980'li yıllara kadar zaman zaman kısmi iyileştirmeler yapılan SEKA İzmit Müessesesine 1980 yılından sonra adeta bir çivi çakılmasına dahi izin verilmemiştir.

1940'lı yılların teknolojisiyle üretim yapan İzmit'in, piyasa istek ve ihtiyaçlarını karşılaması zorlaşmıştır. SEKA İzmit Müessesesinde en son modernizasyon çalışması 1980 yılında yapılmıştır. 1993'te yeterli talep olmamasına ve zararın yükselmesi gerekçeleriyle Oluklu Mukavva Fabrikası ve diğer bazı tesisler kapatılmıştır.

1988-1995 döneminde toplam Kağıt-Karton üretimi 751.000 ton, ortalama üretim 93.875 yıl/ton'dur.

İşgücü verimliliği yıllık ortalama 37.89 ton/kişi'dir. 1988'de 23.08 ton/kişiyken, 1995'te 46.38 ton/kişiye yükselmiş, verimlilik yüzde yüz artmıştır.

Yıllık ortalama istihdam 2.770 kişi, 1988'de 3336, 1995'te ise 2005'tir. İstihdam % 39.89 azalmıştır. Bugün ise 1671 kişidir.

SEKA İZMİT MÜESSESESİNİN YOK OLMASI İÇİN YAPILMASINA İZİN VERİLMEYEN YATIRIMLAR:

1984-1994 yılları arasında işletmenin isteği yatırımların ancak % 2.5'ine izin verilmiştir.

Son 3 yılda bir çivi dahi çaktırılmamıştır.

İşletmede Kojeneresyon ünitesi kurulmasına izin verilmemiştir. Oysa, kurulacak bu sistemle elde edilecek buharla SEKA İzmit Müessesesindeki tüm fabrikaların kullandığı elektrik enerjisi İşletme tarafından üretilip, fazlası da TEK'e verilebilecekti. Bu sistemin kuruluş maliyeti sadece 3.5 TRİLYON'dur. İzmit SEKA'nın TEK'e 1 ayda ödediği elektrik faturası ise 1.5 TRİLYON'dur.

Dahası siparişi verilip, alınmasına karar verilen bobin ambalaj makinasının alımı yönetim tarafından iptal edilmiştir.

Tüm bu olumsuzluklara karşın bir işletme için çok önemli bir verimlilik ölçüsü

olan kapasite kullanım oranı % 85'tir. SEKA İzmit Müessesesi İstanbul Ticaret Odasının en büyük 500 sanayi kuruluşları sıralamasında 136. sırada, kamu kuruluşları sıralamasında ise 35. sırada yer almaktadır.

SEKA İZMİT MÜESSESESİ

SEKA İzmit, Türkiye'nin ilk Kağıt-Karton Fabrikasıdır. 1936 yılında üretime başlamıştır.

SEKA İzmit Müessesesi Türkiye'deki çevreyi kirletmeden üretim yapan ilk kuruluşlardan birisidir. Laboratuvarlarıyla birlikte arıtma tesisi, Türkiye'de birinci sınıf tesislerindendir. Nitekim Kocaeli Sanayi Odası 1996 yılında SEKA İzmit Müessesesi arıtma tesisine "EN İYİ ARITMA TESİSİ" ödülünü vermiştir.

1. Kağıt (1. Hamur Kaplık Karton Üretiyor)

1945'te Klor-Alkali Fabrikası,

1954'te 3. Kağıt (Gri Karton Üretiyor)

1960'da 4. Kağıt Fabrikası (1. ve 3. Hamur Kağıt Üretiyor)

1961'de 5. Kağıt Fabrikası üretime geçmiştir. (Beyaz kraft ve beyaz sülfit kağıt üretiyor)

SEKA İZMİT MÜESSESESİNİN ÜRETİM DURUMU:

1995 yılında 92.000 ton/yıl

1996 yılında 67.000 ton/yıl

1997 yılında 85.000 ton/yıl

1998 yılının ilk 8 ayında 52.000 ton

1998 yılı sonu itibariyle 85.000 ton/yıl bekleniyor.

Kurulu kapasiteye göre % 85'in üzerinde üretim ve satış sağlanmaktadır.

Yıl bazında 12-14 trilyon TL. ciro yapılmıştır.

HAMMADDE STOK DURUMU:

02.10.1998 tarihi itibari ile hammadde stoku:

2.000 M3, Odun, 5.000 ton Selüloz mevcuttur. SEKA'nın kapatıldığının ilan edildiği 02.10.1998 günü SEKA 3.000 Ton Selüloz gelmiş ve boşaltılmaya başlaması ilginçtir.

SEKA Afyon Fabrikası yıllardır % 50 kapasite ile çalışmakt olduğundan Selülozun % 25'ini İzmit Müessesesi kullanmktadır. İzmit'in kapanması halinde % 25 kapasiteye düşecek olan Afyon Müessesesinin kapatılması da gündeme gelecektir. Ayrıca, 4.000 Ton atık kağıt hammadde olarak stoklardadır. Bu atık kağıtlar ancak 6 nolu makinada gri karton imalatında kullanılabilir. Bu atık kağıtların astarı yüzünden pahalıya gelmesi nedeniyle bir başka fabrikaya nakli dahi düşünülemez.

STOKLAR:

5500-6000 ton kağıt karton stoğu bulunmaktadır. Bunun parasal değeri 1 trilyonu geçmektedir.

ALINAN SİPARİŞLER:

1 nolu, 2 nolu, 3 nolu ve 6 nolu makinalarda yıl sonuna kadar firmalar bazında bağlantılar mevcuttur. Bu bağlantıların teminatları alınmış her türlü ticari işlemleri gerçekleştirilmiştir.

Özelleştirme Yüksek Kurulu, üreten, katma değer, istihdam yaratan SEKA İzmit Müessesesini adeta bir hurdacıkmış gibi değerlendirerek kapatıp, arazinin bir kısmını belediyeye devir etmek istemektedir. Devire konu olan arazide kamuoyuna atıl, üretimle alakası olmayan bir arazi olarak gösterilmekte ise de bu doğru değildir. Devire konu arazide ham maddeler stoklanmakta, daha da önemlisi fabrikanın direnişle bağlantısı, bu arazi üzerinden yapılmaktadır. Üretimin sürebilmesi için ise fabrikanın denizi kullanması yaşamsal önemdedir.

RECAİ KUTAN'DAN TÜRK-İŞ'E ZİYARET

Fazilet Partisi Genel Başkanı Recai Kutan ve beraberindeki heyet 8 Ekim 1998 Perşembe günü TÜRK-İŞ Genel Merkezi'ni ziyaret etti.

Kutan, ziyarette, işçileri ilgilendiren acil yasaların TBMM'den biran önce geçmesi içindestek sözü verdi.

Çalışanların herzaman yanında olduklarını belirten Kutan TÜRK-İŞ'in taleplerinde haklı olduğunu, özelleştirmelerin işsizliği körüklediğini söyledi.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral ise tüm partilerin işçi sorunlarına daha fazla duyarlı olmaları gerektiğini vurguladı.

Meral çocuk işçilik toplantısına katıldı

"Kayıt-dışı ekonomi çocuk işçiliği körüklüyor"

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, ILO Türkiye Temsilciliği'nin 1 Ekim 1998 günü ODTÜ'de düzenlediği çocuk işçiliği sona erdirme programının Türkiye ilke raporu değerlendirme toplantısına katılarak bir konuşma yaptı.

Meral yaptığı konuşmada şu görüşlere yer verdi:

"Kayıt-dışı ekonominin yaygınlaşması, daha fazla çocuk işçinin çalıştırılması için uygun bir ortam yaratmaktadır. Artan yoksulluk ve adaletsiz gelir dağılımı nedeniyle çok sayıda çocuğun çalışma hayatına atılmak zorunda kalması, Türkiye'nin geleceğitehdit etmektedir. Yoksulluk nedeniyle, çocukların küçük yaşta ekmek kazanması beklenmekte ve istenmektedir. Eğitim sisteminin beklentilere cevap vermemesi üzerine, eğitim ve öğretime duyulan güven sarsılmıştır.

Eğitimin özelleştirilmesi, ancak parası olanların parası kadar eğitim görebilmesine yol açmaktadır. Özellikle küçük ve orta boy işletme sahipleri ucuz işgücü olarak çocuk emeğini tercih etmektedir. Bu benzeri nedenlere bağlı olarak, çocukluğunu yaşayamayan ve gerekli eğitimi zamanında alamayan milyonlarca çocuk, çalışma hayatının en acımasız şartlarıyla karşı karşıya bırakılmaktadır".

BELEDİYE-İŞ BAŞKANLAR KURULU TOPLANDI

MERAL :

"Belediye işçilerinin alacakları derhal ödenmelidir"

GÜVERCİN :

"İşçilerimizin çeşitli belediyelerden 4 trilyon alacağı var. Bu gidişe artık 'dur' demenin zamanı gelmiştir"

TÜRK-İŞ'e bağlı Belediye-İş Sendikamızın Başkanlar Kurulu toplantısı 13-14 Ekim 1998 günlerinde yapıldı.

Toplantıya TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, Genel Sekreter Şemsi Denizer, Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç da katıldı.

Toplantıda bir konuşma yapan Genel Başkan Bayram Meral, belediye işçilerinin alacaklarının derhal ödenmesi gerektiğini belirterek "müteahhitlerin alacaklarına para bulanlar işçilerin alacaklarına da bulacaklar. Yoksa bunun hesabını seçim sandıklarında onlardan sorarız" dedi.

Belediye-İş Genel Başkanı Efendi Güvercin ise yaptığı konuşmada işçilerin çeşitli belediyelerden 4 trilyon lira alacaklı olduklarını Sendikalarının ise aidat alacağının 1.6 trilyon olduğunu belirtti. Güvercin, 18 Nisan'da yapılacak yerel seçimlerin kendileri için büyük bir fırsat olduğunu, bu fırsatı iyi değerlendireceklerini söyledi.

ASGARİ ÜCRET BELİRLENİYOR

Asgari Ücret Tesbit Komisyonu ilk toplantısını 8 Ekim 1998 günü Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Nami Çağan'ın başkanlığında toplandı.

Komisyonun ilk toplantısında bir konuşma yapan TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç asgari ücret alan bir işçinin 1 kilo et alabilmesi için 10 saat çalışması gerektiğini belirtti.

Kılıç konuşmasında "Bizim TÜRK-İŞ olarak asgari ücret konusuna önem vermemizin nedeni yalnızca sendikalı işçilerin değil, aynı zamanda emeği ile geçinen tüm halkımızın temsilcisi olmamızdır" dedi.

Yener Kaya yeniden Genel Başkan

DERİ-İŞ GENEL KURULU YAPILDI

- **Genel Kurulda Divan Başkanlığını TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral yaptı.**
- **Deri-İş Genel Başkanı Yener Kaya "İşçileri sokağa atanlar bizden birşey beklemesin" dedi.**

Deri-İş Sendikamızın 26. Olağan Genel Kurulu 3-4 Ekim 1998 günlerinde İstanbul'da yapıldı.

Toplantının Divan Başkanlığını TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, yardımcılıklarını Petrol-İş Genel Başkanı Bayram Yıldırım ve Deri-İş'ten Selahattin Okur yaptılar.

Genel Kurulda bir konuşma yapan TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral ülkemizin birçok sıkıntıyla karşı karşıya bulunduğunu belirterek bu sıkıntıların aşılmasında TÜRK-İŞ'in ve temsil ettiği kitlenin üzerine düşeni yapmaya hazır olduğunu ancak Hükümetin de TÜRK-İŞ'in ülkemiz, halkımız ve işçi sınıfımız için dile getirdiği taleplere kulaklarını tıkamaması gerektiğini söyledi.

Meral, "Hükümet IMF'nin ve sermaye çevrelerinin sesine kulak verdiği kadar işçi sınıfının da sesine kulak vermelidir" dedi.

Genel Kurulda açış konuşmasını yapan Deri-İş Genel Başkanı Yener Kaya ise şu görüşlere yer verdi:

"Tüm bu olumsuzlukların yanısıra ülkemizde bazı olumlu gelişmeler de olmaktadır. Bu olumlu gelişmeler de ülkemizin emekçi sınıflarının ezilmesi pahasına olmuştur.

Türkiye'nin son onbeş yılında sanayi ürünleri ihracatı artmıştır. Bunun içinde deri ürünlerinin payı giderek artmıştır. Deri sanayimiz son teknoloji ve metotları kullanma konusunda başarılı adımlar atmıştır.

Yaptığı ihracat ile ülke ekonomisine önemli miktarda net döviz girdiği sağlamıştır.

Deri sanayimiz bugün dünyanın en genç ve modern alt ve üst yapılarına sahiptir.

Kürk üretiminde dünyada birincidir.

Deri sanayimiz deri makine yapımında da önemli gelişmeler göstermiştir. Alet, ekipman bakımından çok büyük yatırımlar yapmıştır.

Deri kimyasallarının dörtte üçü yurt içinden sağlanmaktadır.

Organize Deri Sanayi Bölgeleri hızla çoğalmakta ve gelişmektedir.

Deri-İş Sendikası olarak tüm bu gelişmeleri olumlu buluyoruz. Ancak, deri sanayicilerinden sektördeki bu gelişmelere paralel olarak, işçilerin ve sendikamızın haklarına ve sorunlarına karşı bir anlayış ve duyarlılık görememekteyiz.

Tam tersine en küçük ve geçici kriz belirtilerinde bencilce hareket ederek sendikamıza ve üyelerimize karşı saldırılarını yoğunlaştırdıklarını görüyoruz. Kendilerini korumak için hemen işçi çıkarmalara yöneldiklerini görüyoruz.

İşler biraz kesat gidince işçileri sokağa atmaya devam edenler, işler açılınca bizden iş, üretim ve verim beklemesinler.

Deri sanayicilerini hayati bir konuda bir daha uyarmak istiyorum. Organize Deri Sanayi Bölgesini Serbest Bölge yapma girişimlerinden vazgeçsinler. Deri-İş Sendikası olarak bugüne kadar elde ettiğimiz haklarımızı korumakta son derece kararlıyız. Adımlarını ona göre atsınlar.

Genel Kurul sonunda yapılan seçimler sonucunda Deri-İş Sendikası yeni yönetim kurulu şu şekilde oluştu:

Yener KAYA	Genel Başkan
Musa SERVİ	Genel Başkan Yrd.
Feyzi DENİZ	Genel Sekreter
Naciye ÖZDEMİR	Genel Mali Sekreter
Hüseyin AKGÜL	Genel Tşk. ve Eğitim Sekreteri
Ali KARABULUT	Genel Yönetim Kurulu Üyesi
Ali ILIKKAN	Genel Yönetim Kurulu Üyesi
Rıza CEYLAN	Genel Yönetim Kurulu Üyesi
Haydar UZUNYAYLA	Genel Yönetim Kurulu Üyesi

TGS GENEL KURULU YAPILDI

MERAL : *"Basın özgürlüğü basının örgütlülüğü ile sağlanır"*

SONAY : *"Basında örgütlenme engelleniyor"*

TÜRK-İŞ'e bağlı Türkiye Gazeteciler Sendikası (TGS) Genel Kurulu 12-13 Eylül 1998 günlerinde İstanbul'da yapıldı.

Genel Kurul divan başkanlığını TÜRK-İŞ 1. Bölge Temsilcisi Faruk Büyükkucak'ın yaptığı Genel Kurulda bir konuşma yapan TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral basın özgürlüğünün ancak basının örgütlü olması ile sağlanabileceğini söyledi.

Meral yaptığı konuşmada şu görüşlere yer verdi:

"Türkiye'de sendikal hak ve özgürlükler demokratik bir biçimde kullanılamıyor. 12 Eylül'ün anti-demokratik mevzuatı hâlâ yürürlükte. Eğer insan haklarına dayalı bir sistem kuracaksak önce insanımızın işini ve aşını güvence altına almak zorundayız. Ancak basın sektörü de dahil olmak üzere iş güvencesi sadece lafta kalıyor. Burada ANAP adına konuşan sayın Yaşar Okuyan kendisinin de eski bir gazeteci olduğunu ve işten atıldığını söyledi. O günden bugüne insanları kapının önüne koydurtmayacak yasal düzenlemeler yapılmadığı için hiçbirşey değişmedi" dedi.

Genel Kurulun açış konuşmasını yapan TGS Genel Başkanı Ziya Sonay ise şunları söyledi:

"Basın dünyamız, hızlı bir taşeronlaşma ve transfer yasakları nedeniyle, çalışana saygının yok edildiği, örgütlenme girişimlerinin baskı ile engellendiği, siyasal ve ekonomik çıkarların meslek ilkelerinin önüne geçirilmesiyle okur güveninin en

alt düzeye indiği bir döneme sokulmuştur.

Yazı işlerinde görevli arkadaşlarımız 212 sayılı yasa yerine 1475 sayılı yasa kapsamında çalışmaya zorlanmakta, aksi halde işlerine son verileceği tehdit ve baskısı yapılmaktadır.

Medya tekellerinin çok sayıdaki gazetelerinin haberlerini ortak bir havuzdan sağlamaları emek sömürüsünü daha da katmerli bir biçime sokmaktadır.

Sendikamız bu sorunlardan kurtulmanın ilk aşamasını, yayın organlarında zorunlu ve asgari kadro uygulamasına geçilmesini sağlayacak bir yasa değişikliğinde görmektedir".

Genel Kurul sonunda yapılan seçimlerde TGS'nın yeni yönetim kurulu şu şekilde oluştu:

Ziya Sonay	Genel Başkan
Şükran Soner	Genel Başkan Yrd.
Ercan S. İpekçi	Genel Sekreter
Hasan Ercan	Genel Mali Sekreter
İrfan Başçuhadar	Genel Teşkilatlanma Sekreteri
Ender Ertekin	Genel Eğitim Sekreteri
Bayram Yaşlı	Üye
Şükrü Akın	Üye

TÜRK-İŞ Genel Sekreteri ŞEMSİ DENİZER:

"Siyasete ağırlığımızı koymalıyız"

Genel Maden-İş Sendikası'nın temsilciler toplantısında bir konuşma yapan TÜRK-İŞ Genel Sekreteri Şemsi Denizer emekçilerin özellikle yaklaşan seçimlerde tavırlarını ortaya koymaları ve siyasette aktif bir biçimde yer almaları gerektiğini söyledi:

Denizer yaptığı konuşmada çeşitli konulara değinerek şu görüşlere yer verdi:

"SEKA ÖRNEĞİ ve SOSYAL DEVLET

İzmit, SEKA'nın Genel Müdürlük merkezi 2 bin civarında işçinin çalıştığı, 3 yüzden fazla memur arkadaşımızın çalıştığı bir işyeri. Bu işyerimize Özelleştirme İdaresinden bir yazı gönderiliyor. "Burası kapatılmıştır, Genel Müdürlük Bolu'ya alınacaktır" diye. Yani oradaki insanların geleceği ile ilgili hiçbir düşünce tasarrufu olmadan böyle bir ifadenin kullanılmasını nasıl değerlendirdiğimizi, toplumun nasıl değerlendireceğini dikkate almadan, yani o toplumda yaşayan insanları, bu devleti meydana getiren, taşıyan ve siyasi iktidarları oluşturan insanları dikkate almadan, o insanları bir tarafa atarak, dışardan iki tane adamın çıkarı için, binlerce, yüzbinlerce, milyonlarca insanın geleceğini bir kenara atarak böyle kararların alındığı bir başka ülkeyi görmek pek mümkün değildir.

TÜRK-İŞ MÜCADELENİN ÖNÜNDE

Türkiye'de TÜRK-İŞ çok önemli bir konumda. Sendikalar bugün Türkiye'de yıpranmayan tek kuruluşlardır. Türkiye'nin bütünüyle birlikte barış içinde yaşayıp, çalışacak imkanları ve birbirini kucaklayacak, sömürüsüz, soygunsuz bir toplum düzeni için çalışan kuruluşlar olarak sadece sendikalar var.

SİYASET ÖNEMLİ

Bu çerçevenin içinde bunun kazanılması da, siyasi partilerle yani siyasetle oluyor. Parlamentoda yapılıyor. Parlamento 550 milletvekilinden oluşmuş, görevlerini, sorumluluklarını hepimiz biliyoruz. Türkiye'de yaşayan insanların, Türkiye'deki bütün sorunların çözüm yeri orası.

ŞEMSİ DENİZER
TÜRK-İŞ
Genel Sekreteri

O zaman sorun; o meclise gidenin senin gibi düşünmesini sağlamak veya bizim gibi düşünen insanları meclise göndermek. Meclisteki 550 kişinin içinde bizim gibi düşünen kaç tane milletvekili var. Üç beş tane. Ama 550 kişinin içinde üç beş kişi olmaması lazım. Herkes güzel konuşuyor. Tabii iletişim araçları çok önemli. Şimdi o imkanları başkaları daha iyi kullanıyor. Bizim düşüncelerimiz, bu bazı iletişim araçlarının sahiplerinin işine gelmeyebilir.

Kısa vadede, oraya ne kadar çok kişi milletvekili gönderebiliriz. Öncelik bu, 20, 30, 40 olur. Hele 50'yi bulsak, bugün için söylüyorum. 50 tane milletvekili partisi önemli değil. Parlamentoya 50 tane adam göndersek. Şu aritmetiğin içinde, yani koalisyonlu dönemlerde bu işyeri kapatmaları, bu özelleştirmeler bu kadar acımasızca, vahşi kapitalizmin temel nitelikleri uygulanamaz.

Şimdi önümüzde seçimler var. Bizim TÜRK-İŞ olarak da, sendikalar olarak da herkesin bir siyasi düşüncesi vardır. Ben her zaman söylüyorum. Benim iktidarım, muhalefetim olmaz. İktidarlar benim söylediklerimi, düşüncelerimi uyguladıkları zaman başımın üstünde yeri var. Halk olarak sosyal devlet düşüncesine sahip, bu düşünceleri benimseyen insanlara oy vereceğimizi deklere etmemiz, onu savunmamız lazım.

Neresinden bakarsanız bakın, bugün parlamentodaki mevcut partilerin hepsi iktidar ortağı, devletin çanağının bir kenarından tutma imkanını elde ettiler. Hâlâda buluyorlar. Hangisinin SEKA'nın kapatılmasıyla ilgili açık tavrı var?

SEKA'yı kapatacaksınız, Türkiye'nin kağıda ihtiyacı var. Ahmet ağa para kazansın, halkın sırtından vurgun yapsın, devleti soysun diye SEKA'yı kapatacaksın. Siyasi partiler sessiz kalacak.

İktidar anlayışına bakın, muhalefete bakın. Öyle şey olur mu? Şimdi hedefe 50-60-100 neyse meclise atabilmenin Türkiye için önemli bir hedef olduğunu söylüyoruz. Bizim TÜRK-İŞ olarak seçimlerde yapacağımız çalışma bu olacaktır. Kişilere çalışma, yani bu düşüncede kişiyi hangi partiden olursa olsun, biz o adaya çalışacağız. Türkiye'nin neresinde olursa olsun, o adayın kazanması için çalışacağız. Çünkü biz meclisteki partilerin, bizim düşüncelerimizi kucakladığını göremiyoruz.

Uzun vade de siyasi örgütlenmeye ihtiyaç vardır. Toplumun bağrından, bu düşüncelere sahip sosyal devletin benimseyen, bunu egemen kılan iktidarı getirmeyi düşünen insanların oluşturacağı bir siyasi düşünceye, siyasi oluşuma ihtiyaç vardır. Buda bugün olur, yarın olur. Bu uzun vadede bir zaman süresi belirlenecek, yapılacak, iktidara gelinecektir. Onu halkın kültür yapısı, bilinç yapısı, örgütlülük yapısı belirleyecektir. Zamanını da o çizecektir. Bu iki hedef bizim en öncelikli hedeflerimizden biridir."

TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri SALİH KILIÇ:

"Serbest piyasa ekonomisi değil sosyal piyasa ekonomisi "

Çalışanların düşük ücretlere karşı korunmasını sağlayan mekanizmalar etkin sosyal politika araçlarıdır. Dünyada yaşanan değişim rüzgarlarına kapılarak bu mekanizmaları devre dışı bırakmaya ya da etkisini azaltmaya yönelik düşünceler uç vermiştir. Ancak bu görüşlerin geçerli olmadığının işaretleri ortaya çıkmıştır.

Dünyada ve Türkiye'de yaşanan "Serbest Piyasa Ekonomisi" tecrübesi, ekonomik ve sosyal dengesizlik ile istikrarsızlık yaratmıştır. Bugün gerek ulusal boyutta, gerek uluslararası boyutta eşitsizlikler artmış, gelirler arasındaki uçurum büyümüştür.

Bu durum, özellikle varlıklı kesimlerin ülke içinde yaratılan milli hasılanın yarısından fazla pay aldığı bizim gibi ülkeler açısından korkutucu gelişmelere yol açacak niteliktedir.

Kazandığı yasal haklar ve sendikal örgütlenme içinde belirli bir güce erişmiş bulunan ücretli çalışan kesime yönelik düzenlemeler bu çerçevede değerlendirilmelidir. Çalışanların her geçen gün artış gösteren iş ve gelir güvensizliği, orta sınıfın çökmesi, artan yoksulluk ülke açısından olumsuz gelişmelerdir.

Küresel nitelik kazanan ve toplumsal sistemleri anormal bir şekilde etkileyen sermayenin denetim altına alınması gündeme gelmiştir. Sermayenin toplumsal sorumluluğunun tartışılmaya başlandığı bu dönem, yeni bir ideolojinin de gelişmesine yol açmaktadır.

Yakın bir gelecekte, serbest piyasa ekonomisinin yerini sosyal piyasa ekonomisinin alması kaçınılmazdır.

Ülkede uygulanan ekonomik ve sosyal politikaların, toplumun refahını arttırma, refahı yaygınlaştırma gibi işlevleri yerine getirmesi gerekir. Üçüncü bin yıla damgasını vuracak değişim rüzgarları, demokrasi, sosyal adalete dayalı toplumsal barışı sağlayan bir yapılanmayı gerçekleştirdiği ölçüde anlamlı ve kabul edilir olacaktır.

Asgari ücret, herşeyden önce çağdaş bir toplum içinde yaşayan işçinin, ailesiyle birlikte ihtiyaçlarını karşılayacak bir düzeyde belirlenmelidir.

1998 Ağustos ayından itibaren brüt 48 milyon lira civarında tespit edilen asgari ücretten gelir vergisi, SSK işçi primi, zorunlu tasarruf gibi kesintiler yapıldıktan sonra, bugün ele net geçen tutar 33 milyon 808 bin liradır.

Gerçi vergi yasasında ücretlilere yönelik olarak birtakım düzenlemeler yapılmıştır. Ancak yapılan bu düzenlemenin asgari ücretli açısından anlamı, net ücretinde ayda 1,5 milyon lira gibi sembolik bir artıştır.

SALİH KILIÇ
TÜRK-İŞ
Genel Eğitim Sekreteri

Geçimini zor şartlarda sürdürmeye çalışan asgari ücretliden, zorunlu tasarruf kesintisi yapılması uygulamasına ise devam edilmektedir.

Mevcut asgari ücretten yapılan ve yüzde 30'lara varan orandaki kesintinin karşılığı 14 milyon lirayı aşmaktadır. Böylece, bilimsel yöntemler kullanılarak yapıla nhesaplama sonucu bulunan ve işçinin sağlıklı ve dengeli bir hayat sürmesi için yapması zorunlu asgari harcama tutarı işçinin eline geçmemektedir.

Yapılan kesintiler nedeniyle asgari ücret eksik ödenmektedir. Ele geçen net asgari ücret ile, yönetmelikte sıralanan beslenme, giyinme, barınma, ulaşım, sağlık, eğitim, kültür vb. ihtiyaçların karşılanabilmesi mümkün olmamaktadır.

Asgari ücretin satın alma gücü, belirlendiği günden itibaren aradan geçen süre içinde, 1998 Ağustos ayında yapılan yüzde 35 oranındaki zamma rağmen, yüzde 28.3 oranında aşınmıştır.

Asgari ücret almakta olan bir işçinin 10 saat çalışmasının karşılığı bugün sadece 1 kilogram et olmaktadır.

Bu arada ifade etmek istediğim bir husus; önümüzdeki dönem için öngörülen enflasyon oranını esas alarak belirlenecek bir asgari ücretin de sağlıklı olmadığıdır. Çünkü son yıllarda asgari ücret artışları gerçekleşen enflasyon oranının üstünde olmasına rağmen, bugün tartışma konusu yapılan düzeyine gelmiştir.

Konfederasyonumuz Araştırma Merkezi tespitlerine göre; dört kişilik bir ailenin sağlıklı ve dengeli beslenebilmesi için yapması gereken aylık gıda harcaması tutarı bugün 74 milyon liraya ulaşmıştır.

Asgari ücretin vergi dışı bırakılmasıyla doğabilecek olan devletin gelir kaybının, etkin bir vergi politikası ve kayıt dışı ekonomik faaliyetlerinin kayıt altına alınmasıyla telafi edilebileceğine inanıyoruz. Bu açıdan siyasal iktidarın, giderek büyüyen "kayıt dışı kirliliğini" temizlemeye yönelik başlattığı kampanyayı olumlu buluyoruz ve destekliyoruz.

Yaptığımız tespitlere göre, Sosyal Sigortalar Kurumu kapsamında faaliyet gösteren ve bildirge alınan işyerlerinde sigortalı olarak çalışanların yaklaşık yüzde 35'i asgari ücret üzerinden prim ve dolayısıyla vergi ödemesi yapmaktadır.

Asgari ücret artışına paralel olarak devletin daha fazla vergi ve sigorta primi toplanması sözkonusu olacaktır.

Bizim TÜRK-İŞ olarak asgari ücret konusuna önem vermemizin nedeni, yalnızca sendikalı işçilerin değil, aynı zamanda, hayatını aldığı ücretle sürdüren herkesin temsilcisi olmamızdandır.

Bu nedenle, özellikle sendikasız işçilerin önemli bir bölümünün sorunu olan düşük asgari ücretin en kısa sürede ilkelerimiz doğrultusunda yükseltilmesi son derece önem taşımaktadır.

TÜRK-İŞ olarak biz, gerçekçi bir asgari ücretin belirlenebilmesi için;

* Asgari ücretin işçiye, tespit edildiği şekliyle net olarak ödenmesi,
* Asgari ücret tespitinde işçinin ailesi ile birlikte dikkate alınması,
* Asgari ücretin dengeli ve adil gelir dağılımını sağlamaya yönelik olması,
* Asgari ücretin ulusal düzeyde ve işkolu ayırımı yapılmadan belirlenmesine devam edilmesi,
* Asgari ücret tespitinde yaş ayırımı yapılmaması,

gerektiğini savunuyoruz.

BAĞIMSIZ SENDİKA DEMOKRASİNİN GÜVENCESİDİR

MUSTAFA BAŞOĞLU

Türkiye Sağlık İşçileri Sendikası Genel Başkanı

Demokrasi, bilindiği gibi, sivil yönetimin bir başka adıdır. Çünkü, hür demokratik yönetimi **kuran, geliştiren, güçlendiren** ve **ayakta** tutarak, varlığını sürdürmesini sağlayan **siviller** ve **sivil** toplum kuruluşlarıdır. Bu kuruluşlar ve MEDYA'nın güçlü olmadığı, ya da **demokrasiye** sahip çıkmadığı durumlarda seçmenin **oyuna, gücüne** ve **desteğine** dayanmayan, demokratik olmayan yönetimlerin önü açılır. Bunun sonucu demokrasi, **sesi susturularak, gücü ezilerek** işlemez hale sokulur.

Gücünü demokrasiden alan, **sesini** demokrasi ile duyuran, **etkisini** demokraside gösteren sivil toplum kuruluşları arasında en önemli olanlardan birisi, hiç şüphesiz, bağımsız güçlü sendikalardır. Sendika denildiğinde akla gelen **işçi** sendikaları olmak gerekir. Sanayileşme ile birlikte çoğalan irili/ufaklı bir çok iş yerinde emeğini üretime katarak çalışanlar **işçi** olarak tanımlanmıştır.

İşçiler, geçimlerini **sağlayabilmek,** işini **koruyabilmek,** haksızlıklara karşı **direnebilmek** için **tekbaşına** olmak yerine **birlikte** olmak, **amaca birlikte yürümek,** sermayenin gücü karşısında emeğin gücünü birleştirerek **denge kurmak** amacıyla işçi sendikalarını kurmuşlardır.

Önce işyerlerinde, işyeri esasına göre başlayan sendikalılaşma, daha sonra ülke düzeyinde yayılarak **güç birliği** sağlanmıştır. Bununla da yetinilmemiş, bu güce **uluslararası** nitelik kazandırılmıştır. Yani bu defa ayrı ülkelerin işçileri, bu sayede kafa ve kasa birliği yapmışlar, güçlerini birleştirmişlerdir. Birçok işveren de kendi sendikalarını kurarak işçinin karşısında örgütlenerek çıkma yolunu seçmişlerdir.

Sendika deyince akla **işçi** sendikası gelir demekten maksadım, son zamanlarda ülkemizin gündeminde sık sık yer alan kamu sendikacılığını ayrı tutmak isteyişimdir. İşin doğrusu çalışanları **işçiler** ve **memurlar** olarak ayırıp, onların ayrı ayrı sendikalarda teşkilatlanmalarını savunmak, **gücün** bölünmesi hak alma mücadelesinde **zaafa** uğranılması, **birlikteliğin** bozulması ve bunun sonucu işveren karşısında güçsüz duruma düşmesi gerçekleşir. O nedenle, çalışanları **işçiler** ve **memurlar** olarak ikiye ayırmayı doğru bulmuyorum.

Dünyanın her yerinde genel olarak, işverenler **tek sendika, tek konfederasyon** çatısı altında toplanmaktadırlar. Buna karşı işçiler, önce iş kollarında ayrı ayrı sendikalara ve ardından ayrı konfederasyonlara bölünerek parçalanıyorlar. Bizde olduğu gibi, **işçi** ve **memur** ayrımı ile yeniden bölünüyorlar. Bölünme kimi zaman şahsi **hırs** ve **çıkar,** kimi zaman **siyasi** ya da **ideolojik** görüş ayrılıkları, kimi zaman **işverenlerin teşvik** ve **desteği,** kimi zamanda çalışanlar birbirlerine **düşürülerek** gerçekleşiyor.

Yaklaşık yüzelli yıllık geçmişi olan **Türk Sendikacılığımızın** tarihinde bunun birçok örnekleri vardır. Bu bölünmeden ne yazik ki daima çalışanlar zarar görmüştür. Bunun örnekleri sendika ve çalışma hayatında yaşanarak görülmüştür.

Sendikalarımızın geçirdiği **merhaleleri, uğradığı zorlukları, yaptığı çetin mücadeleleri,** elde ettiği **başarıları** ve uğradığı **yenilgileri** bir yazıda değerlendirmem elbette mümkün olamaz, esasen amacım da bu değildir.

12 Eylül 1980 ihtilâlinin sonucunda anayasa ve kanunlarda yapılan değişiklikler işçi haklarını geniş biçimde kısıtlamış, sendika **yöneticilerine** ve **sendikalara** ciddi **yasaklar** getirmiştir. Buna bağlı olarak Sendikalar işverenler karşısında çok önemli güç kaybetmişlerdir.

Şu anda yoğun işsizlik, **işsizlik sigortası**nın kurulmaması, iş güvencesi kanununun yürürlüğe konulmaması, işçilerin sendikalara üye olmasını engellemektedir. Hemen hemen bütün iş kollarında özellikle, özel kesim işyerlerinde çalışan işçileri **sendika üyesi** yapmak çok güçleşmiştir. İşini **kaybetme, yeniden iş** bulamama korkusu bunun başlıca sebebidir. Kamu kesiminde ise bir yandan **özelleştirme,** öte yandan **yeni yatırım** yapılmayışı, kamu kurumlarının her türlü ekonomik hayatın dışına çekilmesine bağlı olarak, sendikalar her gün **daha çok üye** ve dolayısıyla **güç kaybı**na uğramaktadırlar.

Hükümet (belki bu durumu önlemek için) işverenlerin sendikalara karşı **zorluk** çıkarmamalarını sağlamak, buna dayalı olarak da kayıt dışı (kaçak) ekonomiyi kanuni düzene sokmak amacıyla vergi kanununa geçici 5. maddeyi eklemiştir.

Bu madde ile sendikalı **işçi** çalıştıran işverenlere önemli maddî imkânlar sağlamaktadır. Mesela işçi ücretlerinden kesilen vergi**nin 36 ay** süre ile kullanılması, işçiler adına Sosyal Sigortalar Kurumuna ödedikleri primin yarısının **12 ay** süre ile hazine tarafından karşılanması, 3417 sayılı kanun uyarınca işverenlerin işçiler adına yatırdıkları zorunlu tasarruf kesintilerini **3 yıl** süre ile ertelenmesi ve işçi sayılarına göre işverenlerin işçilere sağlamak zorunda olduğu bazı sosyal amaçlı **(kreş, spor alanı)** faaliyetleri 3 yıl durdurularak, yatırım külfetinden kurtarılması önemli maddi destektir.

Maddenin kaleme alınış biçimi onu, amacını yerine getirmekten (sendikalılaşma ve kaçak ekonomiye denetleme) alıkoyabilir. Çünkü, sendikalı işçi çalıştırmadan **neyin kasdedildiği** belli değildir. İşçilerin 2821 sayılı kanuna göre yetkili olan sendikalara üye olmaları halinde mi işverenler bu imkânlardan yararlanacaklardır? İşyeri esasına göre kurulmuş, yahut işverenler tarafından kurdurulmuş yetkisiz sendikalara **zorla** üye yaptırılan işçileri çalıştıran işveren de **bu hakları** alacak mıdır? Madde **sarı** sendikaları ihya edecek, gelişmelere fırsat verecek midir? Sendikalılaşma ile kayıt dışı (kaçak) ekonomi, kayıt altına alınabilecek midir?

Bu soruların cevabı maddede bulunmamaktadır.

Maddenin temel amacı görünürde (öyle olduğu kanaatindeyim) sendikalılaşmayı **teşvik** etmektir. Başka bir anlatımla işverene bazı haklar sağlayarak sendikaya üye olmak isteyen işçilere engel çıkarmasıdır. Ama, eğer 2821 sayılı sendikalar kanununun tanımladığı **yetkili sendika** şartı aranmazsa getirilen düzenleme işin özünde sendikacılığa karşı olan işverenleri **mükafatlandırır.** Buna karşın sendikalı işçi çalıştırmayı öteden beri içine sindiren **adil, sendika** ve **insan** hakkına **saygı duyan** işverenleri cezalandırır.

İşin doğrusu, böyle bir düzenleme yerine işçilerin hiç bir korkuya kapılmadan, herhangi bir işveren baskısına boyun eğmeden, diledikleri sendikalara üye olabilme ortamının geliştirilmesidir. Bu ise, her şeyden önce iş güvencesi kanununun hayata geçirilmesi ile mümkün olabilir.

İyi niyetli bir düzenleme olmasına rağmen bu madde (geçici 5. madde) serbest sendikalaşma ortamı doğurmaya yetmeyecektir. Esasen işverenlere bazı menfaatler sağlayarak işçilerin teşkilatlanma haklarına karşı çıkmamalarını istemek **sendikacılığın temel** hedefi ve felsefesine aykırıdır.

Bu madde ile ilgili olarak 30 Haziran 1998 günü TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulunda, bilgi veren Sayın Maliye Bakanına görüşlerimi kısaca açıkladım. Daha sonra TÜRK-İŞ Genel Başkanlığına bir yazı göndererek, ardından basına yazılı açıklama yaparak ve nihayet Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu (TİSK) Genel Başkanı Sayın Refik Baydur'a düşüncelerimi telefonla özetleyerek aktardım. *"Maddenin bu hali ile sarı sendikacılığa hizmet edebileceği"* kanısındayım.

Hükümet bu maddeyi, işçi-işveren kesiminin de düşüncelerini alarak, amacına uygun **işlerlik** kazanabilecek, sendikalılaşmayı gerçek manada teşvik edecek, sendikalı/sendikasız işçi çalıştıran işverenler arasında, **sendikaya karşı olan işverenler yararına haksız çıkar sağlamayacak şekilde düzeltmelidir.**

Her şeyden önce güçlü sendikaları **zaafa** uğratacak, **sarı** sendikalılara fırsat verebilecek bu düzenleme derhal değiştirilmelidir. Madde işçilerin bazı haklarını ertelemekte, buna karşı **emeğe, sendikaya** karşı olan işverenlere çıkar sağlamaktadır.

Sözün özü; **Madde bu durumu ile işçiyi değil, sendikacılığa karşı olan işvereni kayırmaktadır.**

Güçlü sendika, hem işçi, hem de işverenin yararınadır, daha da önemlisi **demokrasinin güvencesidir.**

İşverenler, kısa vadede çıkar için **sarı sendikayı tercih etme yerine, kalıcı iş barışı ve ona bağlı güvenli ve istikrarlı üretimi tercih** ederek, güçlü sendikalardan korkmamalıdırlar.

BİRİKİM TARZINDA TIKANMA VE ÖZELLEŞTİRMENİN GERÇEK YÜZÜ

Prof. Dr. Oğuz OYAN — TÜRK-İŞ Araştırma Müdürü

1. BUNALIM YAYILIRKEN

Dünya ekonomisi yirminci yüzyılın son yıllarında yeni bir bunalım dalgasıyla sarsılıyor. Bu bunalımın ekonomik ve toplumsal etkileri henüz tam olarak oluşmuş ve kitlelere yansımış bulunmuyor. Bununla birlikte, dünyada açık işsizliğin resmi verilere göre 150 milyonu aştığı, eksik istihdam denilen işsizlik tanımının ise 1 milyar insanı ilgilendirdiği biliniyor. Uzakdoğu Asya'da 1997 Temmuz'undan itibaren patlayan bunalımın şimdiden milyonlarca insanı işsiz bıraktığı, son 30 yılın ekonomik ve sosyal kazanımlarını yerlebir ettiği bir süreç yaşanıyor. Bunalım dalga dalga dünyanın birçok bölgesine yayılıyor.

1980'lerden itibaren kapitalist sistem "herşey piyasa için" ve "herşey piyasanın sinyallerine göre" sloganlarıyla özetlenebilecek bir neo-liberal anlayışa göre yeniden yapılandırılmaya çalışıldı. Bu anlayışın merkezinde devletin her türlü müdahalesinin en aza indirilmesi, ulus devletlerin hükümranlık haklarının kısılması bulunuyordu. Bunun yerine geçecek rakipsiz karar merkezleri ise, piyasalar, metropol ülkeler ve ulusaşırı şirketler olmalıydı.

Devletin üç geleneksel müdahale alanından geri çekilmesi dayatılıyordu:

- Devlet öncelikle piyasa mallarının üretiminden çekilmeli, bunun için KİT'ler özelleştirilerek veya kapatılarak özel sermayeye yeni değerlenme (kârlılık) alanları açılmalıydı.
- Devletin büyüyen bütçe harcamaları ve vergi gelirleri daraltılmalı, bunun için sosyal hizmet arzı kısılarak kamusal malların tüketimi "yararlandıkça öde" anlayışıyla özelleştirilmeliydi.
- Devletin piyasaları düzenlemek için yaptığı kural koyucu müdahaleleri en aza indirilmeli (deregülasyon), özellikle uluslararası mal, hizmet ve sermaye akımları önündeki her türlü korumacı engel kaldırılmalı, buna karşılık sistemin egemen güçleri elinde yoğunlaşan fikri ve sınai mülkiyet hakları titizlikle korunmalıydı.

1980'lerde birikim modelinde başlayan bu değişim 1990 başlarından itibaren "küreselleşme" ideolojisiyle pekiştiriliyordu. Ancak yüzyıl sonuna varmadan sistemde ciddi tıkanmalar su yüzüne çıkmaya başlamıştı.

Yüzyılın son 10 yılında küreselleşme söyleminin fazlasıyla öne çıkarılması bazı abartılı değerlendirmeleri de beraberinde getirdi. Kapitalist sistemin doğasından kaynaklanan ve kesintilere rağmen iki yüzyıllık bir dönemi etkileyen **küreselleşme eğilimi iki yönlü bir çarpıtmanın konusu oldu.**

Birincisi, bu eğilimin 1980'ler sonrasında biçimlenen neo-liberal ekonomilerle başlayan bir süreç olduğu izlenimi yaratılarak tarihten kopuk bir yaklaşım sergilendi. 1980 öncesinde kapitalist sistemin doğasına aykırı bir "kumanda ekonomisi" aşamasından geçilmiş olduğu gibi bilimdışı kuramlar üretenler oldu. Türkiye'de işi daha da ileri götüren bazı siyasetçiler Türkiye'yi 1980'ler öncesinin sosyalist (!) ekonomisinden liberal ekonomiye taşıdıklarını dahi iddia edebildiler. Böylece kafaları ka-

rıştırma misyonlarını başarıyla yerine getirdiler.

İkincisi, bu eğilimin geri dönüşsüz olduğu, mevcut küreselleşme biçiminin değiştirilemez olduğu vurguları abartılarak yapıldı ve eğilimler mutlaklaştırıldı. Sanki sürecin sonuna varılmış (veya varılması kaçınılmazmış gibi) davranıldı; kuramsal yaklaşımlar bunun üzerine biçimlendirilmeye başlandı. "Liberalizmin tarihin sonu olduğu", yani artık liberal sistemin yerine geçecek herhangi bir yeni ekonomik/sosyal sistem olamayacağı gibi peygamberce söylemlerle sadece geçmişin değil geleceğin tarihinden de kopuldu.

Oysa, çok değil bir yıldır süren ekonomik (ve toplumsal) bunalım bugün sadece küreselleşmenin değil neo-liberal ekonomi anlayışının da baştan sona sorgulanmaya başlaması için yeterli olabildi. Küreselleşmenin yarattığı tahribatların, ekonomik ve toplumsal dengesizliklerin hergün daha fazla farkına varılmaya başlandı. Küreselleşme hareketinin dışında kalan ülkeler yanında, şimdiye kadar bu hareketin nimetlerini topladığı düşünen ülkelerde sorunlar çığ gibi büyüdü. Malezya gibi liberalizmin eski gözde ülkeleri, küreselleşme ideolojisinin dayatmalarının dışına çıkmaya, sermaye hareketlerini kontrol altına almaya başladılar.

Neo-liberal sistemin bunalım sinyalleri verdiği koşullarda Türkiye gibi özelleştirmeyi hızlandırmak isteyen anakronik (zamanın akışına aykırı) örnekler bulunabiliyor. Bu nedenle özelleştirmenin gerçek yüzünün sorgulanması güncelliğinden birşey kaybetmiyor.

2. ÖZELLEŞTİRME DAYATMACILARIN GERÇEK NİYETLERİ NELERDİR?

Özelleştirme savunucuları, kuramsal yaklaşımda bulunmak isteyenler dahil, özelleştirmenin gerçek arka planını tartışma düzlemine getirmek istememişler veya bu tür bir tartışmayı yapabilecek derinliğe sahip olamamışlardır. Bunun öncelikli nedeni, maksatlı bir bilinç çarpıtması yaratılması amacıdır. İkincisi, egemen ideoloji ve onun kavramları dışında düşünme alışkanlığının giderek yitirilmesidir. Birikim tarzının yeni gereklerini dikkate almayan bir tartışmanın bu eksikli niteliği özellikle gelişmekte olan ülkeler için daha fazla geçerli olmuştur.

Özelleştirmeye sermayenin genellikle açıkça dile getirilmeyen talepleri açısından bakıldığında bazı noktaların öne çıktığı görülmektedir.

Bunlardan ***birincisi,*** özelleştirme yoluyla sermayeye yeni değerlenme alanlarının açılmasıdır. Yoğun sabit sermaye gerektiren ve kârlılığa geçiş süresi uzun olan bazı alanların kamu girişimciliğine bırakıldığı dönemlerin artık geçtiği, aşırı sermaye birikimiyle tanımlanan sistemin yeni aşamasında özel sermayeye daha fazla yer açılmak gerektiği gibi gerekçelerden yola çıkan bu yaklaşım, doğrudan doğruya birikim rejiminin tıkanmalarına, özellikle ortama kâr hadlerinin azalışına bağlı olarak ortaya çıkmaktadır. Gerçi eski birikim rejiminde de KİT sistemi özel sermaye birikiminin karşısında değil tamamlayıcısı olmuştur ama, sermaye aşağıda sayılan ek nedenlerle birlikte daha fazlasını ister duruma gelmiştir. Kaldı ki, özelleştirilmesi istenen sadece KİT sistemi olmayıp, kamusal hizmet alanında görülen sağlık ve eğitimden başlayıp pazarlanabilir altyapı ve hatta sosyal güvenlik gibi birçok hizmet türünü içine alan geniş bir saha olmaktadır.

İkinci ve oldukça görünür düzlemde kalan neden, özelleştirmenin sağladığı rantlardan doğrudan yararlanmanın iştah kabartıcı cazibesidir. Özelleştirmenin sadece Türkiye gibi toplumsal ve idari/yargısal denetimi yetersiz ülkelerde bir rant aktarımına dönüştüğü izlenimi doğru değildir. Özelleştirme dünyanın her yanında bu tür bir işlev görmüştür ve görmektedir. Kapitalist sistem, adı üstünde bir sermaye rejimidir ve özelleştirme olsun olmasın, sermayedarlara anonim yada kişiselleştirilmiş bazda kapitalist devlet tarafından rant aktarımı sistemin doğası gereğidir. Özelleştirme hareketi bu aktarımı çok daha büyük boyutlar ve çok daha sıkıştırılmış zaman dilimlerde ve belki de çok daha açık biçimler altında yapmak bakımından farklı ve yeni özellikler taşıyabilir. Gelişmekte olan ülkelerde, bu arada özellikle Türkiye'de, özelleştirmenin bu niteliği çok daha pervasız biçimler alabilmektedir. Bu yeni gelir

ve servet transferi düzeneği, gelir ve servet/mülkiyet dağılımını altüst edici özellikler taşıdığı ölçüde yeni bir sermaye yapılanmasına da kaynaklık eder. İşte özelleştirmeden beklenen sistemi dönüştürücü niteliğin bir yönü de buradadır. Kamusal malvarlığının özele devri sadece toplumsal mülkiyetin taşıyıcısı olan devletten özele bir gelir/mülkiyet transferine yol açmaz, özel sermayedarlar arasında da mülkiyet farklılaşmasını hızlandırır, egemenlik mücadelesini bir üst platforma taşır. Bu nedenle de, Türkiye örneğinde görüldüğü gibi, sistemin egemenleri kendi konumlarını korumak adına dahi özelleştirme pastasından pay kapma yarışına girerler. Sözkonusu olan yarış, bir vurguna dönüşme eğilimlerini içinde barındıran bir oluşumun dışında kalmama mücadelesidir. Tekelci medya da bunun dışında kalamaz.

Üçüncüsü, sermayenin kamu girişimciliğinin rekabetinden, KİT'lerin piyasaları düzenleyici rolünden, tekelci fiyatlamayı ve birikimi sınırlamasından, daha yüksek kâr hadlerine geçişe ayakbağı olmasından duyduğu rahatsızlıkları özelleştirme yoluyla köklü ve geri dönüşsüz bir biçimde "halletme" olanağının sunulmuş olmasıdır. Böyle bir fırsatın bugünkü kıran kırana iç ve dış tekelci rekabet ortamında tesadüfi değil yaratılmış olduğunu düşünmek için bütün koşullar hazırdır.

Dördüncüsü, esnek üretim ve esnek istihdam yönünde geliştirilmek istenen birikim tarzı açısından kamu işletmeciliğinin sunduğu yerleşmiş işgüvenliği olanakları, yüksek sendikalaşma düzeyleri ve rijid (katı) kabul edilen ücret rejimleri nedeniyle kötü emsal olarak kabul edilmeleri ve kamuoyu gözünde "verimsizlikleri kanıtlanarak" sahneden çekilmelerin sağlanmalarının taşıdığı sistemsel önemdir. Özellikle reel ücretlerin geriletilmesi veya düşük düzeylerde tutulması gibi kaba bir esneklik modeline angaje olmuş gelişmekte olan ülkelerde bu sebep daha etkili olmaktadır.

Beşinci *olarak,* kamu açıklarının yol açabileceği bir vergi zorlamasının hedefi olmaktan kurtulmak da sermayenin öncelikli kaygıları arasında yer almaktadır. Özelleştirme bu tür bir vergi zorlamasından sürekli veya uzun dönem itibariyle kurtulmanın güvencesi sayılmaktadır. Kamu açıklarının gerçekte en büyük yaratıcısı sermayenin kendisidir. Kamu finansmanının yüküne katılmaya direnirken aynı zamanda kamu harcamalarından (bu arada giderek büyüyen faiz transferlerinden) en fazla yarar sağlamaktan vazgeçmek istemeyen sermaye, kamu açıklarının yaratılmasında en büyük pay sahibi durumundadır. Kendi birikim sorunlarını kamunun üzerine yıkarak kârlılığını sürdürmek isteyen sermaye, bu nedenle kamu maliyesinin iç borçlanma sarmalına düşmesine kamu finansmanının hem gelir hem de harcama cephesinden katkıda bulunmaktadır.

Kamu finansman krizinin çözümü, vergi yükü artışından ve aynı zamanda kamu borçlarının bütçe üzerindeki yükünün tasfiyesinden geçmektedir. Bu sonuçları istemeyen sermaye, kamu malvarlığının özelleştirilmesi veya geleneksel kamu hizmet alanlarının "yararlandıkça öde" mantığıyla elden çıkarılması ve buradan sağlanacak gelirlerin Hazineye aktarılmasının açık bir savunucusu olmayı kısa vadeli çıkarları açısından uygun görmektedir. Böylece bir kere daha ekonomik/mali istikrarsızlığın yükü emekçi kitlelerin üzerine yıkılmaktadır, çünkü bu koşullarda kamunun hizmet üretimi olağanüstü sınırlanmakta ve sosyal devlet hızla geriletilmektedir. Böylece devlet, giderek güvenlik ve adalet gibi düzeni koruyucu kamu hizmetleri ile sermayenin değerlenmesi için gerekli olan dışsallık üretici bazı fiziki altyapıya veya araştırma geliştirme hizmetleri alanına doğru sıkıştırılmaktadır. (Türkiye bütçeleri sermaye için gerekli fiziki altyapıya dahi kaynak ayıramaz noktaya getirilmiştir). Bu tür bir devletin toplum gözünde meşruiyetini giderek yitirmesi ise katlanılması gereken bedel olacaktır. Bunun sermayenin uzun erimli çıkarlarıyla dahi ne derece örtüştüğü tartışmalıdır. Ancak sermayenin anlık sınıf refleksleri, uzun dönemli çıkarlarını görmesine veya bu konuda birleşik davranmasına olanak vermemektedir.

Özelleştirmenin arka planındaki ***altıncı*** bir gerekçenin ise, devletin iç borçlanma nedeniyle mali piyasalara fazlaca başvurması, böylece faiz hadlerinin yükselmesi-

ne ve özel sermayenin mali piyasalardan dışlamasına neden olma etkisinin (crowding-out), özelleştirme sayesinde ortadan kaldırılması olduğu ileri sürülebilir. Ancak, devletin yüksek reel iç borçlanma faizleriyle aynı zamanda özel sermayenin önemlice bir bölümünün fonlarının verimli değerlenmesinin aracılığını yaptığını düşünürsek bunun sermayenin tüm kesimleri için geçerli bir gerekçe olarak sayılması zordur. Finans kuruluşlarına da sahip olabilen sermayenin tekelci kesimleri ile küçük/orta boyutlu kesimleri arasında burada da birinciler lehine işleyen bir düzenek sözkonusu olup, sermaye içi güç mücadelesinin de bir parçası olarak gözükmektedir.

Bununla birlikte, kamu kredileri pastasının KİT'ler yerine özel sermaye yönlü paylaşımının sağlanması özel girişim açısından önceliği olan bir hedef olduğu unutulmamalıdır. Türkiye'de bu hedefe KİT'lerin özelleştirilmesinden önce büyük ölçüde ulaşıldığı, Özal döneminin başlangıcından (1984'ten) itibaren KİT'lerin TC Merkez Bankası'ndan kullandığı dolaysız kredilerin bıçak gibi kesildiğini, KİT finansman açıklarının yüksek reel maliyetler taşıyan piyasa faizleriyle iç ve dış finansal piyasalardan sağlanmaya başlandığı bilinmektedir.

***Yedinci** olarak*, kamu maliyesi olanaklarını paylaşım kavgasının bir diğer yönü, teşvik ve sübvansiyonlara öncelikle ulaşabilme mücadelesi, ele alınabilir. Özellikle imalat sanayiinin bazı alt sektörleri, enerji ve madencilik gibi alanlarda üstünlüğü olan KİT'lerin, özelleştirmeci bir iklimin olmadığı şartlarda teşvik ve sübvansiyonların aslan payını almaları doğal kabul edilebilir. Ancak konjonktürün tersine dönmesi, özelleştirme uygulaması henüz çok yol almamış olsa bile amaca yeterince hizmet edebilir. Bunun örneği, 500 büyük firma açısından Türkiye'den verilebilir. 500 büyük firma içinde yer alan kamu işletmelerinin 1982-1997 döneminde bu firmaların toplam brüt katma değerine yaptıkları katkılar fazla değişmezken, teşvik ve sübvansiyonlar içindeki paylarının 1982-83'te yüzde 72'lerden 1995-97'de yüzde 15-29 dolaylarına çekilmesi yeterince öğretici bir örnektir. Böylece, özelleştirme fiilen ve hukuken gerçekleşmeden önce, mali olanakların özelleştirilmesinde büyük mesafe alındığı, bunun da KİT sisteminin başarısızlığı ve halkın gözünde mahkumiyeti için ek gerekçeler yaratmada kullanıldığı anlaşılmaktadır.

***Sekizinci* ve son olarak,** devletin ekonomik ve kamusal hizmet düzlemlerinde geriletilmesinin sermayenin ideolojik kavgasının önemli bir bölümünü oluşturduğu gerçeğidir. Özelleştirmenin yüzeysel ve sahte gerekçeleri ile gerçek arka planının buluştuğu bu tek nokta, aslında sermayenin sisteme mutlak anlamda egemen olma mücadelesinin vazgeçilmez bir ögesidir. Devletin küçültülmesi hedefi, sermaye açısından başka bir gerekçesi olmasaydı dahi, ideolojik anlamda önceliği olan bir alan konumunu korumaktadır.

3. SONUÇ

Sosyal demokrat hareketin dünya çapında neo-liberal ideolojiye kayıtsız şartsız angaje olması yönünde sağlanan "başarılar" sermayenin sosyal devlete karşı geliştirdiği iddiaların şimdilik kısmi bir zafer kazanmasını sağlayabilmiştir. AB'nin 15 üyesinin 13'ünde sosyal demokrat partilerin iktidara ortak olması, bunun önemsiz bir ayrıntı olmadığını göstermektedir. Bununla birlikte, sosyal devletin ana çatısı, özellikle gelişmiş ülkelerde, emekçi sınıfların kararlı sahip çıkışıyla bugün büyük ölçüde korunmakta, sosyal-demokrat iktidarlar kitlenin sesine kulak vermektedirler. Ancak zayıf sosyal devlet dokusuna sahip gelişmekte olan ülkelerde işler bu kadar yolunda gitmemektedir. Bu nedenle, gelişmekte olan ülkelerin sosyal devleti savunan güçlerini farklı bir sorumluluk anlayışına davet etmek sürekli bir uğraş olmalı, bu ülkelerde KİT'leri korumaksızın sosyal devleti korumanın mümkün olmadığı zihinlere iyice yerleştirilmelidir.

Ayrıca, konjonktürün değişmesi, küreselleşmenin refahtan çok yıkım getirdiğinin anlaşılması bugün çok uzak gibi durmamaktadır. Bu nedenle, sosyal devletin eritilmesi yönündeki adımları ve neoliberalizmin kazandığı ideolojik mevziyi geri döndürülemez süreçler olarak görmemek ve liberal cepheye karşı mücadeleyi güçlendirmek gerekmektedir.

'MAHALLİ İDARELER REFORMU': MERKEZİ İDARE YERİNE *ÖZEL* İL İDARESİ

SEYHAN ERDOĞDU — YOL-İŞ Genel Başkan Danışmanı

İçişleri Bakanlığınca hazırlanarak TBMM İçişleri ve Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülen 'Mahalli İdareler Reform Tasarısı', Bakanlar Kurulunca TBMM Genel Kuruluna sunulmuş bulunuyor.[1]

Geniş halk kesimlerini ve kamu çalışanlarını yakından ilgilendiren ve Türkiye'nin yalnızca yerel yönetim yapısında değil merkezi yönetim yapısında da büyük değişikliklere yol açacak olan bu Tasarı, sendikaların ve meslek odalarının görüşü alınmadan hazırlanmıştır. 55. Hükümetin gündeminde önemli bir yer işgal eden Tasarının erken yerel ve genel seçimlerden önce kanunlaşması hedeflenmektedir. Tasarıda öngörüldüğü gibi, uygulamanın aşamalı olarak bir yıl içinde gerçekleşmesi halinde Türkiye 2000'li yıllara çok farklı bir idari yapı ile girecek ve yıllardır tartışılmakta olan *'idari reform' 'devletin küçültülmesi'* programının uygulama alanı haline getirilecektir.

Mahalli İdareler Reform Tasarı bürokrasiden kurtulma ve yerelleşerek daha da demokratikleşme olarak sunulmaktadır.

Kamu yönetimlerinin, merkezi ve yerel düzeyde örgütlenmeleri sürecinde kamusal görevlerin yerel yönetimlere devri kendi başına demokratikleşmenin göstergesi olarak düşünülmemelidir. Demokratikleşme hem merkezi hem de yerel düzeyde mümkündür. Bunun da esası merkezi ve yerel yönetimlerin sosyal devlet ilkelerine göre ve halka hizmet üretmeyi esas alan birimler halinde örgütlenmesi, vatandaşların merkezi ve yerel düzeyde kamu işlerinin yönetimine katılmasıdır.

Yerelleşme ile demokratikleşmeyi bağlantılı kılan halka, vatandaşın, kamu işlerinin yönetimine katılma hakkını, yerel düzeyde doğrudan kullanma olanaklarının daha fazla olduğunun düşünülmesidir. Ancak bu elverişlilik demokratikleşme için yeterli değildir. Yerel yönetimler, demokratik bir şekilde oluşan karar organlarına sahip değillerse, sorumlulukları ve bu sorumlulukların kullanılması bakımından özerkliğe sahip değillerse, bu sorumlulukların kullanılmasında yeterli olanakları yoksa böyle bir yerelleşmeyi demokratikleşme ile bağlantılı görmek mümkün değildir.

TASARININ İÇERİĞİ

Tasarı kamusal hizmet ve görevleri merkezi ve mahalli idareler arasında bölüştürmektedir. Bu bölüşüme göre Merkezi idare *'adalet, savunma, güvenlik, dış politika, maliye, dış ticaret ve gümrük, tapu ve kadastro, nüfus, sivil savunma ve din hizmetleri, milli eğitim, koruyucu sağlık, aile planlaması ve ana çocuk sağlığı, ormanların yönetilmesi, işletilmesi ve gözetilmesi, toprağın, doğal kaynakların ıslahı ve ekolojik dengenin korunması hizmetleri, ulusal ve bölgesel nitelikli olan veya ulusal ve bölgesel düzeyde bir bütünlük içinde yürütülmesi gerekli olan diğer hizmetler'*den sorumlu olacaktır.

1 T.C. İçişleri Bakanlığı, Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü, *Mahalli İdareler Reformu*, Yayın No. 23, Ankara, 1998.

Merkezi idare ayrıca hizmetlere ilişkin politika belirlemekle yükümlüdür. Merkezi idarenin üçüncü grup görevi ise denetim ve rehberliğe ilişkindir.

Mahalli idareler ise ***eğitim, sağlık, sosyal yardım, gençlik, spor, kültür, turizm tarım, ağaçlandırma, çevre, bayındırlık ve iskan, ulaştırma, sanayi ve ticaret alanlarındaki yerel ve ortak nitelikli hizmetleri*** yürütecektir.

DEMOKRATİK YEREL YÖNETİMLER YERİNE İL ÖZEL İDARELERİYLE 'TAŞERONLAŞMA'

Tasarının gerçek niteliği merkezi idareden alınarak mahalli idarelere devredilen görevlerin dağılımında ortay çıkmaktadır. **Merkezi idarenin elinden alınan görev ve hizmetlerin tümü il özel idarelerine devredilmiştir.**

Öyle ki bu görevlerin niteliği gereği, il özel idareleri belediye ve mücavir alan sınırları içindeki pek çok görevi ve hizmeti de üstlenmiştir. Ayrıca belediye kurmak için gerekli olan nüfus 2000'den 5000'e, üniteler arası mesafe 500 ve 2500'den 1500 ve 3000'e çıkarılarak il özel idarelerinin coğrafi alanı genişletilmiştir.

Demokratik yerel yönetimlerin güçlendirilmesi değil merkezi idarenin görevlerinin taşerona verilmesi hedeflenmiştir. Ara başlıkta kullandığımız *'taşeronlaşma'* terimini tırnak içine almamızın nedeni ise bu çok yerinde tespiti ilk yapan olmamızdır. Tasarının sahiplerinin kendileri, genel gerekçede sürecin *'taşeronlaşma'* olduğunu açıkça ifade etmektedirler.

İl özel idarelerine devredilen görev alanları bugün TÜRK-İŞ çatısı altındaki pek çok sendika üyesinin yaptığı işlerin il özel idarelerine devredileceğini ortaya koymaktadır.

Bu devir sonucunda TARIM-İŞ, ORMAN-İŞ, TES-İŞ, YOL-İŞ gibi işçi sendikaları ve tüm memur sendikaları, sendikal yapılarında ve sendikal ilişkilerinde köklü değişikliklerle karşılaşacaklardır.

Sendikalar açısından karşılaşılacak sorunların belki de en hafifi sendikal yapılarındaki muhtemel değişikliklerdir. **Esas beklenen hizmetlerin özelleştirilmesi sürecinde işten çıkarmalar, sendikasızlaştırma, ücret ve çalışma koşullarında gerileme, sözleşmeli personel, istihdamı ve gündelik işçi istihdamıdır.**

ÖZELLEŞTİRME

Tasarı ile üç alanda özelleştirme sürecinin işletileceği anlaşılmaktadır:

Birincisi il özel idarelerine devredilen iktisadi ve sosyal görevlerin üretim ve sunumunda özelleştirmeci bir yaklaşımın egemen olacağı Kanun Gerekçesinde şu sözlerle açıkça ifade edilmektedir. *'Hizmet özelleştirmesi kolaylaştırılmaktadır'* Merkezi yönetimin taşeronu haline gelen il özel idareleri kendisine devredilen görevleri taşerona devredecek ve iktisadi ve sosyal hizmetlerin üretimi ve sunumu özel kesim eliyle gerçekleştirilecektir.

Burada sağlık konusunda teşhis ve tedavi edici sağlık hizmetlerinin ve bu vasıtayla devlet hastanelerinin il özel idarelerine devredileceği hususuna da özellikle dikkat çekmek gerekir. Merkezi idarenin sağlık alanındaki görevi koruyucu sağlık, aile planlaması ve ana çocuk sağlığı ile sınırlanmış (Madde 3-A-b), böylece teşhis ve tedavi ve varsa araştırma ve ihtisas hastanelerinin il özel idarelerine devri öngörülmüştür. İl özel idareleri bu birimleri 'işlettirmek'le de yetkili kılındığı için merkezi düzeyde geniş bir toplumsal muhalefetle karşılaşan sağlıkta özelleştirmenin yerel yolu açılmıştır.

İkinci olarak, işlevsiz hale gelen merkez ve taşra birimlerinin tüm araç ve gereçleri, tesis, taşınır ve taşınmaz malları da il özel idarelerine aktarılacaktır (Geçici Madde 2). Ayrıca belediye ve mücavir alan sınırları dışında kalan hazine arazileri ve her türlü taşınmazda da il özel idarelerine devredilecektir.

İl özel idareleri bu arazileri imarlı hale getirmek, imarlı arsalar üretmek, toplu ko-

nut uygulamaları yapmak, arsa ve konutları ihtiyaç sahiplerine satmak, kiralamak, bu amaçla imar ve inşaat şirketlerine ortak olmak, kamulaştırma yapmak konusunda serbesttir. (Madde 5-f/4 ve Madde 24 -Ek Madde 11). Ayrıca kendisine devredilen taşınmazları satmak, kiralamak vb. konusunda da serbesttir. İl özel idareleri yap-işlet devret modeli ile de bazı yatırım ve hizmetleri yaptırabileceklerdir (Madde 24-Ek Madde 17).

Hazine arazilerinin, diğer taşınmazların ve merkezi idareden devralınacak olan araç, gereç, tesis, taşınır ve taşınmaz malların miktarının ve değerinin ne kadar büyük olduğu ve bu varlıkların özelleştirme sürecine sokulması ile kamu kaynaklarının yağmalama sürecinin yerel anlamda hangi boyutlara ulaşacağı düşünülebilir. Bu özelleştirme furyasının kaçınılmaz kavalyesi de, İl Özel İdarelerinden mal, toprak, tesis ve iş kapmaya çalışan 'il çeteleri' ve 'il mafyaları,' rüşvet, yolsuzluk olacaktır.

Ayrıca Madde 24-Ek Madde 19 ile İl özel ticari şirket kurma ve şirketlere ortak olma hakkı da verilmektedir. Böylece il özel idarelerinin yönetimi de özel sektörle organik bağ içine girecektir. Vali ve kaymakamlar, halkın çıkarlarını gözeten ve görevlerinin ifasında ulusun çıkarlarını halka hizmeti esas alan devlet yöneticileri değil de daha çok kâr eden işletmeciler oldukları ölçüde başarılı olabileceklerdir.

Özelleştirme sürecinin üçüncü ayağı da il özel idarelerinin finansmanının özelleştirilmesidir.

İL ÖZEL İDARELERİNİN FİNANSMAN KAYNAKLARI

İl özel idarelerinin genel bütçe gelirleri içindeki payının % 1.7'den % 5'e çıkarılması ve görev devirlerine paralel olarak % 25'e çıkartılması imkanı getirilmektedir. Bugüne kadar sınırlı sayıda görevi, az sayıda personelle ve sınırlı bir bütçe ile yapan İl özel idareleri, mevcut yapılarıyla merkezi idarenin taşra teşkilatına yardımcı nitelik taşırken, artık merkezi idarenin görevlerinin çoğunu yüklenecek ve yapacağı işler için bütçesi ilin nüfusuna göre vergi gelirlerinden ayrılacaktır. Bugüne kadar merkezi idarenin yürüttüğü bu hizmetler için genel bütçeden ayrılacak payın % 25'e çıkarılması öngörülmekle birlikte 1998 yılı ilk sekiz ayı itibariyle vergi gelirlerinin % 80'ini borç faizi ödemelerine ayıran Türkiye'de bütçe gelirlerinden ayrılacak payla, İl özel idarelerinin devraldıkları hizmeti tüm iller itibariyle, etkin ve kaliteli bir biçimde üreteceklerini düşünmek olanaksızdır.

Bu durumda il özel idarelerine açılan yol 1980'li yılların ortalarından itibaren belediyelere ve KİT'lere açılan özel ticari banka ve finansman kaynakları ile borçlanma yoludur. Tasarının 20. Maddesi il özel idarelerinin, bunlara bağlı veya bunlar tarafından kurulan birlik ve müesseselerin genel karar organlarının kararı ile iç ve dış borçlanmada bulunabileceklerini hükme bağlamaktadır.

GELİR DAĞILIMINDA BOZULMA

İl özel idareleri sosyal ve iktisadi yatırımların ve hizmetlerin finansmanında o ilin genel bütçe gelirleri toplamına oranla ve nüfuslarına göre pay alacaklardır. Bir il ne kadar zenginse, o ilin il özel idaresinin satacağı veya kiralayabileceği mal varlığı ne kadar fazlaysa, o il ne kadar çok rant getiren kaynaklara sahipse ve sözkonusu ilin ne kadar fazla öz geliri varsa, o il veya ilçede yaşayanların iktisadi ve sosyal hizmetlerden yararlanma olanakları o kadar fazla olacaktır. Bireyin fiziki, ekonomik ve sosyal varoluşunu parası ölçüsünde gerçekleştirdiği liberal yaklaşımda, illerin ve ilçelerin fiziki, ekonomik ve sosyal varlıkları da paraları ölçüsünde gerçekleşecektir. Ulusal siyaseti ve merkezi idareyi yok eden ve yerel yönetimlerini özelleştiren bir Türkiye'de bölgeler arası gelir dağılımının daha da bozulacağı, üniter devletten ve *'ülkenin bölünmez bütünlüğünden'* söz etmenin iktisadi ve sosyal dayanağının zayıflayacağı açıktır.

Gelir dağılımındaki bozulma yalnız iller arasında değil illerin içinde farklı gelir

grupları arasında da görülecektir. Gelir kaynaklarını artırmak zorunda olan il idareleri mal ve hizmet üretimlerini il özel idaresi kanununun kendilerine tanıdığı yetkiye dayanarak (İl Özel İdaresi Kanunu Madde 80, 16/5/1987) piyasa koşullarına göre fiyatlandırma mekanizması içinde sunabileceklerdir.

İL ÖZEL İDARELERİ İÇİN ÖNERİLEN TEŞKİLAT YAPISI ÖZERK YEREL YÖNETİM MANTIĞINA AYKIRIDIR

Yerel yönetimlerin merkezine yerleştirilen il özel idareleri için önerilen teşkilat yapısı özerk yerel yönetim mantığına da aykırıdır.

Tasarı merkezi idarenin görevlerini ve varlıklarını devralan ve yerel yönetimin temeli haline getirilen il özel idarelerinin teşkilat yapısında demokratikleşme ve katılımcılığa yönelik esastan bir düzenleme yapmamakta, hatta il özel idarelerinde ve köylerde vali ve kaymakamların denetim yetkisini artırmaktadır.

İlde vali özel idare teşkilatının en yetkili amiri olma konumunu sürdürecektir. İl özel idare müdürünün yerine getirilen genel sekreterlik kuruluşu da genel sekreter valinin gösterdiği üç aday arasından il meclisince seçileceği için özerk yönetim kavramına sığmamaktadır. İlçelerde de kaymakamların başkanlığında benzer yapı sürdürülecektir.

İl meclisinin ve il meclisi ihtisas komisyonlarının toplantılarına fahri üye olarak *'kaymakamlar, belediye başkanları, üniversite temsilcileri, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının başkanları, köy muhtarlarının ilçe bazında seçeceği temsilciler'* katılabilecekler ve görüşlerini belirtebileceklerdir. **Ancak bu meclislerde ve komisyonlarda sendikaların temsilcilerine fahri üye olarak bile yer verilmemiştir.**

İl meclisi ve meclis ihtisas komisyonlarının ve ilçe meclisinin çalışma esasları İçişleri Bakanlığınca çıkarılacak bir yönetmelikle belirlenecektir.

İl özel idareleri zabıta teşkilatı kurabileceği gibi **özel güvenlik teşkilatı kurabilecek ve özel güvenlik görevlisi istihdam edebileceklerdir.** Tasarı köyleri de vali ve kaymakamların emrine verilmektedir.

İl özel idarelerinin il meclisince çıkarılacak yönetmeliğe göre kurabileceği *'Gönüllü Kuruluşlar Meclisi'* ise il özel idarelerinin bu yapısı karşısında göstermelik kalmaktadır.

ÇALIŞANLARLA İLGİLİ ÇERÇEVE

Tasarı ile personele getirilen tek standart belediyeler ve il özel idarelerinde çalıştırılacakların aylık, ücret, ikramiye ve tazminatlar toplamının idarenin bütçe gelirlerinin 1/3'ünü geçemeyeceği, bu hükmün yerine getirilmesinden İl Meclisi başkanı ve üyelerinin şahsen ve müteselsilen sorumlu olduklarıdır.

İl özel idarelerinin memur çalışanlarının İçişleri Bakanlığının belirleyeceği usullere göre valinin onayı ile atanacağı, ancak beyaz yakalı idari ve teknik işler için esas olarak sözleşmeli personel kullanılacağı, gerek memur ve sözleşmeli, gerekse sürekli işçi kadro ve pozisyonlarının sayı ve sınıflarının, sözleşmeli personele ödenecek ücret standartlarının İçişleri Bakanlığı, Maliye Bakanlığı ve Devlet Personel Başkanlığınca hazırlanacak bir yönetmeliğe göre belirleneceği, personel bütçesinin ise özel idare bütçesinin 1/3'ünü aşamayacağı anlaşılmaktadır.

Bunca kısıtlama, belirleme ve yönetmelik arasında *'genel karar organlarının istihdam yetkisinin'* ne olduğu pek anlaşılamamaktadır. Bu *'yetki'*nin müphemliği sayesinde, toplu sözleşmeye *'yetkili'* sendikanın iş güvencesi, ücret, sosyal haklar ve çalışma koşullarına ilişkin talepleri karşısında, işveren konumunda olan vali, kaymakam ve genel sekreterler, *'yetki'*nin genel karar organlarında olduğunu iddia ederlerken, genel karar organları da *'yetki'*lerinin Kanunlar ve yönetmeliklerle sınırlanmış olduğunu ileri sürebileceklerdir.

Geçici Madde 2'ye göre işlevsiz hale gelen merkez ve taşra birimlerinin kaldırıl-

ması sırasında, gerekli görülen kadro ve personel bu kurum ve kuruluşlardan il özel idarelerine aktarılacaktır.

Devri gerekli görülmeyen personelin ne olacağı konusunda açık bir hüküm mevcut değildir. Memurların kazanılmış haklarının korunacağı ve 657 sayılı Yasa hükümlerine göre belirli bir iş güvencesine sahip olacakları düşünülebilir. Ancak 1475 sayılı Yasaya tabi olarak çalışan daimi veya mevsimlik işçilerle ilgili olarak iş güvencesi, sendikal haklar, ücret, sosyal haklar vb. konusunda hiçbir düzenleme öngörülmemiştir. Bir milyona yakın memur-işçi kamu çalışanının yaşamsal sorunlarını göz ardı eden Tasarının hazırlanması sırasında, bu konuların işçi ve memur sendikaları temsilcileri ile görüşülmesine bile gerek duyulmamıştır.

Bugün merkezi idarenin kuruluşları bünyesinde istihdam edilen neredeyse bir milyon kamu emekçisinin çalışma ve yaşam koşullarını ve iş güvencesini ilgilendiren büyük bir değişiklik söz konusudur. Ayrıca bir kısım işkollarındaki yüzde yüz örgütlülüğe sahip kamu işçilerinin merkezi idarelerle işçi-işveren ilişkilerinin kesilmesi, bir aktarım söz konusu olduğu takdirde il özel idareleri ile işçi-işveren ilişkileri içine girmeleri, sendikal örgütlenme ve toplu sözleşme düzeninde de önemli değişiklikler yaratacaktır.

Farklı işkollarından ve farklı sendikalarda örgütlenmiş işçilerin aynı il özel idaresinin farklı müdürlüklerinde çalışmak üzere devredilmeleri söz konusu olabilecektir. Bu durumda il özel idaresi ile hangi sendikanın nasıl bir toplu sözleşme bağıtlayacağı tartışmaya açıktır. İl özel idareleri ile toplu sözleşme imzalanması durumunda her il özel idaresi ile ayrı bir toplu sözleşme imzalanacaktır.

Böylesine büyük ve köklü bir değişikliğin Tasarıda hiç bir standart belirlemeden geçiştirilmesi ihmalle açıklanamaz. Tasarı merkezi idarenin görevlerini il özel idarelerine devrederek daraltmak ve özelleştirmek amacında olduğu için mevcut personelin geleceği ile ilgili bir plan yapma gereğini de duymamaktadır. Hesaplanan, beyaz yakalıların işlerini sözleşmeli personele gördürmek, diğer işleri ise yatırımların ve hizmetlerin özelleştirilmesi yoluyla özel kesime aktararak kamu çalışanlarını kategori olarak ortadan kaldırmaktır. Bu nedenle Tasarıda personele ilişkin herhangi bir düzenleme öngörülmemiştir.

İL ÖZEL İDARELERİ DEĞİL ÖZEL İL İDARELERİ

Kamu varlıklarını ve hazine arazilerini satarak, kiraya vererek, iç ve dış özel ticari kaynaklara borçlanarak, özel kesimle ortak şirketler kurarak ve yapacağı yatırımları ve hizmetleri özel kesime ihale ederek özelleşen il özel idarelerine aslında **ÖZEL İL İDARELERİ** demek daha doğru olacaktır. Çünkü Tasarı ile Türkiye'nin idari yapısı il idaresine dayandırılmakta, il idareleri ise özelleştirilmektedir. **Özel il idaresi**nin izleyeceği politikaları çizecek olan ise görevleri daraltılmış, yetkileri kısılmış, gelirlerine ipotek konmuş merkezi idaredir.

Hizmet ilişkilerinin esaslarını belirleyen 4. Maddenin mahalli idarelere ait esaslara ilişkin (a) fıkrasında, mahalli idarelerin görev ve sorumluluk alanlarına giren hizmetleri merkezi idare tarafından belirlenecek politika ve standartlara göre yürüteceği hükmü getirilirken, dişleri sökülmüş merkezi idarenin belirleyeceği politika ve standartların IMF ve Dünya Bankasının yapısal uyum programları kapsamında önerdiği yeni liberal politika ve standartlar olacağından asla kuşku duymamak gerekir.

KAYNAKLAR

- Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı, *Resmi Gazete*, 21 Mayıs 1991, Sayı 20877, Kanun No. 3723, Kabul Tarihi 8.5.1991 ve *Resmi Gazete*, 3 Ekim 1992, Sayı 21364, Karar Sayısı 92/3398, Tarih 6.8.1992.
- DPT, *7. Beş Yıllık Plan*.
- DPT, *1998 Yılı Programı*.
- Güler, Ayman Birgül, *Yeni Sağ ve Devletin Değişimi*, TODAİ Yayın No 266 Ankara, 1996.
- İl Özel İdaresi Kanunu, 31 Mart 1329.
- T.C. Anayasası.
- T.C. İçişleri Bakanlığı, Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü, *Mahalli İdareler Reformu Kanun Tasarısı*, Yayın No: 23, Ankara, 1988.

SERBEST BÖLGELER

SELAHATTİN OKUR Deri-İş Sendikası Danışmanı

Türkiye'de Serbest Bölgeler 1927 yılından bu yana birkaç kez gündeme geldi. 1927 yılında "Serbest Mıntıkalar Kanunu" çıkarıldı. 1929 yılında Ford Motor Company ile protokol yapıldı. 1946'da Şark halı kilimleri ihracı için **Serbest Bölge** kurulması amacıyla yasa çıkarıldı ve nihayet 1953'de Serbest Bölgeler Kanunu ve 1956 yılında da Serbest Bölgeler Nizamnamesi çıkarıldı. Ancak bunlardan pek olumlu sonuç alınamadı. **Serbest Bölgeler** en son 1980 yılında yürürlüğe konulan **24 Ocak İstikrar kararlarının** açtığı dönemde yeniden gündeme getirildi. Çünkü **Serbest Bölgeler** olayı **24 Ocak Kararlarının ve Özal Ekonomi Modelinin** bir parçası idi. 1980 yılına kadar uygulanan **İthal İkameci ve iç pazarı korumacı Sanayileşme Modeli 24 Ocak Kararları** ile terk edilmiş, yerine **İhracaata Yönelik Sanayileşme** modeli kabul edilmişti. Dışa açılma veya ülke ekonomisini dışa açma, başlıca strateji haline getirilmişti. Serbestleşme, liberalleşme, iç pazarı yabancı mallar ve yabancı sermayeye sunma politikası olarak uygulanmaya konmuştu. Yeni ekonomi-politika, bugüne kadar bütün Güneydoğu Asya ülkelerinde uygulanan **Yabancı Sermaye** ile kalkınma veya **İhracata Yönelik Sanayileşme Stratejisinden** başka birşey değildi. Bu stratejide her ne pahasına olursa olsun yabancı sermayeyi ülkeye çekmek başlıca amaçdı. Bu uğurda ülke ekonomisinin çıkarları ile milli onurla, ulusal egemenlikle, ülke bağımsızlığı ile bağdaşmayan her türlü taviz rahatlıkla veriliyordu. Ülkenin tabi kaynakları ve işgücü yabancı sermayeye en ucuza sunuluyordu.

Bu stratejinin gereği olarak ülkede **İstikrar** sağlandı. Demokratik partiler ve örgütler yasaklandı. Sendikalar kapatıldı. Grevler ve her türlü işçi hareketi yasaklandı. Türk lirası yabancı paralar karşısında serbest bırakıldı, yani **konvertibiletey** geçildi. **Özelleştirme** adı altında **Kamu İktisadi Teşebbüslerinin** yabancı Sermayeye devri başladı. kısa zamanda **işçi ücretleri yan yarıya düşürüldü. İhracata Yönelik Sanayileşmenin Patronu Turgut ÖZAL** 1980'li yıllarda sık sık işadamları, politikacılar ve bürokratlarla birlikte dünya turuna çıktı. Gittiği ülkelerde yabancı sermaye çevreleri ile görüşürken özellikle **"Türkiye'de İşçi Ücretlerinin Düşüklüğünü ve Türkiye'nin Yabancı Sermaye İçin Bir Cennet Olduğunu"** vurguladı. O yıllarda sendikalar kapatılmış veya faaliyetleri sınırlanmıştı. Sendikalar devlet tarafından tesbit edilen **asgari ücret politikasını aşamıyordu.** 1980'li yıllarda **ihracatta bir artış oldu,** ancak bu artış yabancı sermaye ile kalkınma modelinin getirdiği bir sonuç değildi. Reel İşçi ücretlerinin yarı yarıya düşürülmesi ve sürekli devalüasyonlarla elde edilmişti. Düşük tarımsal fiyat politikası yüksek vergi bağışıklığı ve teşviklerle elde edilmişti. Yani Halktan kesilenler, ihraç edilmişti.

İşte bu şartlarda, 6 Haziran 1985 tarihinde Serbest Bölgeler Kanunu Mecliste kabul edildi. 15 Haziran'da **Resmi Gazete'de** yayımlandı. **Yasa'nın Amaç ve Kapsamını belirleyen Birinci Maddesi** şöyle diyor **"Bu Kanun, Türkiye'de ihracat için yatırım ve üretim artırmak, yabancı sermaye ve teknoloji girişini hızlandırmak, ekonominin girdi ihtiyacını ucuz ve düzenli şekilde temin etmek, dış finansman ve ticaret imkanlarından daha fazla yararlanmak"**

Amaç gayet **açık** ve **net** konuyor.

İhracat için yatırımı ve üretimi artırmak,

Yabancı sermayeye, ucuz işgücü ve **hammadde temin etmek,**

Bankacılık faaliyetlerinde dış pazarlara açılmak.

Yasa'nın 4. Maddesi **"serbest Bölgelerde Ekonomik İşlek Yüksek Koordinasyon Kurulunca uygun görülecek her türlü sınai, ticari ve hizmetle ilgili faaliyetler yapılabilir."** diyor. Böylece faaliyet alanı ve çeşidi bir Yüksek Koordinasyon Kuruluna bırakılarak faaliyetin ve çeşidin kapsamı genişletiliyor.

Yasa'nın 6. Maddesi **"Serbest Bölgeler**

gümrük hattı dışında sayılır. Bu bölgelerde vergi, resim, harç, gümrük ve kambiyo mükelleflerine dair mevzuat hükümleri uygulanmaz. İşleticiler ve kullanıcılar yatırım ve üretim safhalarında Bakanlar Kurulunca belirlenecek teşviklerden yararlandırılabilir." diyor. Böylece yabancı ve yerli sermayeye vergi, resim, harç gelir ve kurumlar vergilerinde muafiyetler getiriliyor. Yatırımları ve üretimleri olağanüstü teşviklerle destekleniyor. Yani Serbest Bölgeler Sermaye için bir çeşit Cennet haline getiriliyor.

Serbest Bölgeleri, Serbest Bölgeler Genel Müdürü Erkut DURAN şöyle tanımlıyor.

"Serbest Bölgeler; **Bir ülkenin ulusal sınırları içinde olmakla beraber gümrük hattı dışında sayılan ve o ülkede geçerli olan ticari, mali ve iktisadi alanlara yönelik düzenlemelerin uygulanmadığı, böylece firmalarımıza daha geniş teşviklerin tanındığı özel alanlardır."**

Erkut DURAN, **"Serbest Bölgelerin, ihracat için yatırım ve üretimi arttırmak, yabancı sermaye ve teknoloji girişini hızlandırmak, ekonominin girdi ihtiyacını ucuz ve düzenli bir şekilde temin etmek, dış finansman ve ticaret imkanlarından daha fazla yararlanmak amaçlarıyla kurulduğunu"** söylüyor.

DURAN, **"1977 sonu itibariyle bir önceki yılın aynı dönemine göre, % 52'lik bir artışla yıllık 5,5 milyar doları bulan ticaret hacmi ve 8750 kişiye sağladığı istihdam olanakları ile ülke ekonomisinde belli bir ağırlığa sahip olan Serbest Bölgelere bir yenisinin (Menemen Deri Serbest Bölgesi'nin) daha eklenmesinin, Türkiye ekonomisini güçlendireceğini"** vurguluyor.

İzmir Menemen Organize Deri Sanayi Bölgesi geçen yıl 28 Ağustos'da aniden Serbest Bölge ilan edildi. İzmir Deri Serbest Bölgesi Başkanı **Yahya UZ'da Menemen'in Serbest Bölge** olmasını şu şekilde açıklıyor:

"Türkiye'de pek çok sektöre giren Yabancı Sermayenin artık bu sektöre girmesi gerektiğine inanıyorduk. Bölgemizin böyle bir kimlik kazanmasından sonra Yabancı Sermaye ve teknolojinin gelmesiyle daha düzenli ve dünyaya açılmış bir bölge olacağız. Nitekim uygun koşullarda ortak yatırımlar yapmak için yeşil ışık bekleyen İspanya'daki ve İtalya'daki gibi deri sektöründe söz sahibi büyük fabrika sahipleri ile temas halindeydik. Serbest Bölge kararlarıyla bütün bürokratik sorunlar ortadan kalktı. Menemen Deri Serbest Bölgesine önümüzdeki dönemde Yabancı Yatırım yağacak."

Görüldüğü gibi iş adamlarımız Yaban Sermaye ve Teknoloji yağacağını bekliyorlar. İlla da Yabancı Sermaye diyorlar. Yahya UZ devam ediyor.

"Serbest Bölgeler genellikle *ticari amaçla* kurulan bölgeler. Ama biz *hem üretime* ve *ticarete dayalı* hem de arıtma tesisi olan, çevreye duyarlı bir serbest bölge olacak. Serbest Bölge olmamızın vergiden muaf *olmak, huzurlu bir iş ortamı* ve bu *huzurdan kaynaklanarak* yabancı sermaye ve teknolojinin daha güvenli gelmiş gibi avantajları var. Böyle trilyonlar yatırılmış bir bölgeye zaten yabancı sermayenin girmesi gerekiyor.

***Bununla beraber bugüne kadar tanımadığımız, bilmediğimiz pazarları da buraya getirmek gerekiyor. Biz şu an deri çerçevesinde konuşuyoruz ama bir tekstilci gelip bizden yer istese onu da düşünürüz. Artık burada fabrika çoğaltmak yerine daha kaliteli ve daha hesaplı mal üretmek, malımızı satabileceğimiz* yeni pazarlar bulmak gibi sektörü iyileştirici faaliyetlerde bulunmak lazım. Bunun için diğer sanayi dallarına da açığız."**

İşadamlarımız, Sermayedarlarımız, Serbest Bölgelerin niçinneden ve hangi amaçla kurulduğunu çok iyi anlamışlar görüyorsunuz, fazla söze gerek yok.

Yahya UZ devam ediyor; **"Biz deri sektörüyle birlikte kimya ve makina sanayi başta olmak üzere deriye bağlı diğer sektörleri de geliştirmek istiyoruz. Mamül deriden çanta, ayakkabı giysi gibi üretimleri bu bölgede yapmak istiyoruz. İzmir Deri Serbest Bölgesini derinin her dalıyla yoğunlaşmış bir bölge olarak dünyaya deri merkezi haline getirmek istiyoruz. Çünkü İzmir'in alt yapısı (limanları, havaalanı, ulaşımı) buna çok müsait. Avrupa'ya yakınlığı bir avantaj. İnşallah önümüzdeki birkaç yıl içerisinde İzmir'i dünya deri sanayinin merkezlerinden biri olarak göreceğiz."**

Görüyorsunuz İzmir limanları, havaalanı, ulaşımı ile **Dünya Deri Sanayi**'nin merkezi olmaya aday. Üstelik Menemen Deri Sanayi Bölgesine de trilyonlar yatırılmış. Bütün bunlar Deri-İş Sendikası için çok şeyler ifade ediyor olmalı.

SERBEST BÖLGELERİMİZDE SAĞLANAN AVANTAJLAR

Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı Serbest Bölgelerin avantajlarını şöyle sıralıyor:

* **Her türlü gümrük, gelir** ve **kurumlar vergisi** ile **diğer resim** ve **harçlardan** tam **muafiyet.**
* A.T., Ortadoğu, Bağımsız Devletler Topluluğu ve Kuzey Afrika pazarlarına kolayca ulaşabilmenin yanında 57 milyonluk **Türkiye pazarına** girebilme imkanı. **(Çok enteresan Serbest Bölgeler Dünya'da dış pazarlara yönelik kurulur, biz de içi pazara da yöneliktir.)**
* Serbest Bölgelerden elde edilen **kazançlar** ve **iratlar** istenilen ülkeye serbestçe **transfer** edilebilmektedir.
* Her türlü **bürokrasi** ve **kırtasiyecilik** en aza indirilmeye çalışılmıştır.
* **Uygun fiyatlarla,** kullanıma hazır **modern** büro ve depolar.
* Gelişmiş ülkeler düzeyindeki hazır altyapının yanında, ileri teknolojiye dayalı **üretim** ve **ulaştırma hizmetleri,**
* **Kalifiye iş gücü** ve **düşük işçilik** ücretleri,
* **Grev** ve **Lokavt,** her bir serbest bölgenin açılışından itibaren 10 yıl süre ile yasaklanmıştır. (**Yahya UZ**'un dediği huzurlu iş ortamı.)
* Geçerli para birimi, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından kabul edilen **konvertibl dövizlerdir.**
* 99 yıla kadar faaliyette bulunabilme imkanı. (100 yıl işler, 100 yıl sonra yeniler ülke toprakları böylece kendi malları oluyor.)
* Dinlenme alanları, turistik ve tarihi çevreye çok yakın yerleşim.
* Yurtdışından bölgeye getirilen mallar için **gümrük vergisi** alınmamaktadır.
* **Takas yoluyla** ticaret serbesttir.
* Türkiye'nin diğer yerlerinden bölgeye yapılan satışlar, ihracat sayıldığından **bölge kullanıcıları, Türkiye'den ihracat fiyatına KDV.'siz mal satın alabilirler.**
* Yatırımcı-kullanıcılar, kurdukları tesisleri Serbest Bölgeler Genel Müdürlüğü'nün izni ile aşkalarına **devredebilirler.** (Devretme hakkı)
* Bölgede faaliyet gösterecek firmalar **tamamen yerli, yabancı** veya **karma** olabilir.
* **Fon kaynaklı** kredilerden yararlanma olanağı vardır.
* Minimum 1 milyar liralık yatırım yapacak firmalara yatırım tutarının % 40'ı yıllık % 30 faiz ile 5 yıl vadeli Kredi olarak verilmektedir. (Türkiye'de kredilerin faizi % 120'lerden aşağı düşmezken)
* Tayland - Güney Kore - Pakistan - Hindistan ve İrlanda gibi pek çok ülkede 8 Serbest Bölgede üretilen malların ev sahibi ülkeye satılmasına izin verilmemektedir. **Türkiye Serbest Bölgelerinde** ise böyle bir kısıtlama yoktur. **(Serbest Bölgeler Kuruluş Amacına Ters)**
* Takas ve Transit Ticaret işlemleri, kambiyo ve dış ticaret rejimindeki kısıtlamaların tabi değildir.
* Bölgelerdeki firmalar **elektrik** ve **su fiyatlarında** indirimli tarifeden yararlanmaktadırlar.
* Bölgelerde modern **alt yapı sunulmaktadır.**
* **Serbest Bölge bankalarından cazip krediler sağlanabilmektedir.**

SERBEST BÖLGELERİMİZDE YAPILABİLEN BAŞLICA FAALİYETLER

* Üretim
* Paketleme Ambalajlama
* Alım-Satım
* Bakım-Onarım
* Depolama
* Montaj-Demontaj
* Bankacılık
* Mühendislik
* Sigortacılık
* Kiralama
* Kıyı Bankacılığı
* Sergileme

BİZDE

SERBEST BÖLGELERDE SONUÇLAR

"31 Temmuz 1993 tarihi itibari ile faal durumda olan 5 bölgedeki kullanıcıların faaliyet konularına göre dağılımına baktığımızda üretimin % 13, ticaretin % 58, kiralamanın % 10, bankacılığın % 5, depola-

manın % 8, diğer faaliyetlerin ise % 6'lık bir paya sahip olduğu görülmektedir."

Bu rakamlar bize **Serbest Bölgelerin** bir **alım-satım** merkezi olduğunu, yani **ticaret merkezi** olduğunu gösteriyor. Oysa **Serbest Bölgeler ihracata yönelik sanayi merkezleri, üretim merkezleri** olacaktı. Bu **birinci terslik.** Oysa Serbest Bölgeler Yasası'nın amacı ve Serbest Bölgelerin kuruluş mantığı bu idi.

"Bölgelerde bulunan toplam kullanıcı sayısı 510'dur. Üretim faaliyetinde bulunan yerli ve yabancı firma sayısı 65, ticari 297, kiralama 49, bankacılık 28 ve depolama 39'dur."

"Bölgelerde bulunan **firmaların % 60 (297 firma) ticaret yapıyor. % 12'si, 65 firma üretim faaliyetinde** bulunuyor. Yani bölgelerdeki firmaların **% 88'i üretim dışı işle uğraşıyorlar.** Hani ihracata yönelik sanayileşme ve Serbest Bölge üretim bölgeleri?

Serbest Bölgelerden yapılan ithalatın ve ihracatın malları, **Pamuk, tütün, fındık, üzüm, madencilik, sanayi ürünleri, elektronik optik, mekanik ve parçaları, tekstil, deri konfeksiyon, taşıt ve inşaat araçları, kimyasal maddeler;**

İkinci terslik, Serbest Bölgelerin toplam ticaretinde Türkiye ile yaptıkları ticaretin payı % 55, Avrupa Topluluğu ülkeleri ile % 21, Avrupa Topluluğu dışı OECD ülkeleriyle % 2, Avrupa Topluluğu dışı Avrupa ülkeleri % 8, İslam ülkeleri ile % 2, diğer ülkeler % 12'dir.

Serbest Bölgelerin toplam ticaret hacminde de **Türkiye'nin payı % 55,** bu **% 55**'in büyük bir kısmının **Serbest Bölgelerden Türkiye'ye yapılan ihracat** yada Türkiye'nin ithalatıdır. Örnek 1995'in ilk 9 ayında Serbest Bölgelerin ticaret hacmi **2 milyar dolar.** Bunun % 50'sini Türkiye ile olan ticaret kapsıyor. Türkiye'den **Bölgeye yapılan ihracaat 354.695.000.-$. Bölgeden** Türkiye'ye yapılan ihracaat ise **662.401.000.-$** Yani **Bölgelerle yapılan ticaretin % 34'ünü Türkiye'nin ihracatı, % 66'sını Türkiye'nin ithalatını kapsıyor. Yani Serbest Bölgeler yerli ve yabancıların Türkiye'ye mal satma üssü oluyor.** Bölgeden yurt dışına ise sadece 373.874.000.-$'lık satış yapılıyor.

İŞGÜCÜ AÇISINDAN SERBEST BÖLGELER

Serbest Bölgelere yabancı sermayeyi çekme nedenlerinden biri de teşviklerin, yanısıra **bol** ve **ucuz işgücünün** bulunmasıdır. Hatta bazı yazarlar **"ucuz işgücünün kullanılmasını serbest üretim bölgelerinde dünya pazarı için yapılan üretimin ana nedeni sayar. Salt üretim yapan Serbest Üretim Bölgeleri için bu görüş doğru da sayılabilir.** Gelişmekte olan ülkelere bir göz atalım. Business Week dergisi Malezya için şunları yazıyor: **Kapitalistlerin hülyası gerçekleşti. Yeterli petrol, ucuz işgücü, ucuz arazi bol... Sanki Dünya'da başka üretim yeri kalmamış gibi yabancı girişimciler buraya akın akın koşuyorlar. Bütünleşik devrelerin bağlantılarını günde 2 dolardan daha ucuz bir ücretle yapanlar öyle bol ki!"**

Uzak Doğu Ekonomi Dergisi Filipinler için şöyle yazıyorlar. **"Filipinlerin Batan Serbest Üretim Bölgesinde fabrikaların çoğu emek yoğun üretim yapıyor. Yabancı yatırımcılar için en avantajlı özellik işçi ücretlerinin düşüklüğü. Örneğin bir ABD elektronik firmasının müdürü diyor ki "Amerika'da bir işçiyi 2 dolar saat ücretiyle çalıştırabilirsiniz ama burada Bataan'da gündeliği 1,5 dolara binlerce işçi var."**

Newweek Dergisi Singapur Serbest Bölgeleri içinşunları yazıyor. **"Politik istikrar, Bölgenin merkezi durumu, ucuz ve çalışkan işgücü. Bunlar hep Singapur'u Singapur yapan üstünlükler."** Turgut ÖZAL'ın ağzının suyunu akıtan Singapur için biraz daha bilgi verelim. **"1995 yılından beri Singapur'a 500 yabancı firma yerleşmiş. Bunların arasında hep çok uluslu devlet yer alıyor. General elektrik, Philips, Beecham. Toplam yatırım olarak ABD şirketleri 400 milyar dolarla başta geliyor. Hill yayın şirketi müdürü MC GRAW "biz buraya daha ucuz, daha çabuk üretmek için geldik"** diyor.

The Times Dergisi **Güney Kore** için şunları yazıyor. **"İşgücünün ucuzluğu tüm yabancı yatırımcıları buraya çekiyor."** Yabancı firmalar bol miktarda **mevcut ucuz ve çalışkan işgücünü ancak 1965 yılından bu yana bulabildiler.**

Emek yoğun sanayide artan maliyetler sorunun ancak o zaman çözüme bağlayabildiler. Kore'ye ilk gelen yabancı firmalar ABD holdingleriydi. Bunu Japon firmaları akını izledi. Bugün sadece elektronik dalında 168 Japon firması çalışıyor."

Taiwan'ın Kepz İhracat Fabrikalar Bölgesi. **"ülkenin ihracatının % 17'sini yüklenmiş durumda. Taiwan ekonomisinin büyük bir**

parçasını oluşturuyor. Japonlar, Amerikalılar, Çinliler, burada en büyük yatırımcılar. İthalatın yarıdan fazlası Japonya'dan ham malzeme ve yatırım malı olarak geliyor. İhracatın % 50'si ABD'ye gidiyor. Sanki bütün ihracatçı fabrikalar Japonlar için kurulmuş. İhraç malları Amerikan piyasasına satmak için Taiwan işçilerini bedavaya kullanıyorlar." Financial Times gazetesi Mauritius için şunları yazıyor. *"İşçi ücretlerinin düşüklüğü, üretimcileri, işi az yatırımla çabuk döndürecek ürünler üretmeye böylece bölgede çok sayıda fabrikaları kısa zamanda kurmaya yöneltti."*

Alman Dış Ticaret Gazetesi Tunus'u anlatıyor **"Öğrenme yeteneği yüksek, becerikli işgüçlerinin bolluğu sosyal giderler dahil, saat ücretlerinin 1,5 mark düzeyindeki düşüklüğü, döviz transferlerinin sınırlanmayışı, ithalat ve ihracatta gümrük bağışıklığı gibi kolaylıklar var. Alman sanayi bugün Tunus'da 40 kadar işletmeyle başanlı bir üretim yapıyor. Giyim ve Kundura sanayi başta geliyor.** ***Ücretlerin düşük düzeyi ve işgücünün disiplinli çalışması tüm dış yatırımlar için çekici nedenler. Üretim buraya kaydırılmasında başlıca faktör hiç kuşkusuz ücretlerin düzeyi ve işgücünün bir orta Avrupalıyı bile şaşırtacak ölçüdeki beceri ve disiplinidir."***

Business International Corporation Brezilya için **"İş gücünün gerek nitelik gerekse ucuzluk bakımından, dünya standartlanna göre en elverişli yerlerden biri olduğunu Brezilyalı kadınların el becerisi gerektiren işlere özellikle yatkm olduklarını Amerikan Sermayesine yeni üretim yolları açmış olduğunu"** yazıyor.

"Bölgenin başlıca özelliği **işgücünün ucuzluğu, vergi bağışıklıkları, bütün yan giderler dahil saat ücreti 0,77 dolar, düz işçiler için 0,50 dolar, o bakımdan komşu Karayip ülkelerinde ki işçilikten daha ucuz."**

"El Salvador'da ***gerek usta, gerek düz işçi olarak bolluk derecesinde*** **işgücü var. Bunlar hangi dalda olursa olsun çalışmaya hazırlar."**

"Guatemala'da ekonomik açıdan ucuz, üstelik çok da bol olan işgücü kullanılmaktadır. **Uluslararası firmaların gereksindiği emek-yoğun üretimler için bu bolluk, bu ucuzluk çok büyük bir üstünlüktür."**

Haiti'deki Serbest Bölgeler **"ucuz işgücü deposu, 8 saatlik işgünü için yasal asgari ücret 1 dolar!"**

Bu alıntılar bize **dünya pazarına yönelik, yani ihracata yönelik Serbest Üretim Bölgelerinde** başlıca dört özelliğin ortak olduğunu gösteriyor.

1) **İşgücü bolluğu** (adeta sınırsız)

2) **Becerikli işgücü**

3) **En ucuz işgücü**

4) İşgücünün **istekli** ve **hırslı** olması.

İŞGÜCÜNÜN AŞIRI SÖMÜRÜLÜŞÜ

Geri kalmış veya gelişmekte olan ülkelerde ücretlerin gelişmiş ülkelere göre daha düşük olduğunu biliyoruz. Ama gelişmekte olan ülkelerdeki **Serbest Bölgelerde** akıl almaz derecede düşüktür. **"48 saatlik bir haftada günde 8 veya 10 saata varan bir işgünü için** 1975 yılında düz çırak işçiye **1-2 dolar gündelik yada 50 dolarlık aylık ödenmektedir.** 1975 yıllarında Hindistan'da Endonezya'da Güney Kore'de, Malezya'da, Filipinler'de, Tayvan'da, Maritus'da, Brezilya'da, Guatemala'da, Haiti'de, Honduras'da ve Kolombiya'da düz ve çırak işçilere **saat ücreti olarak çeyrek dolar** ödenmektedir.

Bombay Serbest Bölgesinde düz işçilere ödenen **brüt aylık** (yan ödemeler dahil) **ortalama 25 dolar, çırak** işçilere **ortalama 35 dolar, usta işçilere 50 dolardır.** Malezya Serbest Üretim Bölgelerinde çırak işçilere elektronikte çalışanlara 1,45 dolar, Tekstil'de çalışanlara 1,30 gündelik ödeniyor. **Filipinler Baatan Serbest Bölgesinde (1975) aylıklar ortalama 36 dolar, Düz işçilere gündelik 1,20 dolar. Tayland'da gündelikler 1 dolar. Serbest Üretim Bölgelerinde Ücretler bu durumda.**

ÇALIŞMA KOŞULLARI

Serbest Üretimi Bölgelerinin çoğunda **düzenli iş haftası 48 saat. Fazla mesai saatlerinin çokluğu ve tatil günlerinin azlığı, Serbest Üretim Bölgelerinde çalışma sürelerini yarı yarıya uzatıyor.**

Örneğin Honkong'da çalışma süresi **imalat sanayinde haftada 60 saatten fazladır. Günde 12 saatlik çalışmayla toplam 84 saatlik ve 7 günlük iş haftası Güney Kore endüstri işçilerinden beklenen bir zorunluluktur.**

Tayland imalat sanayi tesislerinde **ayda bir gün tatil yapmak üzere, günlük iş saat 9 saattir.**

Özetlersek; Serbest Üretim Bölgelerinde haftalık çalışma en az 48 saat, yılda en az 50 hafta, çok az tatil günü ve fazla mesai saatlerinin çokluğu, yaygın uygulamalardır.

SERBEST ÜRETİM BÖLGELERİNDE SENDİKALAR

Bunca imkanlar ve teşvikler donatılan **Serbest Bölgelerde Sermayeyi ürkütecek, sermayenin keyfini kaçıracak sendikalara hayat hakkı tanınmayacağı gayet açıktır.** Sendikalar aslında **Serbest Bölgelerin** mantığına aykırıdır. **Serbest üretim bölgeleri** ve **dünya pazarı fabrikalarını çalıştığı** veya **kurulmakta olduğu ülkeler** genellikle sendikaların ya yasaklandığı yada baskı altında tutulduğu yerler olmuştur. Örneğin Bahreyn ve Tayland'da yasaklanıyor. Honkong, Hindistan, Malezya, Filipinler ve Güney Kore'de politik fraksiyonlara bölünerek fonksiyonsuz hale getiriliyor. Endonezya'da Singapur'da ve Mısır'da sarılaştırılıyor.

Serbest Üretim Bölgelerinin hemen hemen hepsinde **grevler yasaktır ve bastırılır.** Örneğin: Hindistan, Endonezya, Malezya, Filipinler, Singapur, Güney Kore, Mısır, Tunus, Brezilya ve Haiti.

BİZDE SERBEST BÖLGELERDE SENDİKAL HAKLAR

1475 sayılı İş Yasası, 506 sayılı S.S.K. Yasası, 2821 ve 2822 sayılı Yasalar (Grev - Lokavt) hariç kağıt üzerinde olacak ama bunların uygulanması lafta kalacak, Devlet oraya dönüp bakmayacak bile.

Serbest Bölgeler Yasası'nın Geçici Birinci Maddesi Serbest Bölgelerde **Serbest Bölgenin faaliyete geçmesinden itibaren Grev ve Lokavt 10 yıl yasaklanmıştır. Bu süre içinde toplu iş sözleşmelerinde taraflar anlaşmazsa Yüksek Hakem Kurulu karara bağlıyor. Grev yasağı olan bir bölgedeki işverenlerin ne kadar şımarık, küstah ve uzlaşmaz olacaklarını görmemek için ahmak olmak gerekir. Nasıl olsa grev yasak, nasıl olsa direniş yasak diye bize köle ücreti ve kölelik şartlarını dayatmaları kaçınılmaz. Bu, Serbest Bölgelerde bir çeşit Sıkı Yönetim uygulamasıdır. 12 Eylül'den sonra olduğu gibi O günleri hatırlayanlar bilirler enflasyon % 45-50 iken Yüksek Hakem Kurulu'ndan çıkan ücret artışları % 15'ler, % 20'lerdedir. Böyle bir uygulamanın sonucu gerçek ücretler çok kısa bir zaman sonra % 50-60 oranında düşürülmüştü. Bu düşüşler ancak 1989-1992 yılları arasında işçi eylemleri sayesinde kısmen telafi edilebilmişti.** ***Serbest Bölge yapılan bir Bölgede, on yıl sıkı yönetim var demektir. Hak hukuk yok, kölece çalışma var*** demektir.

Tabi mesele sadece ücret artışlarının dondurulması ile ya da sınırlandırılması ile kalmayacak. Yukardaki dünya örneklerinde de gördük. Çalışma saatleri fazla mesailer artırılacak. Senelik izinler azaltılacak. Tatiller kaldırılacak. İşyerlerinde baskı artacak. İşyerleri çalışma kampları haline getirilecek.

Eğer Tuzla Serbest Bölge yapılırsa işverenlerin yapacağı ilk iş Sendikasızlaştırma Politikası uygulamaktır. Nasıl olsa birşey yapamazlar, elleri kolları bağlı diye. İşyerlerini sendika üyeliğinden temizlemeye koyulacaktır. Bu kaçınılmaz, bunu aklımızdan çıkarmayalım. Bölgede eskisi gibi faaliyet göstermemiz, girmemiz-çıkmamız yasaklanacaktır.

O zaman şimdi başımızı önümüze koyalım. Serbest Bölge girişimlerine karşı UZUN VADELİ, (günlük değil) ciddi bir mücadele planı hazırlayalım. Bugünden bunu düşünelim, çalışmasını yapalım. Şu durumda Deri patronları düşünme ve girişimde bulunma bakımından bizden bir yıl ilerdeler.

KAYNAKÇA

1. **Serbest Bölgeler Yasası ve Serbest Bölgeler Yönetmeliği**
2. **Serbest Bölgeler** (Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı)
3. **Uluslararası Yeni İş Bölümü ve Serbest Bölgeler**

   Araştırmacılar : Folker FRÖBEL
   Jürgen HEİNRİCHS
   Otto KREYE
4. **Dünya'da ve Türkiye'de Serbest Bölgeler** (Cem ALPAR)
5. **Serbest Bölgeler** (Prof. Taner BERKSOY)
6. **Serbest Bölgeler** (Prof. Dr. Hüsnü ERKAN)
7. **Serbest Bölgeler, İhracata Yönelik Politikada Önemli Bir Araç** (Prof. Dr. Canan BALKIR)

TALEPLERİMİZ ULUSAL ÇIKARLARIMIZ DOĞRULTUSUNDADIR

YILDIRIM KOÇ
Genel Başkan Danışmanı

Günümüzde TÜRK-İŞ'in ifade ettiği biçimiyle işçi sınıfının temel talepleri ulusal çıkarlarımızla tam bir uyum içindedir ve ulusal çıkarlarımızı, bütünlüğümüzü ve bağımsızlığımızı korumanın, pekiştirmenin ve geliştirmenin yolu, TÜRK-İŞ'in dile getirdiği biçimiyle işçi sınıfının temel taleplerinin hayata geçirilmesinden geçmektedir.

Günümüzde ulusötesi sermaye ve süper güçler, gelişmekte olan ülkelerde ulusal devletleri zayıflatmaya, bölmeye ve parçalamaya çalışmaktadır.

İşçi sınıfının giderek daha da güçlenen ulusötesi sermayeye, IMF'ye ve Dünya Bankası'na karşı elindeki en önemli araç, ulusal devletimizdir. Devleti küçültmeye ve zayıflatmaya çalışanlar, eğer anarşist değillerse, sermayenin çıkarlarını savunmaktadır.

Ulusal devleti daha da güçlü kılmanın en önemli yolu, demokratikleşmeden ve sosyal hukuk devletinin hayata geçirilmesinden geçmektedir.

Devlet demokratikleştikçe, halkın devlete güveni artacaktır.

Sosyal devlet anlayışı hayata geçirildikçe, halkın devlete sahip çıkma kararlılığı güçlenecektir.

Hukuk devleti anlayışı uygulandıkça ve yönetim keyfilikten kurtuldukça, halkın devlete saygısı ve güveni güçlenecektir.

İşçi sınıfı ve sendikacılık hareketi bu nedenle demokratik sosyal hukuk devleti anlayışını temel bir talep olarak yinelemektedir.

Laiklik, Osmanlı Devletinden devralılanan ümmetin Türk ulusuna dönüştürülebilmesinin önkoşuludur.

Laiklik sayesinde Padişahın kulları, özgür ve eşit vatandaşlara dönüşmüştür.

Laiklik sayesinde "hayatta en hakiki yolgösterici ilimdir" ve demokrasinin temel dayanağı olan "hakimiyet kayıtsız şartsız milletindir" anlayışları ülkemizde yerleşmiştir.

Laiklik sayesinde işçi hakları ve sendikal hak ve özgürlükler gelişebilmiştir.

Bugün kaçak işçilikle etkili bir biçimde mücadele edilmesi ve kayıt-dışı ekonominin kayıt altına alınması, en önemli taleplerimiz arasındadır. Kaçak işçiliğin ortadan kaldırılması hem işçilerin çıkarları doğrultusundadır, hem de işçilerin de giderek daha büyük bir parçasını oluşturduğu ulusumuzun.

Kaçak işçiliğin önlenmesiyle Devletimizin vergi geliri, SSK'nın prim geliri artacak, ulusal ekonomimiz güçlenecek, kamu açıkları azalacak, faiz oranları düşecek, enflasyon oranı inecektir.

Bugün önde gelen taleplerimizden biri, vergi kaçağının önlenmesi, ücretliler dışındaki kesimler için uygulanan vergi istisna ve muafiyetlerinin ciddi biçimde gözden geçirilmesi ve herkesten serveti ve geliri ile orantılı bir vergi alınmasıdır.

Bu talebimiz, işçilerin ve diğer ücretli çalışanların sırtındaki vergi yükünü azaltırken, Devletimizin vergi gelirlerini artıracak ve kamu açıklarının yüksek olmasından kaynaklanan birçok sorunu çözecektir.

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu'nun 30 Eylül 1998 günlü toplantısında ve bu toplantıda alınan karar uyarınca gerçekleştirilen 15 Ekim toplantısında, özelleştirme uygulamalarına karşı çok açık bir tavır alınmıştır.

TÜRK-İŞ'in çok eskiden beri sürdürdüğü bu tavır, özelleştirme uygulamalarının olumsuzluklarının giderek daha da açık bir biçimde görülmesiyle birlikte, daha yoğun bir biçimde vurgulanmaya başlanmıştır.

Özelleştirme uygulamaları ulusal çıkarlarımıza aykırıdır.

Özellikle Töbank özelleştirmesi sırasında yaşanan yolsuzluklar, TÜRK-İŞ'in yıllardır dile getirdiği yakınmaların ne kadar haklı olduğunu göstermektedir.

Özelleştirme, yalnızca bu işyerlerinde çalışan işçiler için işsizlik, sendikasızlaşma ve kaçak çalışma değildir. Özelleştirme, ülkemiz açısından bir felakettir. Özelleştirmeye karşı çıkış, hem işçilerin çıkarı, hem de bir bütün olarak ulusumuzun çıkarı açısından bir zorunluluktur.

TÜRK-İŞ'in talepleri işçi sınıfımızın bütününün talepleridir. TÜRK-İŞ'in talepleri, yalnızca işçi sınıfımızın değil, bir bütün olarak ulusumuzun talepleridir de. Bu bütünlüğün gözden kaçırılması, bizi, halkımızın en geniş kesimlerinin desteğinden mahrum bırakabilir.

Türkiye Cumhuriyeti'nin 75. yılı kutlanırken, bu bütünlüğün bilinçli bir biçimde vurgulanması hem ulusumuz, ülkemiz ve devletimiz, hem de işçi sınıfımız açısından son derece önemlidir.

SOSYAL GÜVENLİĞE ÇÖZÜM ARAYIŞLARI

Ahmet ŞEN TÜRK-İŞ Sosyal Güvenlik Uzmanı

Beşer hayatında ve Hukuk nizamında bütün kanunlar insan içindir. Bunları insanlar yapacaktır ve insanlar uygulayacaktır.

Ancak kanun varki:

a) Sadece alakası olanı ilgilendirir,

b) Sadece bir gurubu ilgilendirir,

c) Sadece bir işi yapanları ilgilendirir,

d) Sadece geçmişe yöneliktir,

e) Sadece geleceğe yöneliktir,

f) Sadece almayı hedefler vermeyi düşünmez.

Bu altı grup düzenlemeye sırası ile: Ticaret Kanunlarını - Mesleki Kanunları - Kültür ağırlıklı Kanunları - Borçlanma Kanunlarını - Teşvik Kanunlarını ve son olarak Vergi Kanunlarını gösterebiliriz.

Bütün bunlardan farklı bir grup mevzuat külliyesi daha vardır ki, geçmiş mevcut ve gelecek olmak üzere bütün zamanları ve bile istisna bütün vatandaşları ilgilendirir, bu da sadece sosyal güvenlik yasalarıdır zira bu grup yasalarda:

- Herkesin sağlığının korunması söz konusudur,
- Herkesin yaşlılığında korunması söz konusudur,
- Her çalışanın risklere karşı korunması söz konusudur,
- Herkesten alma ve verme sözkonusudur.

Bu bakımdan sosyal güvenlik yasaları diğer hiç bir kanuna benzemediği gibi sosyal güvenlik kurumları da diğer hiçbir kuruma benzemez bu kurumlardaki mali ve idari yönden zaafiyetler ile yukarıda sayılan söz konusu korumaya yönelik dengelerin iyi kurulamaması halinde:

- Sağlıkta skandal boyutlarda olayların çıkacağı,
- Yaşlılıkta insanların bir ekmeğe muhtaç olup süreneceği,
- Çalışma hayatının doğal sonucu risklere karşı çalışanların ve aile efradlarının yalnız ve sahipsiz kalacağı,
- Sosyal güvenlik kurumlarının mali dengelerinin açık ve iflas olacağı,

Muhakkak bir vakıadır.

Nitekim bu sonuçlar halen yoğun bir şekilde yaşanmakta ve en yetkili ağızlardan ifade edildiği üzere, menfiliklerin varlığı ve çoğalması sosyal huzursuzluklara da sebeb olacağı kaçınılmazdır. Çünkü sağlığın tehire emekliliğinde ihmale tahammülü yoktur.

Ülkemizde mevcut ve genel durum bu iken birçok zemin ve çalışma programlarında:

- Ya özel sektörü devreye sokarak,
- Ya gönüllü tasarruf sistemi önerilerek,
- Ya özel emeklilik fonu ihdas edilerek,
- Ya da Hazineden destek sağlanarak

Türkiye'de sosyal güvenliği kurtarma faaliyetleri bir hayli yoğunlaşmış kamu oyuna da bu tür fikirler aktarılıp durmaktadır.

Oysaki bu yaklaşımlar içine girenler düşünmüyorlarmı ki:

–A–

Dünyada bütün sosyal sigorta sistemleri Kamu ağırlıklıdır ve devletinde katkısı vardır, ikide bir gündeme getirilen Şili örneği modellerde ise başarı sağlanamamıştır, hatta öyleki ülkemizde dar bir alanda benzer bir uygulama olan 506 sayılı Kanunun geçici 20.ci maddesine istinaden faaliyet gösteren; Bankalar, Sigorta ve Reasürans Şirketleri, Ticaret Odaları, Sanayi Odaları, Borsalar veya bunların teşkil ettikleri birliklerin personelini kapsayan sandıklardan, kapananların veya iflas edenlerin mensupları hem sağlık yardımları almada ve hem de emekli aylıkları yönünden çok mağdur ve perişan bir duruma düşmüşler ve bu kimselere yine SSK sahip çıkmıştır. Halbuki 11.5.1976 tarih 1992 sayılı Kanunla SSK'ya devredilip bilahare Anayasa Mahkemesinin 25.1.1977 E-1976/36 K-1977/2 sayılı kararı ile Kanun iptal edilerek uygulamalarına devam eden bu sandıkların aynı akıbete uğramayacaklarını kim garanti edebilir. İşte bir nevi özel sektör olan bu sandıkların ekonomik güç var iken SSK'ya devre itiraz edip, ekonomik güç bitince SSK'ya can kurtaran olarak sarılması özel zeminli sosyal sigorta uygulamalarının netice itibariyle fiyasko ile sonuçlanacağını mensuplarının ortada kalacaklarını haklarını arayacak muhatap kimse bile bulamayacaklarını açıklayan müşahhas bir örnek hadise değilmidir?

–B–

Birikim ve sonra geri verme tekniği üzerine oturtulan Tasarruf Bonosu uygulamalarının hazin ve perişan sonuçları bilindiği halde ve yine Çalışanların Tasarrufa Teşvik Edilmesi ve bu Tasarrufların Değerlendirilmesi ile ilgili 3417 sayılı Kanun gereğince işçilerin birikmiş parasını geri vermede Devlet bir hayli zorlandığı ortada iken bunlara benzer fon birikimleri üzerine hiç emeklilik sistemleri oturtulabilir mi? Hangi fon ve hangi özel şirket çok uzun bir süre ile ve çok yüksek miktarlı emekli aylığı ödemeye dayanabilir, zira halen ülkemizde ve memurlar rejiminde 370 milyon TL.'ye kadar emekli aylığı ödendiği ve 45 yaşında emekli olup 90 yaşına kadar aylık alan insanların bulunduğu unutulmamalıdır.

–C–

Sosyal güvenlik sistemleri alma ve verme dengeleri üzerine kurulmuşken ve Devletin yardımı da daima istihdamı ve üretimi teşvik bakımından sistemlere mali katkıda bulunanların yanında yer alması gerektiği halde, Devletin yardımının prim ödeyenler ile prim ödemeyenler arasında hiçbir ayırım ve tefrik yapılmadan götürülmesi halinde sistemlere finansal destek verenlerin aleyhine haksızlık olmaz mı? Çalışıp üreten ile oturup tüketen bir olur mu? Hazine üretmeyene ve ekonomiye bir katkısı olmayana neden destek versin..

–D–

Sosyal sigortalar çalışma hayatındaki risklere karşı ihdas edilmiş olmalarına nazaran memurlar, işçiler ve bağımsız çalışanlar tek bir sisteme nasıl tabi tutulabilir. Çalışma ortamı ve şartları çok farklı olan bu üç grup hem sağlık ve hem de emeklilik yönünden aynı bir potada nasıl kotarılabilir. İşçilerin maruz kalacağı iş Kazası ve Meslek Hastalığı riski ile diğerleri hiç aynı olurmu ve yine diğerlerinin 60-65 yaşlarına kadar çalışma imkanları var iken işçi kesiminin 55 yaşından sonra çalışma ve hatta ağır ve tehlikeli işlerde çalışanların yaşama imkanı varmıdır?

Bu açıklamalar ile şunu anlatmak istiyorum:

Sosyal güvenliği kurtarmaya soyunanlar ülke gerçeklerini ve çalışma koşullarını çok iyi etüd etmeleri ve hatta yaşamaları gerekir. Bu incelik bilinmeden mevcut üç büyük sosyal güvenlik kurumunu ortadan kaldırarak veya yapılarını bozarak yahutta 50 yıllık geçmişi yok sayarak veya ters yüz ederek yeni düzenlemelere gidilmesi

telafisi mümkün olmayacak pişmanlıkları da beraberinde getirecektir.

Şimdi konunun önemini vurgulamak bakımından sadece işçi kesiminde yüzeysel ve günü kurtarma politikaları ile yürürlüğe konan kanunların SSK'nın emeklilik sistemlerini ne hale getirdiğini ve işçilerimizi nasıl mağdur ve perişan ettiğini ve ne tür ayrıcalıklara sebep olduğunu bir tahlil ve analiz edelim:

–1–

1971 yılının Ocak ayında ve ortalama bir bazda SSK'nın:

- Tavan ücretinden emekli olan bir kimsenin aylığı 3600 x % 70 = 2520.- TL.
- Taban ücretinden emekli olanın aylığı 360 x % 70 = 252.- TL.

olup, tavan aylık, taban aylıktan tam 10 kat fazladır bu oranı Ocak 1998 ayına taşırsak en çok aylık: 39.726.400 x 10 = 397.264.000.- TL. olması gerekirken sadece 75.209.485.- TL.'da kalmıştır. İşçilerin bu mağduriyetine 11.7.1978 tarihinde geçilen gösterge ve katsayı sistemi ile tavan açılırsa işçiler daha çok prim ödeme mecburiyetinde kalır şeklindeki yanlış değerlendirmeler ve yönlendirmeler sebep olmuştur. İşçilerin fazla prim ödeyeceklerinde gerçek payı vardır. Ancak aylıkları aşağı çekilinceye kadar prim nisbetleri düşürülerek veya işçi hisselerine devlet katkısı sağlanarak bu koruma işinin yapılması her halde istenilen ve doğru olanıdır.

–2–

Yurt dışında çalışan işçilerimizin borçlanması halinde:

- 2147 sayılı Kanun gereğince 22.5.1985 tarihine kadar yapılan borçlanmalarına başvuru tarihinde son aylık kazançları veya SSK'nın tavan ücreti,
- 22.5.1985 tarihinden itibaren 3201 sayılı Kanun gereğince borçlanılan her gün için 1 Dolar,
- 16.1.1997 tarih 97/9064 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile 15.2.1997 tarihinden itibaren her gün için 2,5 Dolar,
- 16.3.1998 tarih 98/10999 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile 16.5.1998 tarihinden itibaren her gün için 2 Dolar

alınmaktadır.

Yabancı ülkelerdeki çalışmalarını borçlanan sigortalıların aylık hesabına esas kazançları alınan dövizin doğrudan doğruya prim olduğu ve ücretin % 20'si olacağı hesabiyle ödeme tarihindeki dolar kurunun karşılığının 5 katı bir günlük kazanç kabul edilerek hesaplamalar da bu yönde yapılmaktadır. Bu durum ilgililerin aylıklarını Dolar kuru yükseldikçe yukarıya, düştükçe aşağıya çekeceğinden hem mağduriyetlere ve hem de sistemlerin dışında ayrıcalıklı değerlendirmelere sebep olmaktadır.

–3–

991 sayılı Kanunla 1968 yılında Kuruma devredilen Askeri Fabrikalar Tekaüt ve Muvenet Sandığı ile Devlet Demiryolları İşçileri Emekli Sandığı mevzuatına göre emekli olanların aylıkları son aylık kazançları üzerinden belirlenmekte olduğundan Kurumda kazançları ortalamaya girmeyen farklı bir emekli gurubu oluşmuştur.

–4–

- 11.7.1978 tarihine kadar doğrudan doğruya ücretlerden,
- 11.7.1978 tarihinden 9.7.1987 tarihine kadar tek gösterge tablosundan,
- 1.1.1988 tarihinden itibaren de normal ve üst olmak üzere iki gösterge tablosundan,

Aylık bağlanmaya başlanmış olup, üç ayrı sisteme göre yapılan hesaplamalarda ortak nokta ve uyum sağlanamamış olduğu gibi üst gösterge uygulamasına geçildiği tarihten önce emekli olanların intibakı yapılarak üst göstergeye taşınmadığından

veya normal göstergede yeterli artırım sağlanamadığından bunlar çok mağdur edildikleri gibi normal gösterge emeklileri ve üst gösterge emeklileri olarak iki farklı emekli gurubu ortaya çıkmıştır.

–5–

Üst gösterge tablosunun yürürlüğe girdiği tarihten önce 1400 göstergeden emekli olanların 3395 sayılı Kanunla getirilen borçlanma hakkından yararlanabilen kimseler 6400 göstergeye yükseltilerek süper emekliler adı altında bir farklı emekli gurubu daha oluşturulmuştur. Ayrıca Kanunun tanıdığı sınırlı bir zaman içinde bu hakkı elde edebilmek için bir çok işçimiz zamansız emekli olarak hem işlerinden olmuşlar hem kıdem tazminatlarını değerlendirememişler ve hem de hazır mülklerini yok pahasına elden çıkararak kısa bir süre sonra pişmanlık duymuşlardır.

–6–

Kanunda belirtilen aylık bağlama oranları baz alınarak 5000 günden fazla ödenmiş her 240 gün için 1 puan fazla ve 5000 günden az süreler içinde yine her 240 gün için 1 puan eksik hesaplamalar 2422 sayılı yasa ile 1.1.1982 tarihinde yürürlüğe konmuş olduğu için 1982 yılından önce emekli olanlar ile 1982 yılından sonra emekli olanların aylık bağlama oranlarının tesbitinde önemli boyutlarda ayrıcalıklar ve haksızlıklar vardır.

–7–

Aynı bir zamanda normal göstergeden bağlanacak aylıklarda % 60 üst göstergeden bağlanacak aylıklarda ise % 50 ile % 59.9 aylık bağlama oranlarının baz alınması çelişkili bir uygulama olup, adil değildir. Ve üst göstergeden aylık almaya hak kazananları bir nevi cezalandırma gibidir.

–8–

506 sayılı Kanunun 62. maddesi uyarınca sigortalı olarak çalıştığı işten ayrıldıktan sonra yazılı istekte bulunan ve yaşlılık aylığına hak kazanan sigortalıya bu isteğinden sonraki aybaşından başlanarak yaşlılık aylığı bağlanmakta olduğundan işinden ayrıldığı esnada aynı prim ödeme gün sayısına ve aynı ücret düzeyine sahip olanlardan SSK'ya erken müracaat edenler ile geç müracaat edenlerin aylıkları enflasyondaki artışlar sebebiyle geç müracaat edenlerin aleyhine farklı olabilmektedir.

–9–

2422 ve 2564 sayılı Kanunlar yürürlüğe girinceye kadar sigortalılık süresinin başlangıcının tayininde yaş bakımından sınırlayıcı bir hüküm bulunmamaktadır. Bu yasalar sigortalılık süresinin başlangıcını 1.4.1981 tarihinden itibaren 18 yaşın ikmaline bağlamıştır. Bu durumda 1.4.1981 tarihinden önce sigortalı olanlar ile 1.4.1981 tarihinden sonra sigortalı olanlar sigortalılık süresinin başlangıcı itibariyle farklı değerlendirmelere tabi tutulmaktadırlar.

Netice itibariyle bütün bu ayrıcalıklar halen SSK'da dokuz farklı emekli gurubunu ortaya çıkarmış aynı bir kanunun kendi içinde birlik ve beraberliği kalmamıştır.

Şimdi birde diğer sosyal güvenlik kurumları ile SSK'nın ödemiş olduğu en az ve en çok aylıkları geriye doğru 10 yılı içine alacak şekilde mukayese ederek konuyu tamamlayalım:

Bu tabloyu SSK tarafından ödenen aylıkları 100 tam kabul ederek diğerleri ile kıyasladığımız zaman:

1988 yılında SSK'nın en az emekli aylığı 100 iken T.C. Emekli Sandığının en az aylığı 85.7 Bağ-Kur'un en az aylığı da 30.1 olmuştur. Görüldüğü gibi söz konusu yıl itibariyle SSK'nın en az emekli aylığı diğer iki sosyal güvenlik kurumunun ödediği en az emekli aylıklarının üzerindedir. Ancak bu durum 1998 yılı Ocak ayı itibariyle değişmiş, SSK'nın en az aylığı 100 iken bu defa Emekli Sandığının en az aylığı 124.4 olarak SSK'nın üzerine çıkmış, Bağ-Kur ise nisbi bir iyileşme göstererek aradaki farkı

ÜÇ SOSYAL GÜVENLİK KURULUŞU'NDA EN AZ VE EN ÇOK EMEKLİ AYLIKLARI (Aralık ayı itibariyle)

	T.C. EMEKLİ SANDIĞI				BAĞ-KUR				SSK			
	En Az Aylık	En Çok Aylık	En Az*	En Çok**	En Az Aylık	En Çok Aylık	En Az*	En Çok**	En Az Aylık	En Çok Aylık	En Az	En Çok
1988	102.000	338.000	85.7	138.4	35.875	292.075	30.1	119.6	119.000	244.250	100	100
1989	294.080	851.520	122.3	126.8	62.335	587.545	25.9	87.5	240.450	671.463	100	100
1990	468.320	1.336.720	122.7	100.8	91.315	911.155	23.9	68.7	381.800	1.326.600	100	100
1991	848.520	3.247.400	118.0	133.8	218.440	1.422.580	30.4	58.6	719.000	2.427.450	100	100
1992	1.516.000	5.520.000	123.5	125.7	387.091	3.153.190	31.5	71.8	1.227.675	4.389.778	100	100
1993	2.674.000	9.845.000	125.7	147.1	662.590	5.229.110	31.1	78.1	2.127.488	6.693.350	100	100
1994	4.396.000	13.398.000	127.2	152.3	1.024.000	7.938.600	29.6	90.2	3.454.720	8.797.750	100	100
1995	12.873.000	28.813.000	126.6	149.4	2.594.950	13.691.000	25.5	71.0	10.164.511	19.281.916	100	100
1996	19.680.000	58.001.000	128.7	196.5	7.548.500	33.791.850	49.4	114.5	15.292.900	29.516.545	100	100
1997	38.036.000	138.293.000	124.5	240.1	16.437.850	67.494.575	53.8	117.2	30.548.788	57.600.163	100	100
1998/1	49.431.000	179.822.000	124.4	239.1	21.371.940	87.772.560	53.8	116.7	39.726.400	75.209.485	100	100

* SSK emeklisinin aldığı en az aylık 100'e göre

** SSK emeklisinin aldığı en çok aylık 100'e göre

1- T.C. Emekli Sandığı aylıkları 30 yıllık bir hizmeti ile genel müdür aylığıdır.

2- BAĞ-KUR aylıkları 25 yıl hizmet ve % 70 oranına göredir. Sosyal yardım zammı dahildir.

3- SSK aylıkları tabanda % 70 tavanda % 85 oranına göredir. Sosyal yardım zammı dahildir.

53.8'e yükselmiştir. Demek oluyor ki 10 yıllık bir süre içerisinde SSK'nın bağladığı en az aylık Emekli Sandığına oranla 38.7 puan azalmış Bağ-Kur ile farkıda 23.7 puan küçülmüştür.

Ve yine 1988 yılında SSK'nın en çok emekli aylığı 100 iken T.C. Emekli Sandığının en çok aylığı 138.4 Bağ-Kur'un en çok aylığı da 119.6 olmuştur. Yani diğer iki sosyal güvenlik kurumlarının ödediği en çok aylıklar SSK'dan az bir ölçüde ileride olmakla birlikte 10 yıl içinde Emekli Sandığı ile fark giderek iyice açılmış ve 1998 Ocak ayında SSK'nın en çok aylığı 100 iken bu defa Emekli Sandığının en çok aylığı 239.1 olmuş nerde ise 2,5 kat fark atmıştır. Bağ-Kur da yine nisbi bir miktarda öne geçmiştir.

Diğer taraftan 1990 yılında SSK'nın en çok aylığı ile Emekli Sandığının en çok aylığı hemen hemen birbirlerine eşit olup, yani bir İşçi Emeklisi bir Genel Müdür emeklisi ile aynı maaşı alabilecek durumda iken, 1998 yılının Ocak ayında en yüksek işçi aylığı bir Genel Müdür aylığının % 41.82'si olmuş 1990 yılına oranla en yüksek işçi aylığı Emekli Sandığına oranla % 58.18 azalmıştır.

Görülüyorki üç büyük sosyal güvenlik kurumu tarafından ödenen emekli aylıkları arasında da hiçbir standartlık ve norm birliği bulunmayıp 10 yıl önce hemen hemen en iyi durumda olan SSK'nın emekli aylıkları en geride kalmış ve işçi kesimi en mağdur duruma düşürülmüştür.

SONUÇ

Ülkemizde sosyal güvenlik uygulamalarının yeniden yapılanma sürecine girdiği bilinmektedir. Bu yapılanma esnasında sadece politik, ekonomik ve yabancı ülkelerdeki uygulamaları aynen benimseyen anlayış ve yaklaşımlarla sağlıklı bir sonuca ulaşmak mümkün değildir. Bu hususta ilmi ve akılcı yönden halkımızın bünyesine ve anlayışına uygun sistemleri belirleyip bunlara işlerlik kazandırmak gerekir. Bu maksatla sosyal sigorta uygulamalarında hak kaybına ve ayrıcalığa sebep olan teknik yanlışları açıklamaya çalıştım. Şöyleki kıymetli sendikalarımız ve değerli işçilerimiz nedenlerden dolayı mağdur edilmiş olduklarını bilsinler ki haklarını aramada bu konular üzerine gidilsin. İlgililer ve yetkililerde işçi rejimindeki teknik yanlışları görerek bunların düzeltilmesine dikkat ve ihtimam göstersinler zira sosyal sigorta uygulamalarının yeni bir denemeye ve yanılmaya artık tahammülü kalmamıştır.

MUSTAFA ALPDÜNDAR[1]

Yıldırım KOÇ — Genel Başkan Danışmanı

Mustafa Alpdündar, Trabzon ili Of ilçesi Uğurlu köyünde 1929 yılında doğdu. Dedesi İstanbul'da sanayiciymiş. Osmanlı döneminin 'kabaralı sandık' dedikleri, anahtarı açıldığı zaman ses çıkaran gelin sandıklarının yapıldığı bir fabrikanın sahibiymiş. Dedesi, yaşlanıncaya kadar bu mesleğini ve işini sürdürmüş. Yaşlanınca, esas memleketi olan Trabzon'a dönmüş. Mustafa Alpdündar'ın babası Trabzon'da doğmuş. Dedesinin ilk eşindenmiş. Dedesi daha sonra bir kez daha evlenmiş.

Dedesinin Trabzon'a dönmesinden sonra Mustafa Alpdürdan'ın babası İstanbul'a, **"fabrikaya vaziyet etmeye"** gitmiş. Ancak İstanbul'u sevmemiş. Kısa süre sonra da Trabzon'a dönmüş. **"Dedem rahmetli olduktan sonra da fabrikayı sattı."**

Mustafa Alpdündar'lar sekiz kardeş; üç oğlan, beş kız. En büyükleri, Zonguldak'ın önde gelen sendikacılarından ve 1967 yılında da DİSK'in kurucularından Mehmet Alpdündar. **"Ben üçüncü çocuğum. Bir erkek kardeşimiz daha var. Onu da Gölcük Deniz Fabrikalarına sokmuştum. Beş sene önce emekli oldu."**

"Fındık bahçelerimiz vardı ve hâlâ var. Bahçeleri katiyen satmayız. Ancak fındıklık giderek çaya dönüştü. Sadece aileye yetecek kadar fındık kaldı. Karadeniz engebeli bölgedir. Toprak, işlenebilir toprak çok azdır. O kadar azdır ki, ancak erkek çocukların hayatlarını devam ettirebilmesi için yeterlidir. Bu nedenle satılmaz. Satılsa bile ancak kardeşler arasında satılır. Örf adetlere göre bir kişinin bir başkasının arazisini satın almayı talep etmesi bile ayıp kabul edilir. Kızlar mirastan hak alır, ama toprak almaz. Zaten az olan toprak parçalanmaz."

Mustafa Alpdündar ilkokulu Of'ta okudu. Amcası Akyazı'da yerleşmişti. İlkokulun son sınıfında onun yanına gitti. Amcasının da toprağı vardı. İlkokulun son sınıfını da Akyazı'da bitirdi.

"Çok değerli bir öğretmenim vardı. O beni öğretmen yapmak istedi. Arifiye Köy Enstitüsü'ne kaydımı yaptırmış. Tahta çantamla beraber okula teslim oldum. Ancak kesin kayıt sırasında üç ay yaşım tutmadı ve yaş tashihi için de velim yanımda olmadığı için çok sevdiğim meslekten mahrum kaldım. O yıllarda zaten gözde iki meslek vardı: Şoförlük ve öğretmenlik.

"Zonguldak'da ağabeyim Mehmet Alpdündar vardı. Onun yanına gittim. Ağabeyim beni, meslek öğrenmem için Ereğli Kömür İşletmesi merkez atelyelerine verdi. 1947 yılıydı. 1946 seçimleri yapılmıştı. Orada demirhane bölümünde çırak olarak işe başladım. Elim biraz pense tutmaya başlayınca EKİ Kandilli Merkez Atelyesine verdiler. Burada 1950'li yılların ilk başlarına kadar çalıştım. Yevmiyem, sanıyorum, 20 kuruştu.

"O tarihlerde Ereğli Kömür İşletmelerinde öyle etkili bir sendika yoktu. Abimler ilk defa Katipler Sen-

1 Mustafa Alpdündar ile 1.10.1998 günü TÜRK-İŞ'te görüşüldü.

dikası'm kurmuşlardı. Sendikayı ilk defa öyle tanıdım. Sendika üyeliği yaygın değildi. Ben de üye değildim. 1950'ye kadar işyerinde dosdoğru bir sigortacılık bile yoktu. Ancak Amele Birliği üyeliği mecburiydi.

"Bu yıllarda Ereğli Kömür İşletmeleri'nde, Zonguldak atelyelerinde işverene karşı bir toplum olayı hatırlamıyorum. Bir direniş, bir olaya şahit olmadım.

"O yıllarda belleğimde çok derin izler bırakan bir uygulama, mükellefiyetti. Nüfus kağıdında nüfusa kayıtlı olduğu yer olarak Zonguldak yazan her erkek vatandaş, yeraltında çalışma mecburiyetindeydi. Çok sıkı takip olurdu. Ancak Zonguldak hudutları dışına kaçabilen erkekler bu mükellefiyetten kurtulabilirdi. Yeraltı çalışması çok tehlikeliydi; yabancılar yeraltına pek girmezdi.

"Bu yıllarda yeraltı işçiliği çok iptidaiydi. Dilaver Paşa Nizamnamesinden kalma bazı uygulamalar sürüyordu. Mesela, çorba verilirdi. Ücretler düşüktü; ama prim vardı. İşletme belirli bir miktar parayı her ocakta başmühendisin emrine bloke ederdi. Belirli bir miktarın üzerinde kömür çıkarıldığında, bu prim dağıtılırdı. Ancak bu prim kömürü asıl çıkaranlara değil, çoğunlukla mühendisin kendine ve onun mahiyetindeki şeflere, başçavuşlara, postabaşlarına, işçiye vaziyet edenlere dağıtılırdı. Herşey mühendisin iki dudağının arasındaydı. İşyerinde mühendislerin ve hatta onlardan sonra gelen ve şef de denilen başçavuşların hegemonyası vardı.

"1965 yılındaki Kozlu olayları bu primin dağıtımındaki adaletsizlikten çıktı. Olaylar sırasında Zonguldak Valisi durumu Ankara'ya, 'burada isyan başladı' diye bildirmiş. Bir jandarma tugayı Zonguldak'a geldi. İlk defa o zaman geldi ve kaldı. Bugünkü tugay 1965 yılındandır. Bu olaylardan sonra prim tevziatında belirli bir adalet de sağlandı.

"1951 yılında askere gittim ve Zonguldak'la alakamı kestim. Acemiliğim Kasımpaşa'da çok kısa sürdü. 45 gün eğitim gördüm. Bahriyedeki uygulama böyleydi. Bir ay piyade eğitimi yaptırılırdı. Daha sonra da atışa giderdin. İki şarjör mermi verilirdi. Vurursan, acemilik biterdi ve asıl birliğine gönderilirdin. Vuramazsan, eğitim bir süre daha devam ederdi. Acemiliği bitirdim. Deniz Kuvvetlerinin prensibi uyarınca sanayi bölüğüne tayin edildim. Gölcük Deniz Fabrikalarında sanayi eri olarak çalışmaya başladım.

"Gölcük'e bir gün sabaha karşı geldim. Önceden Gölcük'ün ismini bile bilmezdim. İstanbul'dan gemiler çalışırdı. Bizi Merkez Komutanlığı önüne bıraktılar. Büyük bir kışlaya girdim. Meğer bu kışla, sanayi ve hizmet bölüğüymüş. Gölcük Deniz Fabrikaları, yani şimdiki Tersane Komutanlığı, o zamanlar Kocaeli'nin en büyük sanayi kuruluşuydu. O zamanlar dahi ileri derecede bakım onarım işleri yapılırdı. Silahından, topundan, gemisine, denizaltısına kadar bakım onarım işleri yapılırdı. Aynı fabrikanın torpido-mayın bakım üniteleri de vardı. Torpido ve mayınların da bakımı yapılır ve bunlar her an gemilere yüklenebilecek durumda tutulurdu. Bunları da hep ehliyetli ustalar ve sanayi erleri yapardı.

"Benim tersaneye sanayi eri olarak intikal ettiğim zaman işyerinde 800-1000 dolayında sivil vardı. Bunlar da çok seçkin, çok zor temin edilen vasıflı ustalardı. Kimse 'işçi' demezdi bunlara. Herkes 'usta' derdi. O kadar itibarlı insanlardı. Kıdem çok önemliydi. Biz sanayi bölüğü eri olmamıza rağmen, işimizde ne kadar usta olursak olalım, ustaların yanında çıraklık yapardık. Ustalar arasında da kıdeme göre bir hiye-

rarşi vardı. Eski ustalar iş ve ödev vermedikçe, daha yeni ustalar kendiliklerinden hiçbir şey yapmazlardı. İlişkiler de saygıya dayalıydı.

"Ustaların üzerinde ise mühendisler vardı. Bunların çoğunluğu sumaydı. Askeri mühendisti. Makine mühendisleri, kimya mühendisleri vardı. Hepsi asker kişilerdi. Ustalara o zamanın şartlarında verilen para iyiydi. Ayrıca, hiçbir müessesede olmayan sosyal yardımlar vardı. Mesela, lojman çok önemliydi. Ustayı elde edebilmek için, gelişen Kocaeli sanayi bölgesine kaçırmamak için, lojman en önemli araçtı. O ustalar da hep askerlerden seçilmiş, askerliği sırasında dikkatle gözlenmiş ehliyetli insanlardı.

"Gölcük Tersanesinin birinci prensibi, göz dolduran sanayi erini kaçırmamaktı. Tersane yöneticileri için işe alacakları işçinin tecrübe dönemi, askerlik süresiydi. Askerlik sırasında senin haberin bile olmadan seni gözlerlerdi. Göz doldurmuşsan, terhisine bir ay kala komutan seni yanına çağırır, işçilere tanınan imkanları anlatırdı. 'Tarlada ne var, fabrikada kal, bu imkanlardan yararlan,' derlerdi. Bu usul uzun süre devam etti. Daha sonra sanat okulları, teknik okullar çoğaldıkça bu uygulama azaldı. Ayrıca, disiplinli bir işyeri yaratabilmek için, babası asker olanları, askerlerin yakın akrabalarını tercih ederlerdi. Disiplin konusunda aileden gelen alışkanlıkları önemserlerdi.

"Sanayi eri olarak atandığım yer, 26 numaralı kaynak atelyesiydi. Zonguldak'ta atelyede kaynakçılık öğrenmiştim; kaynakçıydım. Daha asker olurken mesleğim sicilime işlenmişti. Atelyede kaynakçı olarak başladım, ama ayrıca ciddi bir eğitimden de geçirildim. Gemilerde ve özellikle denizaltılarda kaynakçılık çok önemlidir. Kaynakta hata olmayacak. O yıllarda Marshall yardımı vardı. Marshall yardımı çerçevesinde Amerikalı mühendis subaylar işyerinde her dalda eğitim yapıyorlardı. Kaynakçılık eğitimi de vardı, motor, montaj eğitimi de. Amerikan tersanelerinde ne varsa, NATO içinde müttefik ülkelere de aynısı uygulanmaya çalışılıyordu. Böylece sanatkar eğitimi de almış oldum.

"Sanayi erliği dönemi sonunda terhis olacağıma bir ay kala beni işyerindeki albay çağırdı. 'Seni göndermeyeceğiz,' dedi. Komutanların askeri 45 gün daha tutma yetkileri vardır. Bu uygulama Askerlik Kanunundan kaynaklanır. Ceza değildir. Hizmetine ihtiyaç duyarlarsa, tutarlar. Önce öyle zannettim. Ama iş farklıymış. Bana işyerindeki imkanlardan söz etti. Ben ise, 'ben maden işçisiyim, Zonguldak'tan geldim, oraya döneceğim,' dedim. 'Ne alıyordun orada,' diye sordu. Yanlış bilgi vermek mümkün değil. İsterse hemen sorar, doğrusunu öğrenir. O gün aldığım parayı söyledim. Albay da, 'aradan iki sene geçti, ben sana burada 80 kuruş saat ücreti vereceğim,' dedi. Çok büyük bir paraydı. Ancak uzman olmuş ustaların aldığı paraydı. Ben biraz düşününce, 'hadi hadi, fazla düşünme, bir de lojman vereceğim,' dedi. Meseleyi de lojman bitirdi.

"O zaman evliydim. Bir de çocuğum vardı. Lojman lafı edilince yelkenleri indirdik. '5-6 ay çalışayım, iyi para veriyorlar, sonra ayrılırım,' dedim. Ama kalış o kalış. Gözüne kestirdikleri sanayi erlerine böyle yaparlarmış. 1953 yılının ilk aylarında bu defa işçi olarak çalışmaya başladım.

"1946 yılında sendikaların kurulmasının önündeki engeller kaldırılmıştı. Ancak Milli Savunma Bakanlığı'na bağlı işyerlerinde sendikalaşma olmamıştı; çeşitli biçimlerde engellenmişti. Askeri işyerlerinde sendikalaşma yasağı askerlerin zihni-

yetinden kaynaklanıyordu. 'Burası askeri işyeridir, böyle toplantılar yapılamaz,' denilirdi. Gölcük Deniz İşçileri Sendikası'nın tabelasının asılması bile bir mesele olurdu.

"1952 yılında, ben sanayi eriyken sendika kuruldu. Kurucular arasında Muhittin Aksoy (en eskilerdendi), Muzaffer Cebeci, Hasan Kayık, İbrahim Kulum (halen hayatta), Selahattin Tankuday (uzun süre genel sekreterlik yaptı) vardı. Ethem Ezgü ve ben aynı kuşağız. İşçiliğimiz aynı yıllara rastlar. İşçi olarak işbaşı yapar yapmaz hemen sendikaya üye oldum. İşe başladıktan kısa bir süre sonra işyerinde işçi mümessili seçimi yapıldı. İşçi mümessili seçildim. Daha sonra da Gölcük Deniz İşçileri Sendikası Yönetim Kurulu üyeliğine getirildim.

"Kocaeli de İstanbul paralelinde gelişmeye başladıktan sonra, biz de kıpırdanmaya başladık. Mevcudumuz 1500 kişi olmuştu. Askeri işyerlerinde 3008 sayılı yasa uyarınca ilk toplulukla iş ihtilafı çıkaranlardan biri benim. Toplulukla iş ihtilafı çıkarılması için işyerinde imza topladım. Sonra da topladığım 1000'in üzerindeki imzanın bir suretini Komutanlığa, bir suretini Bölge Çalışma Müdürlüğüne verdim. Ama Komutanlıkta daha 'toplulukla iş uyuşmazlığı' der demez, beni derdest ettiler. Neye uğradığımıza şaşırdık. 'Sizi, işçiyi isyana teşvik etmekten askeri savcılığa vereceğiz," dediler.

"Meğer bizim yaptığımız iş, İç Hizmet Kanununa göre toplu isyana giriyormuş. İsyanın elebaşısı da ben gözüküyordum. Bir emekli askeri hakime gittim. 'Senin İç Hizmet Kanunundan haberin yok mu," dedi. Bugün bile Silahlı Kuvvetler bünyesinde çalışan herkes, asker isterse askerdir, asker istemezse asker değildir. İç Hizmet Kanunu bizler için de asker demese bile askeri şahıs diyordu. Askeri şahıs olarak da İç Hizmet Kanununun kapsamındaydık.

"Emekli askeri hakim bana, 'derhal tek bir kağıt üzerindeki 1000 imzayı 1000 tane ayrı ayrı, tek tek kağıt haline getir,' dedi. 'Bu kadar işçiyi nasıl bulayım,' dedim. 'İmzalarını taklit et,' dedi. Öyle yaptım. Sabaha kadar çalıştım. Toplulukla iş ihtilafı başarıyla sonuçlandı. Bu girişimimiz sonucunda ilk defa yevmiyelerimize 5 kuruş zam almayı başardık..

"Bu yıllarda işyerinde işçi lehine bazı uygulamalar getirdik. Arkadaşımız Selahattin Tankuday bir keresinde Tersane Komutanı Amiralden bir tokat yedi. Tokat atma, yönetimin huzurunda oldu. Şahitli, ispatlı. 1955 yılı galiba. Olayı büyüttük. Tokadı, Selahattin Tankuday'a değil, sendikaya atılmış bir tokat kabul ettik. Komutan, Tuğamiral Şerif Öskay'dı. Esasında çok iyi bir insan ve komutandı. Çok iyi münasebetlerimiz vardı. Ama direttik, askeri mahkemeye verilmesini sağladık. Deniz Kuvvetlerinden hakimler geldi. Donanma Komutanlığı mahkemesinde gizli duruşma yapıldı. Komutan ceza aldı.

Gölcük Sendikasında hep ikinci başkan olarak kaldım. Başkanımız, Şevki Erencan'dı. Çok demokrat bir arkadaştı. Onunla uzun yıllar çalıştık. Selahattin Tankuday da genel sekreterdi. 1960'a kadar böyle gitti.

"Bu yıllarda iktidarda kim varsa, insanlar ondan yanaydı. Rahmetli Menderes zaman zaman zam yapardı. Tekel, TCDD, askeri fabrikalar, Cumhuriyet dönemiyle birlikte hep yönetmeliklerle, dahili talimatnamelerle, yazılı belgelerle idare edilmiştir. Bu iç yönetmeliklerde, 1960'lı yıllarda toplu iş sözleşmelerinde yerini bulan kalıcı hükümler olmuştur.

"Bizim de işçi dahili talimatnamesi vardı. Asker disipliniydi, disiplin isterdi; ama kar mar bilmezdi, kar için işçiyi ezmezdi; çalışma hayatına bakışlarında insani yan ağırlık-

taydı. Çok iyi bakışları vardır. İsterse disiplin için herşeyi feda ederdi; ama insan haklarına da bilinçli bir biçimde sahip çıkardı. Yeter ki sen disiplini ihlal etme. İlk dahili talimatname galiba 1937 yılındadır. Ancak askeri disiplini aşmak çok zordu. Disipline uyacaktın.

"DP döneminde birçok kez zam yapıldı. Bugün ücret skalası eski yönetmeliklerin hatırasıdır. Tüm işyerlerimizdeki ve bölgelerdeki ücretler bu yolla bir yerlere getirildi. Milli Savunma Bakanlığı'nın bütçesine konulan ödeneklerle skalada zam yapılırdı.

"Askeri işyerlerinde çalışanların sosyal güvenliği Sosyal Sigortalar Kurumu'nun dışındaydı. Mesken kredisi de ayrıydı. Askeri Fabrikalar Tekaüt ve Muavenat Sandığı çok eskilerdendir. 1926 yılına kadar dayanmaktadır. Bu sandık bir zamanlar emeklilik müessesesi ve sağlık müessesesi için vardı. Emeklilik müessesi ve kuralları Emekli Sandığı paralelindeydi. Emekli Sandığının geçici bir maddesiyle, SKK kurulduktan sonra bile bu haklar devam etsin, dendi. 1968 yılına kadar bu uygulama sürdü. Devlet Demiryolları Emekli Sandığı, Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu Tekaüt Sandığı da bu yapıdaydı. Onlar için de benzer bir uygulama vardı.

"Bu sandıklar daha sonra SSK'ya devredildi. O günlerde Kaya Özdemiroğlu TBMM'de üyeydi. Bu sandığın devredilmesinde, bu üç sandığa bağlı işçilerin kazanılmış hakları korunarak 1968 yılında SSK'ya devredilmesi sırasında en büyük katkıyı o yapmıştır. Milletvekili olarak Meclis'te Çalışma ve Sosyal Güvenlik Komisyonunda bu kanunun getirdiği bütün kazanılmış hakları taşıdı ve böylece bu kesimdeki emekliye, dula, yetime büyük hizmetleri geçti. Bu kesimi temsilen kendisine şükran borcumuz var. Bu çalışmaları sırasında Kaya Özdemiroğlu'na Hasan Türkay ve diğer işçi kökenli, TÜRK-İŞ'ten sendikacı milletvekilleri de yardımcı oldu. Hepsine askeri işyerleri çalışanları adına teşekkürlerimiz var.

"27 Mayıs 1960 ihtilalinde birçok işyerinde isim yapmış, özellikle siyasi partilerle işbirliğine girmiş çok sayıda arkadaşımız açığa alındı, işten atıldı. Onların çoğunun işe dönmesi mümkün olmadı."

Mustafa Alpdündar 1948 yılında evlendi. Eşi akrabasıydı. İlk çocuğu askere gitmeden önce, ikinci çocuğu da askerdeyken doğdu.

"Milli savunma işyerleri, Hava, Kara ve Deniz Kuvvetleriyle Jandarma Genel Komutanlığı işyerlerini kapsayan bir bütündür. Bunların tümüne milli savunma işyerleri denir. Her kuvvette ve özellikle de NATO üslerinde çalışan sivil işçiler vardı. 1950'li yıllarda yabancı işyerlerinde çalışan sivil işçileri kesinlikle milli savunma camiasında görmezdik. Hatta bu işyerlerinin dayandığı anlaşmaları yapanlar da böyle düşünmüyordu. Ancak zaman geçtikçe yönetimin müşterek olduğu yaşanarak öğrenildi. Bunun da askeri işkolu sayılması gerektiği ortaya çıktı.

"Böylece NATO işyerleri de milli savunma işkoluna girdi. Her kesimden insan vardı NATO işyerlerinde. Askerlerin çoğunluğu Türktü. Ama Amerikan, Fransız asker de vardı. Önce İzmir'de bir NATO-İŞ Sendikası oluştu. Sonra, Ankara, Sinop ve diğer NATO işyerlerinde de benzer sendikalar kuruldu."

Mustafa Alpdündar 1958-1959 yıllarına kadar hem işyerinde kaynakçı olarak çalıştı, hem de sendikanın ikinci başkanlığını yaptı. Bu tarihlerde ise profesyonel sendikacılığa geçti.

"1950'li yıllarda askeri fabrikalarda olduğumuz için İşçi Sigortaları Kurumu'nun mesken kredilerinden

yararlanamıyorduk. 1968 yılına kadar askeri işyerleri kooperatifçilik hareketinin dışında kaldı. Askeri işyerlerinde verilen mesken kredisi yeterli değildi. Verilen parayla gecekondu ancak yapılırdı. 1968 yılında Gölcük'te İşçi Sigortaları Kurumu'ndan ilk krediyi çıkardık ve Değirmendere mevkiinde anayolun tam sağındaki Kayacan Sitesi bizim kurduğumuz kooperatiftir. Mesken kooperatifçiliği bundan sonra çok gelişti.

"1950'li yıllarda işyerlerimizde askeri kantinler vardı. Şehir dışında olan yerlerde askeri kantinler bugün de devam ediyor. Askeri işyerlerinde çalışanlar bu kantinlerden bugün Ordu Pazarlarından yararlandıkları şekilde yararlanırlardı. Ekmek, pirinç gibi ihtiyaçlarını buralardan karşılarlardı."

Mustafa Alpdündar gençlik yıllarından itibaren politikayla yakından ilgileniyordu. İlk dönemler DP'li iken, 1957 yılından sonra CHP'li oldu.

"Demokrat Parti'nin Gölcük Gençlik Kolu kurucularındandım. Askere gitmeden önce Zonguldak'ta bile partileşmede çalıştım. 1950 seçimlerinde de DP'ye çalışmıştım. DP'nin Zonguldak 318 sayılı üyesiydim. DP'liliğim 1957 senesine kadar sürdü. DP'nin o yıllardaki bazı uygulamalarını ve tavrını beğenmediğim için DP'den ayrıldım ve 1957 yılında rahmetli İsmet İnönü ve rahmetli Kasım Gülek'in imzalarıyla CHP üyesi oldum."

Mustafa Alpdündar 1960-1968 yıllarında Gölcük Belediye Meclisi üyeliği ve daha sonra Meclis başkanlığı yaptı.

"1968 Ağustos'unda Ankara'ya geldim. Harb-İş'i milli tipe dönüştürmüştük. Bir sorun çıkmasın diye de birer yıl teşkilatlarımızın başında kaldık. Sendikalarımızı Harb-İş'in şubeleri haline dönüştürdük. 1968 yılında da Türk Harb-İş'te ilk önce Genel İdari ve Mali Sekreter olarak görev aldım. 16 sene bu görevde bulundum. Türk Harb-İş'in malvarlığına ve parasına vaziyet ettim. Bundan sonra da genel sekreter seçtiler."

Mustafa Alpdündar, 1992 yılına kadar aralıksız olarak Türk Harb-İş Genel Merkez yöneticiliğinde bulundu. 1992 yılında da aday olmadı ve görevi bıraktı.

Mustafa Alpdündar'ın yaşamında Danışma Meclisi'nde geçen yıllarının önemli bir yeri var. Danışma Meclisi'ndeki çalışmaları sırasında anayasa taslağının antidemokratik düzenlemelerini önlemeye çalışan ve 1982 Anayasasının Danışma Meclisi'nde oylanışı sırasında ilk "red" sesini yükselterek, aynı çizgide davranan Vahap Güvenç ve Feridun Şakir Övünç'le onurlu bir tavır alan Mustafa Alpdündar, bu günlerini şöyle anlattı:

"1980 müdahalesi yapılmış, Milli Güvenlik Konseyi müdahale oturduktan sonra yeniden demokrasiye geçmi ihtiyacını iyice duymuş, bir arayışa girmişti. Biz askeri işyerlerinde sendikacılık yaptığımız için, bu müdahaleyi yapan komutanların hepsini daha müdahaleden çok önce, onların önceden bulundukları görevler esnasında sendikacı olarak çok yakından tanıyorduk. Donanma komutanını da, diğerlerini de. Toplu sözleşmelerde muhatabımız olmuşlardı.

"MGK, Danışma Meclisi'ne askeri işyerlerinden de bir üye alma ihtiyacını duymuş. Ancak ondan önce komisyonlar kurmuşlardı. Bu komisyonlara zaman zaman Kaya Özdemir'i, Orhan Erçelik'i ve beni çağırdılar. Yaptıkları kanun değişiklikleri konusunda bizden görüş aldılar. Çağırdıklarında hep beraber giderdik. Daha sonra Danışma Meclisi gündeme geldi. Üye seçimi konusunda kararname çıkmış, Resmi Gazete'de yayınlanmış. Ben hiç ilgilenmiyordum. Bu arada, milli savunma ca-

miasından da bir arkadaş alma fikri doğmuş.

"O zamanki donanma komutanı benim çok yakın tanıdığımdı. Benim adımı ortaya atmış. Beni çağırdılar. Bana bir form uzattılar. 'Ne olacak,' dedim. 'Siz Danışma Meclisi'ne geleceksiniz,' dediler. Hiç düşünmüyordum. 'Arkadaşlarımla konuşabilir miyim,' dedim. 'Formu al, arkadaşlarında konuş, 24 saat içinde doldur, getir,' diye ricayla emir arasında bir cevap aldım. Ben konuyu Harb-İş yönetimine getirdim. Harb-İş yönetimi, 'bu bizim için belki çok daha iyi olur,' dedi.

"Ben de, TÜRK-İŞ'in de işin içine girmesi gerektiğini söyledim. Durumu TÜRK-İŞ'e götürdüm. Bu arada Vahap Güvenç ile Feridun Şakir Öğünç'ün emekli sendikacılar olarak başvurularını gördüm. Ondan sonra da İbrahim Denizcier ve arkadaşlarından bu konuda olumsuz bir tavır çıkmadı.

"Genel Başkanımız Kenan Durukan'ın TBMM'deki çalışmaları nedeniyle ben zaten yasama görevine yakındım. Sendikada da kuvvetli bir sekreteryam vardı. Konuyu kabul ettim. Benden sonra bir başka arkadaşın daha başvurusunu gördüm. Konseyin takdiriyle bizi tercih etmişler. Konseye seçilen 160 kişi arasında 5. sırada olduğumu gördüm. Benim bir zorlamam kesinlikle olmadı. Kemal Kayacan Paşa'nın, donanmadan gelmem nedeniyle beni empozesiyle oldu.

"Ondan sonrasını hep beraber yaşadık. Görevimiz, TÜRK-İŞ yönetimi ile en sıkı biçimde temas kurmak, yapacağımız her türlü çalışmada onlara bilgi vermek ve TÜRK-İŞ'in kadrosundan ve yönetiminden alacağımız görüşleri, önerileri, teklifleri Danışma Meclisi'ne anında yansıtmaktı. Bu çalışmaları organize ettik. TÜRK-İŞ'te bize bir oda verdiler. Ancak çok yoğun bir çalışma içindeydik. Ayrıca benim kendi teşkilatımdan da çok iyi çalışan bir sekreteryam bulunuyordu.

"Geçmiş zaman çabuk unutulur. Bizim yapamadıklarımızın yanında, vicdanıma inanarak ve güvenerek söylüyorum, önlediğimiz birçok musibet olmuştur. Bunu şimdi söylemek kolay. 20 sene önce, o günün şartlarında çok olumsuz günler ve zamanlar geçirdik. Yılmadan, onurumuzu başımızın üstünde tutarak çalıştık. Danışma Meclisi tutanaklarında herşey, tüm çabalarımız ve çalışmalarımız belgelidir. Bu tutanaklar, çoluk çocuklarımıza bırakabileceğim şeref defteridir.

"Danışma Meclisi çalışmaları sırasında 18 kanun teklifi yaptım. Bunlardan 9'unu gerçekleştirdim. Bu tekliflerimden en önemlileri işçilere ve emeklilere ilişkindi. Sendikal haklara ilişkin TÜRK-İŞ'ten gelen birçok öneriyi, Danışma Meclisi üyelerini ikna ederek, kabul ettirdim. Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri ile çok iyi bir diyaloğum vardı.

"Ama bir gerçeği de kabul etmek lazım. İşveren kesimi bizden çok daha güçlüydü. Anayasanın işçilerle ve sendikalarla ilgili maddelerine ilişkin bütün çalışmaların, Meclis'te veya Meclis Komitelerinde değil, TİSK'te yapıldığını Meclis tutanaklarına geçirdim. TÜRK-İŞ'in tereddüt ettiği birçok noktada, işverenler, fırsat bu fırsattır, diyerek görüşlerini Anayasaya yansıttılar. Büyük kavga verdik, ancak Danışma Meclisi'nin oluşumu bizim görüşümüze ve yapımıza uygun değildi. Yapabildiklerimizin çok ötesinde, onların yapmak istediklerini önledik.

"Bu çabalarımız çok etkili olmuş olsa gerek ki, benzer bir mücadeleyi yasalarla ilgili olarak vereceğimizden emin oldukları için, 2821 ve 2822 sayılı Yasaları Danışma Meclisi'nde görüştürmediler. Bu Yasalar, bizim görüşümüz bile alınmadan

doğrudan Milli Güvenlik Konseyi'nde görüşüldü ve kabul edildi.

"İşverenler de Danışma Meclisi'nde bizim çalışmalarımızı ve etkimizi görünce, kendi sorunlarını Danışma Meclisi'nde gündeme getirmeden doğrudan Milli Güvenlik Konseyi'ne götürmeye başladılar. Mesela, işsizlik sigortası yasa tasarısı büyük bir çalışma ürünüdür. Bu tasarı Danışma Meclisi'nden geçti; ama Milli Güvenlik Konseyi'nde takıldı kaldı.

"Emeklilikte işçiler lehine düzenlemeler yaptırdık. İşçilerin memurlar gibi yakacak yardımından yararlanmalarını sağladık. Çıraklık döneminde, 18'in altındaki yaşlardaki çalışmaların emeklilikten sayılmasını sağladık. Emeklileri ilgilendiren birçok güzel çalışma yaptık. Biz o dönemde, büyük bir cesaretle ve ciddi bir çalışmayla birçok melaneti önledik. Demokrasiye en uygun şartlarla bir an önce geçilmesini sağlamak için elimizden gelen tüm çabayı gösterdik.

"Bizim mücadelemizin amacı, 1961 Anayasasında insan hakları, işçi hakları ve sendikal hak ve özgürlükler konusundaki düzenlemelerin yeni Anayasaya da yansıtılmasıydı. Bu haklar korunsun istiyorduk. Bu mücadelenin bizim Danışma Meclisi'nde başarılı olması mümkün değildi. Koca Danışma Meclisi'nde bizden yana fikir üretebilecek, ılımlı sivil arkadaş sayısı 28 kadardı. 4-5 kadar da asker kökenli Danışma Meclisi üyesi vardı.

"Biz, anayasa taslağına bu haliyle 'evet' demiyeceğimii haftalarca önce yansıttık. Ancak o zaman bizim karşımızdaki güçler buna ihtimal bile veremiyorlardı. 'O cesaret mümkün değildir,' diyorlardı. Biz o zaman 15 kadar kişiyle sık sık toplantılar yaptık. Bunun değişmez üçü, ben, Vahap ve Feridun Şakir idi. Onun dışındakiler iki kurmay albay ve aralarında Kamer Genç'in de bulunduğu bazı üyelerdi.

"Oylama günü geldi. Ben, soyadı sıralamasında, ilk başlardaydım. Oylamada 'red' demem Danışma Meclisi'nde çok büyük bir sessizlik yarattı. Kimseden ses çıkmadı. Bunun arkası gelir, tasarı Danışma Meclisi'nden geçmeyecek endişesi yayıldı. Ancak oylama devam edince, 'red'ler 7 kişide kaldı. Üç işçi temsilcisi de 'red' oyu kullandı.

"Şunu iftiharla söyleyebiliriz. Bizim yaptığımız mücadeleyi Milli Güvenlik Konseyi çok yakından izlemiş; hatta televizyonlardan Danışma Meclisi görüşmelerini izlemişler. Anayasa taslağı daha sonra Milli Güvenlik Konseyi'ne gitti. Konsey üyeleri, bizim değişiklik tekliflerimizi dosyalar halinde getirtip, değerlendirmişler ve Milli Güvenlik Konseyi, tasarıda 18 noktada bizim istediğimiz doğrultuda değişiklik yaptı.

"Ancak daha sonra seçimler gündeme geldiğinde bizi en verimli çağımızda veto ettiler. Biz o günlerde siyasi partilerin kapatılmasına karşı çıktık. Bize söylenen, 'bu partiler faal oldukça Danışma Meclisi'ni ele geçirir, bizim yapmak istediğimiz reformlara engel olur' idi.

"Daha sonra yeniden siyasi partiler kuruldu. Ben de Halkçı Parti'nun kurucusu oldum. Parti müfettişliği görevim de vardı. Trabzon, Sakarya ve Kocaeli bölgelerinde Halkçı Parti teşkilatını kurdum. 1983 genel seçimlerinde Kocaeli'nde birinci sırada milletvekili adayıydım. Milli Güvenlik Konseyi tarafından veto edildim. Daha sonra da esas görev olarak sendikadaki çalışmalarıma devam ettim. 1992 yılında da Harb-İş'teki genel sekreterlik görevimden ayrıldım."

Mustafa Alpdündar ayrıca İşçi Emekliler Cemiyeti'nin genel başkanlığı görevini de 4 yıl üstlendi.

KÖŞEMDEN

KAYA ÖZDEMİR

ÜÇÜNCÜ YOL'A DOĞRU...

Son yirmi yıldır Dünya Globalleşme ve Küreselleşme adı altında yeni bir ekonomik model denemeye başladı. Serbest piyasa ekonomisinin alabildiğine at oynatmasına izin veren bu yeni düzen bir zamanlar Fransızların "bırakın yapsınlar, bırakın geçsinler" felsefelerinin değişik görüntülerle uygulanmasından başka bir şey değildi. Ekonomi teorisyenleri fredmancılar rekabete dayalı piyasa ekonomisinin her derde deva olacağı görüşünü ısrarla savunuyorlar fakat rekabette kamu desteğini kesinlikle reddediyorlardı.

Bu insafsız uygulamalar daha çok rantiyecilerin işine yarıyor, kısa yoldan zengin olmak isteyen bir türedi sınıf faiz uygulamalarının dar ve sabit gelirli kesimlerin daha da yoksullaşmaları sonucunu doğuracak bu uygulamalara açıkça devlet desteği vermekten çekinmiyorlardı! Bu sütunlarda zaman zaman bu haksız gidişe dikkatleri çekiyor, enflasyonu kamçılayan rantiyeci anlayışın iç borçlanmalarda devlet kağıtlarını alarak servet üstüne servet yığdıklarını gözler önüne sermeye çalışıyorduk. Elbette bizim mütevazi çığlıklarımızı çalışanları emekli dul ve yetimlerin reel ücretlerindeki kayıpları önlemeye yetmiyordu. İnsaf sahibi bütün ekonomistler, iktisatçılar giderek seslerini yükselterek bu sessiz gidişin böyle devam edemiyeceğini toplumsal patlamaların ufukta olduğunu dile getiriyorlardı.

Zengin ülkelerdeki siyasal değişimler dayatmacı bu ekonomik modelin sıkıntı yaratmaya başladığının işaretleri idi. Nitekim İngiltere de muhafazakarların saltanatına son veren genç başbakan üçüncü yoldan söz ederek seçimlerden başarı ile çıkmasını bilmişti. Peşpeşe iktidara gelmeye başlayan sosyal demokratlar artık görünen odur ki bir üçüncü yolu gündeme getirmeye kararlıdırlar ve zamanını kollamaktadırlar. Almanyada son seçimlerin sonucu yabancı işçilere yeterince değer vermeyen, daha çok asimilasyon hedefi güden Hıristiyanların Avrupa Birliğini de bir Hristiyan kulübü haline getirmek istediklerini gözler önüne seriyordu. Şimdi Almanya'da da Sosyal Demokratlar Yeşillerle ortak hükümet kurma hazırlığı içindedir ve iyi değerlendirildiği takdirde bu yeni gelişmeler Dünyada barışçıların başarısına daha çok katkıda bulunacaklardır.

Özgürlükleri kısarak, çalışanlardan sermaye aktarımı metodu ile gelir transferi yolunu açtıklarını sananlar şüphesiz bir süre bu uygulamayı sürdürebilirler, ne varki bu dönem sınırlıdır, ergeç sendika hak ve hürriyetlerinin tam uygulanabildiği günler gelip çatar, fedekarlıkların toplumun bütün kesimlerine yayıldığı günlerde gelir. Enflasyon kağıt üzerinde resmen düşerken piyasada her gün sebepsiz yere fiat artışlarını sağlayanların burunlarından fitil fitil getirecek denetim organlarında çalışmaya başlar. Piyasada denge sağlıyoruz adı altında üreticinin malını denize döktüren veya haksız yere gübreleştirenler bu tutumlarından vazgeçmek zorunda kalırlar. Üretim tüketim dengesinin adilce kurulduğu yeni anlayışlar sanırım ki ikibinli yıllarda ekonomi teorisyenlerini daha çok meşgul edecektir. Sermaye ve emek arasındaki ilişkiler yakın gelecekte daha çağdaş bir baza oturtulacak ve işletmelerin geçici çok kâr yerine kalıcı yatırım politikalarının uygulandığı bir işletme anlayışı işyerlerine egemen olacaktır. Buda emeğin hakkının milli gelir paylaşımında daha adil ölçüler içinde dağılımına bağlıdır.

Gelişmiş ülkelere bakınız bu ülkelerde emekçiler milli gelirin yüzde altmışından daha fazlasını alırlar. Bu rakam yüzde seksenlere kadar çıkmaktadır. Günlük basınımızın ekonomi sayfaları reel ücretlerin düşmekte olduğunun işaretleriyle doludur. Gerçek huzurun tesisi refahtan dar ve sabit gelirlilerin daha çok pay almalarına bağlıdır. Buda bize göre değişim rüzgarlarının sonucu olarak ortaya çıkacak üçüncü yolla sağlanacaktır. Bakalım zaman ne gösterecek?...

HARB-İŞ İMZA TÖRENİ

T. Harb-İş Sendikası ile Amerikan işvereni arasında süren anlaşmazlık sonucunda Sendikanın sürdürdüğü grev mutlu sonla noktalandı.

Taraflar 7 Ekim 1998 günü Ankara Devlet Konukevi'nde düzenledikleri törenle sözleşmeyi imzaladılar. Törene Başbakan Yardımcısı ve Milli Eğitim Bakanı İsmet Sezgin, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Nami Çağan ve TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral ile taraflar katıldı. Tören bir kokteyl ile sona erdi.

ERALAN Alman Sosyal Hizmet Uzmanları ile görüştü

TÜRK-İŞ Genel Teşkilatlandırma Sekreteri ve Çimse-İş Sendikası Genel Başkanı Tamer Eralan, Hamburg Sosyal Hizmetler Akademisinden gelen ve 15 kişiden oluşan bir gurup sosyal hizmetler uzmanı ile TÜRK-İŞ'te bir toplantı yaparak, Türkiye'de TÜRK-İŞ'e bağlı sendikaların sosyal hizmet alanında yapdığı çalışmaları anlattı. Eralan, toplantıda Türkiye'de sendikaların sosyal hizmetler alanında bir çok hizmet verdiklerini, başta, tüketim ve konut kooperatifleri olmak üzere, üyelerinin eğitim ve tatil ihtiyaçlarını karşılamak üzere bir çok tesis yaptırdıklarını anlattı.

Denizer Eskişehir'de

TÜRK-İŞ Genel Sekreteri Şemsi Denizer Eskişehir'de bulunan sendikalarımız şube başkanları ile bir toplantı yaparak ülkemizde tablonun karamsar olduğunu belirtti.

Denizer önümüzdeki seçimlerde fırsatı iyi değerlendirerek Meclis'e emeğin temsilcilerini sokmanın şart olduğunu ve tüm emek kesimlerinin seçimlerde birlik ve bütünlük içinde ortak hareket etmeleri gerektiğini söyledi.

ŞEKER-İŞ GENEL KURULU YAPILDI

• Genel Başkanlığa Ömer Çelik yeniden seçildi.

TÜRK-İŞ'e bağlı Şeker-İş Sendikası'nın Genel Kurulu yapıldı. Ömer Çelik'in yeniden Genel Başkanlığa seçildiği Genel Kurulda Sendikanın Yönetim Kurulu şu şekilde oluştu :

Ömer Çelik	Genel Başkan
Vahap Polat	Genel Başkan Vekili
Fethi Tekin	Genel Sekreter
İsa Gök	Genel Mali Sekreter
Erdoğan Pehlivanoğlu	Genel Eğitim ve Teşk. Sekreteri

Yerel Televizyonlar Birliği TÜRK-İŞ'i ziyaret etti

Yerel Televizyonlar Birliği yöneticileri 14 Eylül 1998 günü Şeyda Açıkkol başkanlığında bir heyetle TÜRK-İŞ Genel Merkezi'ni ziyaret ederek Genel Sekreter Şemsi Denizer ve Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç ile görüştüler.

Ziyarette TÜRK-İŞ'in yerel basına verdiği desteğe teşekkür edildi ve yerel televizyonların sorunları ele alındı.

ORMAN-İŞ'TEN KAMPANYA

Orman-İş Sendikası Muğla Şube Başkanı Birol Gök tarafından mevsimlik işçilerin iş kanunu kapsamına alınması için başlatılan imza kampanyası listeleri tamamlanarak parlamentoda grubu bulunan siyasi parti temsilcileri ile Çalışma Bakanlığı ve Orman Bakanlığı'na teslim edildi.

Kampanyayı yürüten Birol Gök "haklı davamızı kazanana kadar mücadele edeceğiz" dedi.

TGS'DEN GAZETECİLERE ÇAĞRI

"Korkacak neyimiz kaldı ki?"

Türkiye Gazeteciler Sendikası hazırladığı bir bildiriyi basın emekçilerine dağıtarak destek istedi. Basın emekçilerinin sorunlarının anlatıldığı bildiride şöyle denildi:

Basın Emekçisi!

Haydi! Korkmadan, cesurca, onurlu bir eyleme daha imzanı at!

Sendikana üye ol!

Emeğin onuru sendikalı olmaktır!

Arkanda, sana destek veren TGS ve TÜRK-İŞ, kardeş Sendikalar ve Konfederasyonlar, örgütlü bir toplum ve bütün bir Türkiye var.

Sen örgütlen ki, toplum, örnek aldığı insanların onurlu yolunda cesaretle ilerleyebilsin!

Herkesin umudu sensin!

Sen, bir kez daha ilk nefersin!

EKİM'98 GIDA HARCAMASI...

- *Çalışanların yaşam şartlarındaki olumsuzluk devam ediyor. Dört kişilik ailenin gıda harcaması 77 milyon 275 bin lira!..*
- *Ekim'98 ayında mutfak enlasyonu aylık % 4.8, yıllık % 76.0*
- *Günlük net asgari ücret 1.125 bin lira iken, sadece gıda için yapılması gereken harcama tutarı günde 2,5 milyon lira...*
- *Meyve ve sebze fiyatları, mevsim koşullarının etkisiyle, geçtiğimiz aya göre nispi olarak gerilerken, bakliyat ürün fiyatlarındaki artış dikkati çekti.*

TÜRK-İŞ ARAŞTIRMA MERKEZİ tarafından her ay düzenli olarak yapılan "gıda harcaması" çalışmasının sonuçlarına göre:

- Ankara'da yaşayan dört kişilik bir ailenin beslenebilmesi için yapması gereken asgari harcama tutarı Ekim 1998 ayında 77 milyon 275 bin lira olarak hesaplandı. Gıda harcaması tutarı ***bir önceki aya göre yüzde 4.8*** oranında artış gösterdi. Geçtiğimiz yılın aynı ayındaki artış oranı ise yüzde 10.4 olarak hesaplanmıştı.
- ***İlk on ay itibariyle*** gıda harcaması tutarındaki artış oranı 1997 yılında yüzde 85.7 iken, 1998 yılında gerileyerek yüzde 52.6 olarak gerçekleşti.
- Gıda harcaması tutarı ***son bir yıl itibariyle yüzde 76.0*** oranında artış gösterdi. Bir önceki yıl gıda için 43 milyon 911 bin lira harcanması gerekiyordu ve bir yıllık artış oranı yüzde 100.4 olarak belirlenmişti.

"Gıda harcaması" ile ilgili hesaplama yapılırken, bilimsel veriler çerçevesinde ve farklı yaş gruplarına göre oluşturulan beslenme kalıbı esas alındı. Bir işçinin ailesi ile birlikte, fizyolojik ihtiyaçları ile tutarlı, yeterli ve dengeli beslenmesini sağlamak için gerekli olan kalori sayısı ve bunu karşılayacak besinlerin cins ve miktarı esas alınarak, çalışanların yoğun olarak alışveriş yaptıkları yerlerden fiyatlar derlendi ve yapılması gereken asgari düzeydeki gıda harcaması ortaya çıktı.

Beslenme kalıbı içinde yer alan ve bir çalışanın ailesi ile birlikte tüketmesi gereken farklı gıda maddelerinin fiyatlarında Ekim ayı itibariyle dikkati çeken değişim şöyle olmuştur:

- Süt ürünlerinin bulunduğu grupta yer alan besin maddelerinin fiyatları değişmedi.
- Et ve tavuk ürünlerinin yer aldığı grupta; kıyma etin kilo fiyatı geçtiğimiz aya göre yüzde 5.7 oranında artışla 1 milyon 850 bin lira olurken, kuşbaşı etin fiyatındaki artış yüzde 10.6 oldu. Tavuk fiyatı ise yüzde 6.5 artışla 985.000.- TL/kg. oldu. Balık fiyatlarında geçmiş aya göre nispî bir gerileme gözlendi. Yumurta fiyatı bu ay da artarak 19 bin liradan satılmaya başlandı. Kuru bakliyatın bulunduğu grupta yer alan bütün ürünlerin fiyatlarında (kırmızı mercimek hariç) bu ay artış görüldü. Kuru fasulyede artış oranı yüzde 16.6 olurken, nohutta yüzde 24.8, barbunyada yüzde 29.2 oranı ile dikkati çeken ürünler oldu. Yeşil mercimeğin fiyat artışı yüzde 24 civarında oldu.
- Meyve ve sebze ürünlerinin ortalama kilogram fiyatı, mevsim koşullarına bağlı olarak yeni ürünlerin piyasaya girmesiyle, geçtiğimiz aya göre azalma gösterdi.
- Ekmek ve tahıl ürünlerinin yer aldığı grupta; ekmeğin fiyatı bu ay değişmezken, un fiyatındaki yüzde 6.9 oranındaki artış dikkat çekti. Makarna, pirinç ve irmik fiyatlarında önceki aya göre bir fiyat değişikliği görülmez iken, bulgurda yüzde 3.7 oranında artış belirlendi.
- Tereyağ ve margarin fiyatı bu ay artış gösterirken, ayçiçeği yağı fiyatında hemen her ay gözlenen fiyat artışı bu ay tespit edilemedi. Zeytinyağında da fiyat değişikliği olmaz iken, zeytin fiyatlarında, düşük oranda da olsa bir gerileme gözlendi. Temel besin maddelerinden olan şekerin fiyatı değişmez iken, reçel ve bal fiyatı arttı. Baharat ürünlerinden karabiber yüzde 14.3 oranındaki artışla 4 milyon liradan satılırken, diğerlerinin fiyatı artmadı. Tuz ve salçanın fiyatı da değişmedi. Ihlamur fiyatında bu ay da artış gözlenirken, çayın fiyatı aynı kaldı.

DÖRT KİŞİLİK AİLENİN GIDA HARCAMASI (TL/AY)

	Ekim'97	Aralık'97	Eylül'98	Ekim'98
Yetişkin işçi	11.923.000.-	13.913.000.-	19.933.000.-	20.845.000.-
Yetişkin kadın	10.024.000.-	11.579.000.-	17.065.000.-	17.874.000.-
15-19 yaş grubu çocuk	12.814.000 -	14.891.000.-	21.742.000.-	22.902.000.-
4-6 yaş grubu çocuk	9.150.000.-	10.240.000.-	14 972.000.-	15.654.000 -
	43.911.000.-	**50.623.000.-**	**73.713.000.-**	**77.275.000.-**

29 Ekim Cumhuriyet Bayramı mesajı

TÜRK-İŞ VE İŞÇİ SINIFIMIZ CUMHURİYETİMİZİN GÜVENCESİDİR

Türk Ulusal Kurtuluş Savaşı, emperyalizme karşı ilk başarılı başkaldırıştı ve dünyanın tüm sömürge ve yarı sömürge ülkelerine örnek oluşturdu. Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşu ve başarıları da, tüm dünyada ve özellikle Orta Doğu'da imrenilerek izlenen bir örnektir.

TÜRK-İŞ, Balkan ve Birinci Dünya Savaşlarında yenilmiş ve çökmüş bir devletin enkazından, dünyayı dize getirmiş güçlere Ulusal Kurtuluş Savaşı'nda başeğdiren Türk Silahlı Kuvvetlerini ve ona her türlü desteği sağlayan halkımıza şükranlarını sunmaktadır.

TÜRK-İŞ, Osmanlı Devleti'nden devralınan enkazdan Türk ulusunu yaratan; demokrasinin, insan haklarının, işçi haklarının ve sendikal hak ve özgürlüklerin güvencesi laik ve demokratik sosyal hukuk devletinin temellerini atan; hakimiyetin kayıtsız şartsız milletin ve hayatta en hakiki mürşidin ilim olduğunu tüm ülkede kabul ettiren; padişahın kullarını eşit haklara sahip vatandaşlara dönüştüren; dünyanın güçlü ülkelerinin "hasta adam"kabul ettiği bir ülkeyi ve halkı, çağdaş uygarlık düzeyini aşmak gibi yüce bir hedefle seferber eden ve hayatın her alanında büyük başarılar yaratan büyüklerimizi saygı ve sevgiyle anmaktadır.

TÜRK-İŞ, Türk Ulusal Kurtuluş Savaşı'nın zaferlerinin ve Türkiye Cumhuriyeti'nin başarılarının, herkesten önce, Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün kahramanlığının, üstün zekasının ve politikacılığının, hümanistliğinin ve demokratlığının ürünü olduğunu bilerek, Atatürk'ün ilkelerini ve temsil ettiği çağdaşlaşma ve aydınlanma ruhunu en kararlı bir biçimde savunmaktadır.

TÜRK-İŞ, Cumhuriyetimizin 75. yılında, üniter devlet yapımızın bütünlüğünün ve bağımsızlığının, laik ve demokratik sosyal hukuk devletinin, Atatürk ilkelerinin, insan haklarının, parlamenter demokratik düzenin en temel güvencelerinden biridir.

TÜRK-İŞ, Türkiye Cumhuriyeti'nin 75. yılında, irticacı güçlere, bölücülere, çetelere ve teröre karşı verilen mücadelenin 1919 yılındaki ruhla daha da kararlı bir biçimde sürdürülmesini istemekte, Türkiye'nin daha güçlü, daha mutlu ve huzurlu geleceğini bu mücadeledeki başarılara bağlamaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti, Anayasamızın 2. maddesinde yer alan ilkeler temelinde ve doğrultusunda, her geçen gün daha da güçlenerek sonsuza kadar yaşayacaktır. Bunun en büyük güvencelerinden biri de TÜRK-İŞ'tir ve işçi sınıfımızdır.

TÜRK-İŞ YÖNETİM KURULU

TÜRK-İŞ VE BAĞLI SENDİKALAR

TÜRK-İŞ
Genel Bşk.: **BAYRAM MERAL**
Bayındır Sokak No: 10 ANKARA Tel : 433 31 25 (4 hat)
Fax : 433 68 09 - 433 85 80 - 432 56 60

1	**TARIM-İŞ** 01 Genel Bşk.: **SABRİ ÖZDEŞ** Bankacı Sokak No. 10 Tel : 419 04 56 (6 Hat) Kocatepe / ANKARA Fax : 419 38 47		18	**DOK GEMİ-İŞ** 14 Genel Bşk.: **NAZIM TUR** Küçükpiyale Paşa Mah. Kızılay Meydanı No. 24/26 Tel : 237 25 90 (5 Hat) Kasımpaşa / İSTANBUL Fax : 237 39 89
2	**ORMAN-İŞ** 01 Genel Bşk.: **SELAHATTİN GÜNGÖR** Ataç Sok. Selam Ap. No. 1/5-10 Tel : 431 28 96 Yenişehir / ANKARA Fax : 434 12 67		19	**TÜRKİYE YOL-İŞ** 15 Genel Bşk.: **BAYRAM MERAL** Sümer 1 Sok. No. 18 Kızılay - Ankara Tel : (0.312) 232 46 87-95 Fax : (0.312) 232 48 10
3	**TÜRKİYE MADEN-İŞ** 02 Genel Bşk.: **H. HÜSEYİN KAYABAŞI** Strasburg Cad. 7 / 4-5 Sıhhiye / ANKARA Tel : 231 73 55-56-57 Fax : 229 89 31		20	**TES-İŞ** 16 Genel Bşk.: **MAHMUT ÖZONUR** Meriç Sok. No: 23 Beştepe / ANKARA Tel : 212 65 10 (20 Hat) Fax : 212 65 52
4	**GENEL MADEN-İŞ** 02 Genel Bşk.: **ŞEMSİ DENİZER** Mithatpaşa Cad. Okul Sokak Tel : (372) 251 32 04 ZONGULDAK Fax : 253 66 35		21	**TEZKOOP-İŞ** 17 Genel Bşk.: **SADIK ÖZBEN** Üçyıldız Cad. No: 29 Subayevleri - ANKARA Tel : 318 39 79-86 Fax : 318 39 88
5	**PETROL-İŞ** 03 Genel Bşk.: **BAYRAM YILDIRIM** Altunizade Mah. Kuşbakışı Sok. No. 25 Tel : (216) 391 66 67 Üsküdar / İSTANBUL Fax : 391 66 78		22	**TÜRK KOOP-İŞ** 17 Genel Bşk.: **AHMET BALAMAN** İzmir Cad. Fevzi Çakmak Sokak 15/11 Fax : 229 58 36 Tel : 230 08 55 - 229 44 80 Yenişehir / ANKARA
6	**TEKGIDA-İŞ** 04 Genel Bşk.: **ORHAN BALTA** 4. Levent Konaklar Sokak Tel : (212) 264 49 96-97-98 Levent / İSTANBUL Fax : 278 95 34		23	**TÜMTİS** 18 Genel Bşk.: **SABRİ TOPÇU** İnkilap Caddesi No: 35/1 Aksaray/İSTANBUL Tel : (212) 530 07 43 Fax : 588 26 20
7	**ŞEKER-İŞ** 05 Genel Bşk.:**ÖMER ÇELİK** Karanfil Sokak 59 Bakanlıklar / ANKARA Tel : 418 42 73-74 - 418 19 88 Fax : 425 92 58		24	**DEMİRYOL-İŞ** 19 Genel Bşk.: Necatibey Cad. Sezenler Sokak 5/4 Tel : 231 80 30-31 ANKARA Fax : 231 80 32
8	**TEKSİF** 06 Genel Bşk.: **ZEKİ POLAT** Ziya Gökalp Cad. Aydoğmuş Sokak No: 1 Tel : 431 21 70-71-72-73 ANKARA Fax : 435 78 26		25	**TÜRKİYE DENİZCİLER** 20 Genel Bşk.: **TURAN UZUN** Rıhtım Cad. Denizciler Sokak No: 7 Tel : 244 48 38 - 249 56 29 Tophane / İSTANBUL Fax : 244 52 21
9	**DERİ-İŞ** 07 Genel Bşk.: **YENER KAYA** Gençtürk Cad. 17/3 Birlik İşhanı Fax : 528 62 07 Tel : 522 19 89 - 526 28 65 Aksaray / İSTANBUL		26	**HAVA-İŞ** 21 Genel Bşk.: **ATİLAY AYÇİN** İncirli Cad. Volkan Apt. 66/1 Fax : 571 90 51 Tel : (212) 660 20 95 (5 hat) Bakırköy / İSTANBUL
10	**AĞAÇ-İŞ** 08 Genel Bşk.: **MÜRSEL TAŞÇI** Necatibey Cad. No: 20/22-23 Tel : 229 53 95 - 229 08 27 Fax : 231 52 19 Sıhhiye / ANKARA		27	**LİMAN-İŞ** 22 Genel Bşk.: **HASAN BİBER** Necatibey Cad. Sezenler Sokak 4/5 Tel : 231 74 18 Fax : 230 24 84 Sıhhiye / ANKARA
11	**SELÜLOZ-İŞ** 09 Genel Bşk.: **DAVUT BOZKAN** Ankara Cad. İpek Apt. No: 87 Tel : (262) 321 18 99 İZMİT Fax : 321 34 51		28	**TÜRKİYE HABER-İŞ** 23 Genel Bşk.: **CENGİZ TEKE** Kültür Mah. Yüksel Cad. No: 38 Tel : 431 90 44-45 Fax : 434 57 04 Yenişehir / ANKARA
12	**BASIN-İŞ** 10 Genel Bşk.: **ALİ EKBER GÜVENÇ** Hanımeli Sokak No: 26/6-7 Tel : 230 29 08 - 229 85 65 Fax : 229 43 15 Sıhhiye / ANKARA		29	**SAĞLIK-İŞ** 24 Genel Bşk.: **MUSTAFA BAŞOĞLU** Hedef Sok. No. 5 Tel : 231 80 45 Fax : 230 23 96 Anıttepe / ANKARA
13	**BASİSEN** 11 Genel Bşk.: **METİN TİRYAKİOĞLU** İstiklâl Cad. 311 - Mısır Han Kat: 4 Oda: 15 Tel : (212) 251 99 00 Galatasaray / İSTANBUL Fax : 252 38 35		30	**TOLEYİS** 25 Genel Bşk.: **CEMAİL BAKINDI** İnebey Mh. Küçük Langa Cd. No: 16/18 Kat. 1 Bilir İş Merkezi Tel : 530 73 82 - 585 52 07 Aksaray / İSTANBUL Fax : 530 72 99
14	**BASS** 11 Genel Bşk.: **TURGUT YILMAZ** Sümer 2 Sok. No. 29 Kat. 3 Kızılay - ANKARA Tel : (312) 232 50 09-11 Fax : (312) 231 67 30		31	**TÜRK HARB-İŞ** 26 Genel Bşk.: **İZZET ÇETİN** İnkilâp Sokak 20 Kızılay / ANKARA Tel : 417 50 97-98-99 Fax : 417 13 64
15	**TÜRKİYE ÇİMSE-İŞ** 12 Genel Bşk.: **TAMER ERALAN** Esat Cad. No. 43 Tel : 419 58 30 - 34 Fax : 425 13 35 Küçükesat / ANKARA		32	**TGS** 27 Genel Bşk.: **ZİYA SONAY** Basın Sarayı Kat: 2 Fax : 511 48 17 Tel : (212) 514 06 94-96 Cağaloğlu / İSTANBUL
16	**KRİSTAL-İŞ** 12 Genel Bşk.: **MUSTAFA BAĞÇECİ** Kazancı Yokuşu, Ağaçırağı Sokak No: 3 Daire: 10 Tel : (212) 251 95 77 (3 Hat) Taksim / İST. Fax : 251 95 79		33	**TÜRKİYE BELEDİYE-İŞ** 28 Genel Bşk.: **EFENDİ GÜVERCİN** Korkut Reis Mah. Toros Sok. No. 9 Sıhhiye / ANKARA Tel : 231 83 43 - 45 Fax : 232 08 74
17	**TÜRK-METAL** 13 Genel Bşk.: **MUSTAFA ÖZBEK** Kızılırmak Mah. Eskişehir Yolu 1 km. Söğütözü / ANKARA Tel : 284 40 10 - 17 Fax : 284 40 18		34	**TÜRK-SEN** Genel Bşk.: **ÖNDER KONULOĞLU** A. Şehit Mehmet R. Hüseyin Sokak Tel : (0.392) 227 24 44 Fax : (0.392) 228 78 31 Lefkoşe / KKTC
			35	**HÜR-İŞ** Genel Bşk.: **ÖZAY ANDIÇ** 21 Okullar Yolu Kızılay Mah. Tel : (0.392) 228 24 56 Fax : (0.392) 228 64 31 Lefkoşe / KKTC

DEMİRCİOĞLU MATBAACILIK • Tel : 433 36 38 - Telefax : 434 14 71 • ANKARA